

LÄÄNERANNA VALD
Pärnumaal Lääne-Eesti aladel

HENDRIKSON & KO

**LÄÄNERANNA VALLA TUULEPARKIDE
ERIPLANEERINGU DETAILNE LAHENDUS
ALADELE NR 3 JA 3b**
Seletuskiri ja joonised

**Planeeringu koostamise
korraldaja:**

Lääneranna Vallavalitsus
Jaama tn 1
90302 Lihula linn
Pärnu maakond
vallavalitsus@laaneranna.ee

**Planeeringu detailse
lahenduse ja
KSH aruande koostaja:**

Hendrikson & Ko OÜ
Raekoja plats 9
51004 Tartu
dge@dge.ee

Projektijuht

Kaarel Hendrik Zernant

**Detailse planeeringulahenduse
koostamise projektijuht/
planeerija:**

Merlin Kalle
(ruumilise keskkonna planeerija kutsetunnistus nr 163361)

**Detailse lahenduse
KSH aruande juhteksperdid:**

Jaak Järvekülg (litsents nr KMH0162),
Ingrid Vinn (litsents nr KMH0168)

**Planeeringu koostamisest
huvitatud isik:**

Evecon OÜ (registrikood 10340286)

Lossi tn 3
93819 Kuressaare
Saare maakond

Töö nr:

25005206

Versioon:

juuni 2026

Sisukord

1 PLANEERINGU KOOSTAMISE EESMÄRK JA ALUSED	7
2 OLEMASOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS	8
2.1 Eelvaliku alade asukoht ja planeeringuala piir	8
2.2 Planeeringuala ja selle mõjuala iseloomustus	8
2.2.1 Maakasutus	9
2.2.2 Maaparandus	10
2.2.3 Veekogude ja maaparandussüsteemidega seotud kitsendused	11
2.2.4 Liiklus	11
2.2.5 Tehnovõrgud	12
2.3 Keskkonnatingimused	12
2.3.1 Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused	12
2.3.2 Muud kaitstavad loodusobjektid	15
2.3.3 Rohevõrgustik	15
2.3.4 Pinna- ja põhjavesi	16
2.3.5 Maavarad	16
3 VASTAVUS STRATEEGILISTELE (PLANEERIMIS)DOKUMENTIDELE	16
3.1 Maakonnaplaneeringud	16
3.2 Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvalik ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapp	18
3.3 Maakonnaplaneeringu muutmise ettepanek	19
3.4 Üldplaneeringud	20
4 PLANEERIMISETTEPANEK	22
4.1 Planeeringuala ja selle mõjuala analüüsil põhinevad järeldused ning ruumilise arengu eesmärgid	22
4.2 Planeeringulahenduse kujunemine ja valiku põhjendused	22
4.3 Kruntideks jaotamine	23
4.4 Krundi hoonestusala, ehitusõigus, ehituslikud ja arhitektuursed tingimused	23
4.5 Avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha määramine ning liikluskorralduse põhimõtted	26
4.6 Haljastus, piirdeaiad	29
4.7 Tehnovõrgud ja -rajatised	30
4.8 Maaparandus	32
4.9 Tuleohutuse tagamine	32
4.10 Kuritegevuse riske vähendavad tingimused	33
4.11 Keskkonnatingimused	33
4.11.1 Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused	34
4.11.2 Muud kaitstavad loodusobjektid	36
4.11.3 Rohevõrgustik	37
4.11.4 Pinna- ja põhjavesi	38
4.11.5 Maavarad	39
4.11.6 Avariiolekorrad	40
4.11.7 Jäätmete ja ringmajandus	40
4.11.8 Müra ja vibratsioon	41
4.11.9 Varjutamine	42
4.11.10 Leevendavad meetmed	43
4.11.11 Seire läbiviimise vajadus	47
4.12 Kalda ehituskeeluvööndi vähendamine	48
4.12.1 Kalda ehituskeeluvööndi vähendamise vajadus	48

4.12.2 Kalda kaitse eesmärkide analüüs metsamaal Paadrema jõe kalda piiranguvööndi ja ehituskeeluvööndi piiri vahelisel alal paikneva hoonestusala ehituskeeluvööndi vähendamisega hõlmatud ala osas.....	50
4.12.3 Kalda kaitse eesmärkide analüüs Hõbesalu kraavi kalda ehituskeeluvööndi vähendamisega hõlmatud ala osas.....	52
4.13 Piirangud.....	53
4.13.1 Tehnovõrkude ja -rajatiste kaitsevööndid.....	53
4.13.2 Servituudi vajaduse määramine	53
4.14 Planeeringu elluviimine.....	54
4.14.1 Planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste mõjude hindamine	54
4.14.2 Planeeringu elluviimise tingimused	55

B - JOONISED

Digitaalselt on joonised esitatud eraldi failidena

1. Situatsiooniskeem	M 1 : 75 000
2. Põhilahendus kontaktvööndiga	M 1 : 15 000
3. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG1, WTG4)	M 1 : 2 000
4. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG3, WTG7)	M 1 : 2 000
5. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG8)	M 1 : 2 000
6. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG9)	M 1 : 2 000
7. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG10, WTG21)	M 1 : 2 000
8. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG12, WTG13, WTG18)	M 1 : 2 000
9. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG16, WTG20)	M 1 : 2 000
10. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG14)	M 1 : 2 000
11. Juurdepääsuteed ja elektriliinid	M 1 : 75 000
12. Kruntimine	M 1 : 30 000

C - KOOSKÕLASTUSTE JA KOOSTÖÖ KOONDTABEL

(lisatakse pärast kooskõlastamise etappi)

D – LISAD

Esitatud digitaalselt eraldi failidena

- 1) Lääneranna Vallavolikogu 04.05.2023 otsus nr 106 „Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande vastuvõtmine alade nr 3 osas“
- 2) Lääneranna Vallavolikogu 10.10.2024 otsus nr 199 „Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande vastuvõtmine ala nr 3b osas“
- 3) Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu detailse lahenduse keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne aladele 3 ja 3b koos lisadega

A – SELETUSKIRI

1 PLANEERINGU KOOSTAMISE EESMÄRK JA ALUSED

Eriplaneeringu detailse lahenduse koostamise lähtedokumentideks on Lääneranna Vallavolikogu 04.05.2023 otsus nr 106 „Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande vastuvõtmine ala nr 3 osas“ ja 10.10.2024 otsus nr 199 „Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande vastuvõtmine ala nr 3b osas“.

Lääneranna Vallavolikogu 14.05.2020 otsusega nr 197 algatati Lääneranna vallas kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH). Eriplaneeringu eesmärk on leida asukoha eelvaliku käigus kogu Lääneranna valla territooriumil võimalikud sobivad asukohad elektrituulikute püstitamiseks ning seejärel valida alternatiivsete võimaluste kaalutlemisel sobivaim asukoht ja koostada detailne lahendus tuulepargi rajamiseks. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu protsess koosneb seega kahest etapist: I etapp – asukoha eelvalik ja selle KSH ja II etapp – detailne lahendus ja selle KSH.

Asukoha eelvaliku ja I etapi KSH-de tulemusel valiti tuuleparkide rajamiseks sobivate asukohtadena välja ala nr 2 koos 2a-ga; ala nr 3 ja 3b ning ala nr 5 koos 5a-ga.

Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus ning asukoha eelvaliku etapp viidi valdavalt läbi aastatel 2020–2023, alal nr 3b KSH I etapp aastatel 2023–2024. Asukoha eelvaliku etapi materjalid ala nr 3 kohta on kättesaadavad Lääneranna Vallavalitsuse veebilehel: https://adr.novian.ee/laaneranna_vald/dokument/5829402 ja ala nr 3b kohta: https://adr.novian.ee/laaneranna_vald/dokument/6505392.

Eriplaneeringu planeeringulahendus on leitav avalikus kaardirakenduses: <https://dqe.ee/maps/Laaneranna-3-3b/>

Eriplaneeringu detailse lahenduse ehk eriplaneeringu II etapi koostamise eesmärgiks on sobivaks tunnistatud aladel töötada välja täpsed tingimused objekti ehitamiseks ehk määrata ehitusõigus tuulepargi ehitamiseks. Samal ajal detailse lahenduse väljatöötamisega hinnatakse täpsemalt samuti kavandatava ehitustegevusega kaasnevaid mõjusid ning töötatakse välja nende leevendamise meetmed.

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailne lahendus on ehitusprojektide koostamise alus.

Planeeringu koostamisel on alusdokumentatsioonina asjakohases sisus kasutatud:

- *Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanded;*
- *Pärnu maakonnaplaneeringut* (kehtestatud riigihalduse ministri 22.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/70) ja selle lisa 6 - *Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringut;*
- *Lääne maakonnaplaneeringut 2030+* (kehtestatud riigihalduse ministri 29.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/74) ja selle lisa 5 - *Lääne maakonnaplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringut;*
- *Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu detailse lahenduse keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet aladele 3 ja 3b (Hendrikson & Ko OÜ, eelnõu juuni 2026);*

- *Lääneranna valla üldplaneeringut* (vastu võetud Lääneranna Vallavolikogu 09.10.2025 otsusega nr 247; avalikustatud 01.12.2025–11.01.2026);
- *Planeerimisseadust* ning teisi Eesti Vabariigis kehtivaid käesolevale planeeringule kohalduvaid õigusakte ja standardeid.

Planeeringu koostamisel on aluskaardina kasutatud Radiaan OÜ poolt koostatud maa-ala topo-geodeetilist alusplaani tehnovõrkudega (töö nr 2979G25). Geodeetilise alusplaani koordinaadid on L-EST97 süsteemis, kõrgused EH2000 Amsterdami süsteemis, mõõtkava M 1:500. Topo-geodeetiline alusplaan mõõdistati juunis 2025.

Käesolev planeering koosneb planeerimise tulemusena valminud seletuskirjast ja joonistest, mis täiendavad üksteist ja moodustavad ühtse terviku.

Planeeringu juurde kuuluvad lisad, mis sisaldavad teavet planeerimismenetluse käigus tehtud menetlustoimingute ja koostöö kohta ning muud planeeringuga seotud ja säilitamist vajavat teavet.

2 OLEMASOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS

2.1 Eelvaliku alade asukoht ja planeeringuala piir

Tuuleparkide rajamiseks sobivad alad nr 3 ja 3b paiknevad Lääneranna vallas hõredalt asustatud piirkonnas, jäädes suurematest asulatest kaugemale. Alad paiknevad Kiska, Vatla, Sookalda, Paatsalu ja minimaalses ulatuses Paadrema küla territooriumil. Alade nr 3 ja 3b kogupindala on ca 920 ha.

Eelvaliku alade asukohad Lääneranna vallas on vaadeldavad joonisel nr 1.

Planeeringuala piir selgus detailse lahenduse planeerimise tulemusena. Planeeringuala piir järgib valdavalt planeeritud krundi piiri ja planeeringuala sisse jäävad kavandatud põhimõtteliste tuulikute labade ulatused ja põhimõttelised võimalikud juurdepääsuteede asukohad, v.a alternatiivne juurdepääs Vatla küla suunast. Planeeringuala piir on toodud joonistel nr 1 ja 2.

Planeeringuala suuruseks kujunes ca 418,6 ha.

2.2 Planeeringuala ja selle mõjuala iseloomustus

Käsitletavad eelvaliku alad valiti välja eriplaneeringu asukoha eelvaliku ehk I etapis läbiviidud analüüside ja KSH tulemusena. I etapis kasutati tuulepargi rajamiseks sobilike alade leidmiseks mitmeid erinevaid kriteeriume, nagu näiteks 1000 m puhver elu- ja ühiskondlikest hoonetest, 600 m puhver nahkhiirte püsielupaikadest, piisav kaugus (300 m) riigiteedest, kaugus Lihula ja Virtsu tiheasustusaladest; oluliste loodusväärtuste puudumine alal jmt (leitav I etapi aruandes).

Vastavalt eriplaneeringu asukohavaliku I etapi KSH-dele puuduvad aladel tuulepargi arendamist välistavad kriteeriumid.

Eelvaliku aladest (eelvaliku ala sisse peab jääma kavandatava tuuliku vundament) jäävad lähimad külakeskused järgmistesse kaugustesse: Vatla ja Paadrema küla ca 2 km, Sookalda küla ca 1,1 km, Paatsalu küla ca 2,5 km ja Kiska küla ca 1 km. Suurimaks ümbruskonna külakeskuseks on Vatla küla.

Lääneranna valla käsitletavas edelaosas asuvad ka töötavad tuulepargid: Mäli ja Tamba. Eelvaliku ala lõunapiirist jääb Mäli tuulepark ca 10 km ja Tamba tuulepark ca 5 km kaugusele edelasuunda.

Eelvaliku alade nr 3 ja 3b asukohad ning planeeringuala asukoht avalikult kasutatavate teede, külakeskuste ja veekogude suhtes on vaadeldavad joonisel nr 1. Samal joonisel on näha maakasutuse muster (põhikaart).

Geodeetiline mõõdistus teostati detailse lahenduse koostamise alguses vaid planeeritud tuulikute ja neid ühendavate teede põhimõttelistes võimalikes asukohtades ning lõpplahenduse kogu planeeritud ala ei kata.

2.2.1 Maakasutus

Planeeringuala katab ca 418,6 ha suuruse maa-ala. 37 planeeringualale jääva kinnisasja andmed on toodud Tabel 2-1.

Tabel 2-1. Kinnisasjade andmed

Katastriüksuse tunnus	Kinnisasja/katastriüksuse nimetus	Asustusüksuse nimi	Suurus (ha)	Maakasutuse sihtotstarve
19501:001:0477	Ristikheina	Kiska küla	2,59	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0011	<i>Puudub</i>	Vatla küla	1,50	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0020	Truubi	Vatla küla	9,16	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0031	Metsa	Vatla küla	4,81	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0032	Küla	Vatla küla	18,74	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0033	Tiidu	Vatla küla	7,26	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0034	Kulla	Vatla küla	5,87	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0037	Lääne	Vatla küla	38,19	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0091	<i>Puudub</i>	Vatla küla	3,60	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0175	Uue-Lembra	Kiska küla	11,48	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0186	Nõmme	Vatla küla	5,95	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0220	Arumetsa	Vatla küla	48,03	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0222	Liivandi	Vatla küla	3,75	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0247	Kase	Vatla küla	34,35	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0273	Vana-Jüri	Vatla küla	6,06	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0274	Vatlapõllu	Vatla küla	5,76	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0313	Lihula metskond 271	Vatla küla	16,25	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0329	Kuuse	Vatla küla	28,21	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0333	Lihula metskond 204	Kiska küla	85,91	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0413	Uustalu	Vatla küla	15,39	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0473	Piiri	Vatla küla	16,06	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0860	Lepe	Vatla küla	200,10	Maatulundusmaa 100%
19502:002:0960	Puraviku	Vatla küla	27,16	Maatulundusmaa 100%
19502:002:1200	Keldre	Kiska küla	25,85	Maatulundusmaa 100%
43001:001:0163	Varbla metskond 294	Paatsalu küla	22,68	Maatulundusmaa 100%
43001:001:0234	Lihula metskond 446	Kiska küla	2,73	Maatulundusmaa 100%
86301:001:0012	Põldaru	Paatsalu küla	14,99	Maatulundusmaa 100%
86301:001:0094	Kase	Paatsalu küla	18,43	Maatulundusmaa 100%
86301:001:0096	Paju	Paatsalu küla	23,54	Maatulundusmaa 100%
86301:001:0163	Saare	Paatsalu küla	5,25	Maatulundusmaa 100%

Katastriüksuse tunnus	Kinnisasja/katastriüksuse nimetus	Asustusüksuse nimi	Suurus (ha)	Maakasutuse sihtotstarve
86301:001:0229	Metsatirbi	Paatsalu küla	9,97	Maatulundusmaa 100%
86301:001:0314	Piruka	Paatsalu küla	50,32	Maatulundusmaa 100%
86301:001:0462	Purika	Paatsalu küla	20,83	Maatulundusmaa 100%

Planeeringualal paiknevad põllumaad mosaiikselts vaheldumisi metsaaladega. Maapinna keskmiseks absoluutkõrguseks on ca 5 m/abs.

2.2.2 Maaparandus

Planeeringualast idasuunas paikneb Paadrema soo, kagusuunas Anepselja soo, lõunakülje vahetus läheduses jookseb Paadrema jõgi (VEE1119600, tüüp: jõgi, valgala 269,7 km², kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu). Planeeringualal asub Hõbesalu kraav (VEE1119500, tüüp: kraav, valgala 20,1 km², kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu.

Planeeringualal paiknevatest maaparandusehitistest annab ülevaate Tabel 2-2.

Tabel 2-2. Planeeringualal paiknevad maaparandusehitised

Maaparandusehitised		
Maaparandussüsteemide reguleeriva võrgu alad		
Ehitise nimi	Maaparandussüsteemi kood/ehitise kood	
Koru II	5111950020060/001	
Koru III	5111950020100/001	
	5111950020090/001	
	5111950020110/001	
	5111950020120/001	
Paadremaa	6111960020050/001	
	6111960020060/001	
	6111960020070/001	
	6111960020080/001	
Maaparandussüsteemi eesvoolud		
Ehitise nimi	Maaparandussüsteemi kood/ehitise kood	Eesvoolu osa pikkus
Koru II	5111950020060/001	avatud eesvool valgala kuni 10 km ²
Koru III	5111950020100/001	avatud eesvool valgala kuni 10 km ²
	5111950020110/001	

Paadremaa	6111960020050/001 6111960020060/001 6111960020070/001 6111960020080/001	avatud eesvool valgalaga kuni 10 km ²
Riigi poolt korras hoitavad ühiseesvoolud		
Ehitise nimi	Maaparandussüsteemi kood/ehitise kood	
Höbesalu kraav	5111950020000/001	

2.2.3 Veekogude ja maaparandussüsteemidega seotud kitsendused

Kuna planeeringualal asuvad kuivenduskraavid, millest osad täidavad maaparandussüsteemi eesvoolu rolli (vt ptk 2.2), ulatuvad osadele käsitletavatest kinnisasjadest järgmised kitsendused:

- maaparandussüsteemi maa-ala¹;
- maaparandussüsteemi eesvoolu kaitsevöönd ulatusega 12 m või 15 m (Höbesalu kraav) Eesti topograafia andmekogusse kantud eesvoolu veepiirist või selle puudumise korral eesvoolu servast²;
- maaparandussüsteemi avatud eesvoolu kalda veekaitsevöönd laiusega 10 m (Höbesalu kraav) või 1 m Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiirist või kui eesvooluks olev kraav on Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud joonobjektina, on veekaitsevööndi ulatuse arvestamise lähtejooneks süvendi serv³;
- jõe ja kraavi kalda piiranguvöönd laiusega 100 m (Paadrema jõgi) või 50 m (Höbesalu kraav) ja ehituskeeluvöönd laiusega 50 m (Paadrema jõgi) või 25 m (Höbesalu kraav) Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiirist⁴; erisusega Paadrema jõe kaldal metsamaal, kus *metsaseaduse* § 3 lõike 2 tähenduses ulatub ehituskeeluvöönd kalda piiranguvööndi piirini⁵ ning Höbesalu kraavil, kus ehituskeeld ei laiene kehtestatud tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga kavandatud maaparandussüsteemi eesvoolu, mis ei kattu loodusliku veekoguga, kalda ehituskeeluvööndis rootorilabade alusele pinnale⁶.

Esitatud kitsendused on graafiliselt kajastatud kõikidel põhijoonistel nr 3-10 ja joonisel nr 2 (v.a veekogude veekaitsevööndid joonise loetavuse huvides).

2.2.4 Liiklus

Planeeringualal ei asu avalikult kasutatavaid riigi- ega kohalikke teid.

Lähim avalikult kasutatav riigitee nr 16182 Nurmsi – Risti jääb planeeringualast põhja, millega kulgeb paralleelselt avalikult kasutatav riigitee nr 16180 Karuse – Kalli tee. Kaugemale läänesuunda jääb avalikult kasutatav riigitee nr 19101 Audru-Tõstamaa-Nurmsi tee ning itta avalikult kasutatav riigitee nr 16183 Risti-Hallivanni tee.

¹ maaparandusseadus

² maaeluministri 10.12.2018 määrus nr 64 Eesvoolu kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord

³ veeseadus

⁴ looduskaitseadus ja veeseadus

⁵ looduskaitseadus

⁶ looduskaitseadus

Lähim avalikult kasutatav kohalik tee asub planeeringualast loodes – 1950035 Koru tee.

Lähima avalikult kasutatava riigitee 16182 Nurmsi – Risti aasta keskmine ööpäevane liiklus 2025. a andmetel on planeeringualaga külgneval lõigul 10 autot ööpäevas, millest sõiduaudod ja pakiaudod moodustavad 90% ja autorongid 10%. Seevastu eelnimetatud teega paralleelselt kulgev nr 16180 Karuse – Kalli tee aasta keskmine liiklussagedus on märkimisväärselt suurem, 1023 autot ööpäevas. Liiklussagedusest 87% moodustavad sõidu- ja pakiaudod, 7% autorongid ning 6% veoaudod ja autobussid. Audru-Tõstamaa-Nurmsi tee (nr 19101) ööpäevane liiklussagedus varieerub 2025. a andmetel, sõltuvalt teelõigust, 539-736 sõiduki vahel. Risti-Hallivanni tee (nr 16183) ööpäevane liiklussagedus on 45 sõidukit.

Planeeringualal kulgeb nii pinnas- kui kruusakattega teid.

Kõikidel detailselt käsitletatavatel kinnisasjadel, kuhu on kavandatud põhimõtteline võimalik tuuliku asukoht, puudub otsene juurdepääs avalikult kasutatavalt teelt.

2.2.5 Tehnovõrgud

Kuna planeeringuala asub asustusest eemal, ei jää alale tehnovõrkusid (v.a maaparanduse kuivendusdreenid).

2.3 Keskkonnatingimused

2.3.1 Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused

2.3.1.1 Natura 2000

Eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse dokumendis viidi läbi Natura eelhindamine, mis analüüsis eelvalikuala 3 eeldatavas mõjualas paiknevaid Natura 2000 loodus- ja linnualasid. Eelhindamine järeldas, et eelvalikuala eeldatavas mõjualas paikneb ca 1 km kaugusel **Tuhu-Kesu linnuala**, millele on vajalik läbi viia Natura asjakohane hindamine.

KOV EP asukoha eelvaliku KSH aruande kooskõlastamise ja arvamuse avaldamise ringil laekus ettepanek eelvalikuala 3 laiendamiseks, mis nimetati eelvalikualaks 3b. Seetõttu viidi läbi täiendav Natura eelhindamine, milles hõlmati ala 3b eeldatavas mõjualas paiknevad **Paadrema loodusala**, **Väinamere linnuala** ja **Tuhu-Kesu linnuala**. Täiendava eelhindamise käigus järeldati, et kavandatava eelvalikuala 3b eeldatavas mõjualas asuvate Natura 2000 **Tuhu-Kesu linnuala** ja **Väinamere linnuala** puhul ei ole ebasoodsa mõju tekkimine välistatud ning tuleb liikuda edasi Natura asjakohase ehk täishindamise etappi.

Natura täishindamine eelvalikualale 3 viidi läbi eriplaneeringu asukohavaliku e I etapi KSH aruandes ja hiljem lisandunud 3b ala puhul KSH aruande lisas 5. Natura asjakohane hindamine jõudis järeldusele, et eriplaneeringu rakendamisel (alade nr 3 ja 3b väljaarendamisel) ei saa välistada ebasoodsa mõju tekkimist **Tuhu-Kesu linnualale** ja **Väinamere linnualale**, mistõttu seati leevendavad meetmed rakendamiseks eriplaneeringu detailse lahenduse etapis, mille abil on võimalik ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele välistada. Lisanduvalt seati detailse lahenduse etapis läbi viidava täpsustava linnustiku uuringu ülesandeks välja töötada lahendus, mis ei mõjuta negatiivselt Tuhu-Kesu ja Väinamere linnuala kaitse-eesmärke.

Detailse lahenduse väljatöötamise käigus selgusid täiendavad asjaolud (maakaabli asukoht) ja seetõttu tuli **Tuhu loodusala** ja **Tuhu-Kesu-linnuala** osas alustada Natura hindamist algusest ehk eelhindamisest ja liikuda vajadusel täis- ehk asjakohasesse hindamisse. Väinamere linnuala puhul eelhindamist korrata ei olnud vaja, samuti ei tulnud hindamist korrata Tuhu-Kesu linnualale muude

⁷ allikas: Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu detailse lahenduse keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet aladele 3 ja 3b seisuga juuni 2026

kavandatud tegevuste osas – nende puhul jätkati otse asjakohase täishindamisega, tuginedes varasemate etappide tulemustele ja täpsustatud linnustiku andmetele.

Natura eelhindamine ja asjakohane hindamine tuulepargi detailsele lahendusele viidi läbi vastavalt juhendile dokumendis “Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu detailse lahenduse KSH aruanne aladele 3 ja 3b”.

2.3.1.2 Linnustik

KOV EP I etapi KSH aruandes seati kohustus mh eelvalikualadel 3 ja 3b kas läbi viia linnustiku uuringud eesmärgiga arvestada detailse lahenduse väljatöötamisel aladel ja/või nende lähedal, sh kaitstavatel aladel, elutsevate kaitsealuste linnuliikidega või anda sisend tuulikute paigutuse sobivuse hindamiseks ning vajadusel teha lahenduse muutmise ettepanekud, leevendamaks mõju linnustikule. Detailse etapi KSH protsessi raames teostati linnustiku uuring eelvalikualadel 3 ja 3b 2023. ja 2025. aastal, mille järel koostati eelvalikualadele tuulikute paigutamise sobilikkust määrav tsoneering.

Pesitsevad kaitstavad liigid. Planeeringualal tuvastati linnustiku uuringu kohaselt II kaitsekategooria linnuliikidest pesitsemas **valgeselg-kirjurähn** ning kuuldi ühel korral ka **kanakulli** hääliitsust, ilma pesa leidmata. Lisaks leiti linnustiku uuringu väliselt 2023. a kevadel tuulealast kagus **rohunepp**. I kaitsekategooria linnuliikide alal pesitsemas ei tuvastatud. Alal pesitseb mitmeid III kaitsekategooria aluseid linnuliike, seejuures kasutab planeeringuala rohumaid ja Paadrema sood mängupaigana ka teder.

Vee- ja röövlindude liikumisteed ja toitumisalad. Planeeringualalt ega selle lähikonnast ei ole teada sügisest sookurgede rändekogumit, planeeringuala ei ole luikede ja haneliste rändel oluliseks peatuspaikaks ja toitumisaladeks, ega jää ka oluliste toitumis- ja ööbimispaikade vahele. Teiste veelindude jaoks on püsivaks liikumisteedeks ala lõunaosa läbiv Paadrema jõgi. Röövlindudest nähti 2025. aastal ja 2026. a jaanuaris planeeringualal ja selle vahetus läheduses I kaitsekategooria aluse kaljukotka noorlinde ning kui 2023. a vaadeldi piirkonnas vaid üksikuid merikotkaid, siis 2025. a oli merikotka vaatluste arv suur. Vatra piirkonda on ühe korra ületanud ka Eestis GPS saatjatega varustatud suur-konnakotkas. III kaitsekategooria alustest röövlindudest on vaadeldud piirkonna avamaastikel toitumas hiireviud, karvasjalg-viud, raudkulli, soo-loorkulli, välja-loorkulli ja roo-loorkulli, herilasviud, tuuletallajat, lõopistrikku ja raba- ning punajalgpistrikku. Röövlindude regulaarseid pesa ja toitumisala vahelisi lende ei tuvastatud, kuid siinkohal on oluline mainida, et planeeringualast itta jäävad Paadrema soo ja jõeäärsed uudismaad on eksperthinnangu raames määratletud kui kaljukotkale sobivad toitumisalad ning eelvalikualade 3 ja 3b idaosa on osa ka liigile olulisest liikumiskoridorist Tuhu soostiku, Paadrema soo, Sookalda uudismaade ning Soometsa soo vahel. Ka ülejäänud planeeringuala avamaastik on kalju- ja merikotkale sobiv toitumisala.

2.3.1.3 Nahkhiired

Nahkhiirte osas teostati detailse etapi KSH protsessi raames täpsustav nahkhiirte uuring, mis hõlmas eelvalikualal 3 ja 3b perioodi 2023. aasta kevadest kuni sügiseni.

Planeeringuala ja selle vahetut lähedust iseloomustab mosaiiksus, leidub nii põllumajanduslikku maad, metsaalasid kui märgalaid, mis on potentsiaalselt sobilikud nahkhiirte toitumisalana ja varjupaigana. Nahkhiirtele sobivad elupaikadeks peamiselt maastikud, kus leidub vanemaid (haava)metsi ja veekogusid. Planeeringuala põhjaosas leidub üle 55-aastasi haavapuustuid ning seega pakub antud piirkond nahkhiirtele sobivaid varjupaiku.

Kokku registreeriti tuulealal 7 nahkhiireliiki. Kõige arvukamalt tuulealal esinev nahkhiireliik on **põhja-nahkhiir** (*Eptesicus nilssonii*). Nahkhiirte uuringus võrreldi kuude kaupa ka nahkhiirte suhtelist arvukust registraatorite juures nahkhiirte suhtelise arvukusega metsamaastikus. Nahkhiirte arvukus on planeeringualal pigem madal, välja arvatud planeeringuala põhjaosas. Tõenäoliselt asustavad eelvalikuala ja ka planeeringuala põhjaosa metsasid **põhja-nahkhiire** ja perekond **lendlane**

(tõenäoliselt tõmmulendlane) poegimiskolooniad. Planeeringuala ei läbi nahkhiirte kevadränne või sügisränne. Kuna põhjaosas paiknenud püsiregistraatori töös esines probleeme, hinnati põhjapoolse ala väärtust lähtudes nii maastikuanalüüsist kui ka varasematel perioodidel lähtuvatest mustritest. Mustrite paikapidavust tuleb kinnitada järelseire käigus. Hoolimata andmete puudusest suve teisel poolel on ilmne, et planeeringuala põhjaosas on nahkhiirte arvukus muudest piirkondadest kõrgem ja vajab tähelepanu.

2.3.1.4 Taimestik, vääriselupaigad ja Natura elupaigatüübid

Planeeringualal paiknevad mitmed EELISes registreeritud kaitsealuste taimeliikide leiukohad. EELISes kohaselt jääb planeeringualale II kaitsekategooria liikidest **kaunis kuldking** (*Cypripedium calceolus*) nelja leiukohaga. Lisaks leidub planeeringualal mitmeid III kaitsekategooria taimeliike. Detailse lahenduse KSH protsessi käigus läbi viidud taimestiku inventuuri käigus tuvastati eelvalikualal 16 erinevat kaitsealust taimeliiki, millest 13 jäävad planeeringualale või selle vahetusse lähedusse. Inventuuri käigus ei leitud I kaitsekategooria aluseid taimeliike. II kaitsekategooria taimeliikidest leiti planeeringualalt eelmainitud kaunis kuldking, lisaks leiti mitmeid III kaitsekategooria taimeliike. Planeeringualalt tuvastatud kaitstavate liikide nimestik on toodud Tabel 2-3.

Tabel 2-3 Taimestiku uuringus leitud kaitstavate liikide nimekiri planeeringualal või selle vahetus läheduses (võimalikus mõjutsoonis).

Liiginimi eesti keeles	Liiginimi ladina keeles	Kaitse ja ohustatus
1. kaunis kuldking	<i>Cypripedium calceolus</i>	II kat, ohulähedane
2. harilik porss	<i>Myrica gale</i>	III kat, ohulähedane
3. mets-õunapuu	<i>Malus sylvestris</i>	III kat, ohulähedane
4. värvi-paskhein	<i>Serratula tinctoria</i>	III kat, väljasuremisohus
5. lodukannike	<i>Viola uliginosa</i>	III kat, ohulähedane
6. siberi võhumõök	<i>Iris sibirica</i>	III kat, ohulähedane
7. laialehine neuuvaip	<i>Epipactis helleborine</i>	III kat, soodsas seisundis
8. soo-neiuvaip	<i>Epipactis palustris</i>	III kat, soodsas seisundis
9. pruunikas pesajuur	<i>Neottia nidus-avis</i>	III kat, soodsas seisundis
10. kahelehine käokeel e. ööviiul	<i>Platanthera bifolia</i>	III kat, soodsas seisundis
11. suur käöpõll	<i>Listera ovata</i>	III kat, soodsas seisundis
12. kahkjaspunane sõrmkäpp	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	III kat, soodsas seisundis
13. harilik käoraamat	<i>Gymnadenia conopsea</i>	III kat, soodsas seisundis

Taimestiku uuringus on ära mainitud ka planeeringualast idas asuv Paadrema soo, mis on oluline elupaik mitmetele kaitsealustele taimeliikidele (ludukannike, mitmed käpalised).

Ainus eelvalikualadel 3, 3b paiknev vääriselupaik (VEP nr 210940), jääb planeeringualast rohkem kui 2 km kaugusele itta.

Eelvalikualadele jääb mitmeid Natura loodusdirektiivi elupaigatüüpide kriteeriumitele vastavaid kooslusi. Põhiliselt on tegu poollooduslike kooslustega: sinihelmikakooslus (6410, ala 3 põhjaosas, planeeringualast rohkem kui 300 m kaugusel), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510, planeeringualal Paadrema jõe äärsel rohumaal) ning puisniidud (6530*, planeeringuala põhjaosas ning lääneosas) ja puiskarjamaad (9070, ulatub planeeringualale vaid lõunapoolset tippu pidi tuuleala läänosas). Lisaks leidub alal veel elupaigatüüp liigirikkad madalsood (7230, planeeringuala lääneosas).

Taimestiku uuringu alalt jääb välja planeeringuala läänetipp, seejuures tuulikupositsioonid WTG14, WTG21, osad juurdepääsuteed. Vääriselupaiku või Natura elupaigatüüpe alal inventeeritud ei ole ja EELISes puuduvad ka kaitsealuste liikide kirjed.

2.3.2 Muud kaitstavad loodusobjektid

Vastavalt looduskaitseaduse (LKS) §-le 4 jagunevad kaitstavad loodusobjektid kaitsealad (sh kaitsealused pargid), hoiualad; püsielupaigad; kaitsealused liigid, kivistised ja mineraalid; kaitstavad looduse üksikobjektid; kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid. Lisaks eespool kirjeldatud kaitsealuste liikide leiukohtadele on planeeringuala osas kaitstavatest loodusobjektidest oluline analüüsida kavandatud tegevuse mõju ka Tuhu looduskaitsealale ja Tuhu hoiualale ning projekteeritavale kaitstavale alale, mida läbib alajaamast algav ja Lihula suunas kulgev põhimõtteline elektri maakaabelliini trass. Samuti on vajalik analüüsida võimalikku mõju tuulealast lõunasse jääva Paadrema looduskaitseala kaitse-eesmärkidele.

Tuhu looduskaitsealal reguleerib ala kaitsekorda ja seab -eesmärgid Tuhu looduskaitseala kaitse-eeskiri⁸. Suur osa looduskaitseala kaitse-eesmärkidest kattub Tuhu loodusala ja Tuhu-Kesu linnuala eesmärkidega. Neid on käsitletud KSH Natura hindamise peatükis ja siin neid ei dubleerita. Muudest ala kaitse-eesmärkidest saab välja tuua III kaitsekategooriasse kuuluva hariliku porsa (*Myrica gale*), mille suurepindalaline kasvukoht ulatub läbi looduskaitseala Tuudi-Risti tee lähistele, mida mööda on planeeritud põhimõtteline maakaabelliini trass.

Ala, kus põhimõtteline elektri maakaabelliini trass kulgeb mööda Tuhu piiranguvööndis asuvat olemasolevat õhuliini koridori, kattub EELISE kohaselt **projekteeritava Metsaelupaikade looduskaitseala** sihtkaitsevööndiga. Tegemist on üle-eestilise piiranguvööndites asuvate metsakoosluste tõhusamaks kaitseks planeeritud aladega, mille täpsem kaitsekord ja -eesmärgid on veel väljatöötamisel.

Tuhu hoiuala kaitsekord tuleneb otseselt looduskaitseadusest (5. peatükk). LKS § 32 lg 2 kohaselt on hoiualal keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi. Hoiuala kaitse-eesmärgid on ühtlasi ka alaga kattuvate Natura 2000 alade kaitse-eesmärgid, mida on käsitletud KSH Natura hindamise peatükis.

Paadrema looduskaitsealal (KLO1000043) reguleerib ala kaitsekorda ja seab -eesmärgid Paadrema looduskaitseala kaitse-eeskiri⁹. Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta Paadrema soostikku, seda ümbritsevaid soo- ja metsakooslusi ning elustiku mitmekesisust; erinevaid Natura elupaigatüüpe (6430, 6530*, 7230, 9010*, 9020*, 9080*); liikidest on eraldi välja toodud merikotkast, kaljukotkast ja kaunis-kuldkinga. Paadrema looduskaitseala kaitsekorralduskava¹⁰ toob välja, et Paadrema looduskaitsealal on teada üks kotkaste pesa, mida on erinevatel aastatel asustanud nii kalju- kui merikotkas. Kaitsekorralduskava põhjal on Paadrema LKA pikaajaliseks eesmärgiks, et alal oleks säilinud üks asustatud kaljukotka ja üks merikotka territoorium ning sobiv pesitsusterritoorium on säilinud vähemalt 650 ha-l. Tuulealal kohatud kotkastest annab ülevaate linnustiku uuringu raames koostatud kaljukotka ja merikotka ekspertarvamused.

2.3.3 Rohevõrgustik

Planeeringuala põhjaosa (täpsemalt tuulik WTG1 ja kaasnev taristu, tuulealalt väljuv tee ja põhimõtteline elektri maakaabelliini trass) ulatub Läänemaa maakonnaplaneeringu põhjal vähesel määral Tuhu soostikku ümbritsevale rohevõrgustiku tugialale. Pärnu maakonnaplaneeringus määratud rohekoridor jääb planeeringualast vahetult itta. Lääneranna ÜP koostamisel rohevõrgustiku piire täpsustati, sellekohane kirjeldus on toodud ptk-s 3.4. Koostatava ÜP järgi jääb planeeringuala rohevõrgustikust täielikult välja.

Eriplaneeringu I etapis on käsitletud eelvalikualadel 3 ja 3b tuuleenergeetika arendamise võimalikku mõju rohevõrgustikule ning lähtudes rohevõrgu peamisest eesmärgist tagada võrgustiku sidusus ja

⁸ Vastu võetud 29.03.2028 VV määrusega nr 26

⁹ Paadrema looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri. Vastu võetud 29.12.2016 nr 167.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/104012017009>

¹⁰ Paadrema looduskaitseala ja Paadrema hoiuala (Paadrema loodusala) kaitsekorralduskava 2014-2023.

toimivus jõuti järeldusele, et soovitatav on loobuda tuuleenergeetika arendamisest nii Pärnu maakonnaplaneeringu kui ka koostatava Lääneranna ÜP rohevõrgustiku koridori alal.

Detailse lahenduse koostamise käigus võeti eelmainitud soovitus arvesse.

2.3.4 Pinna- ja põhjavesi

Valdavalt levib planeeringualal õhuke ja väga õhuke madalloomuld. Põhja- ja läänepoolisel alal oluliselt väiksemas ulatuses gleistunud leostunud muld. Aluspõhja moodustab Siluri ladestu Jaagarahu lademe lubjakivi. Pinnaseveetaseme kohta täpsed andmed puuduvad, kuid Maa- ja Ruumiameti geoloogia 1: 400 000 rakenduse andmete põhjal on tegemist kõrge põhjaveetasemega alaga, mis viitab ka kõrgele pinnaseveetasemele. Kõrge pinnaseveetaseme tõttu on alale rajatud maaparandussüsteemid.

Planeeringuala asub valdavalt nõrgalt kaitstud põhjaveega piirkonnas, välja arvatud põhjaosa, mis paikneb keskmiselt kaitstud põhjaveega alal. Alal asub Siluri-Ordoviitsiumi Matsalu põhjaveekogum, mille koondseisund hinnati 2020. aastal halvaks.

Kavandatav tegevus kattub maaparandushoialadega Koru II, Koru III ja Paadremaa. Planeeringualal asub Hõbesalu kraav. Ala vahetus läheduses asub Paadrema jõgi, mille seisund hinnati 2023. aastal heaks ning jõgi kuulub kalade kudemis- ja elupaikade hulka, mille looduslikku sängi ja hüdroloogiat seaduse kohaselt muuta ei tohi. Hõbesalu kraavi seisund hinnati samal aastal kesiseks, peamiselt veevoolu puudulikkuse ja toitainekoormuse tõttu.

2.3.5 Maavarad

Planeeringuala jääb osaliselt Paadrema (Anepselja) maardla maa-alale (registrikaardi nr [633](#)), mille põhimaavaraks on turvas. Tänapäevase seisuga seal mäeeraldisi ei ole, hästi lagunenud turvas on arvel aktiivse või passiivse reservvaruna.

Vastavalt *maapõueseaduse* § 14 lõikele 2¹ võib Kliimaministeeriumi või kliimaministri volitatud asutuse nõusolekul lubada taastuenergia ehitise ehitamist turbamaardla alal, mis ei ole kantud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja ja mille kohta ei ole kehtivat kaevandamisluba ega geoloogilise uuringu luba ning ei ole esitatud kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu loa taotlust. Kliimaministri poolt volitatud asutuseks on alates 14.12.2024 Eesti Geoloogiateenistus¹¹.

Paadrema (Anepselja) maardla ei ole kantud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja, samuti puuduvad nimetatud ala kohta kehtivad või taotletavad kaevandamis- ja uuringuload.

3 VASTAVUS STRATEEGILISTELE (PLANEERIMIS)DOKUMENTIDELE

3.1 Maakonnaplaneeringud

Käesoleva eriplaneeringu puhul kuuluvad arvestamisele nii **Pärnu maakonnaplaneering** kui **Lääne maakonnaplaneering 2030+**, kuna eelvaliku ala nr 3 põhjapoolne osa jääb 2017. a haldusreformi eelsele Lääne maakonna territooriumile ja ala nr 3 lõunapoolne osa ning ala nr 3b haldusreformi eelsele Pärnu maakonna territooriumile Maakonnaplaneeringutega on seatud ruumilise arengu põhimõtted kogu maakonnale.

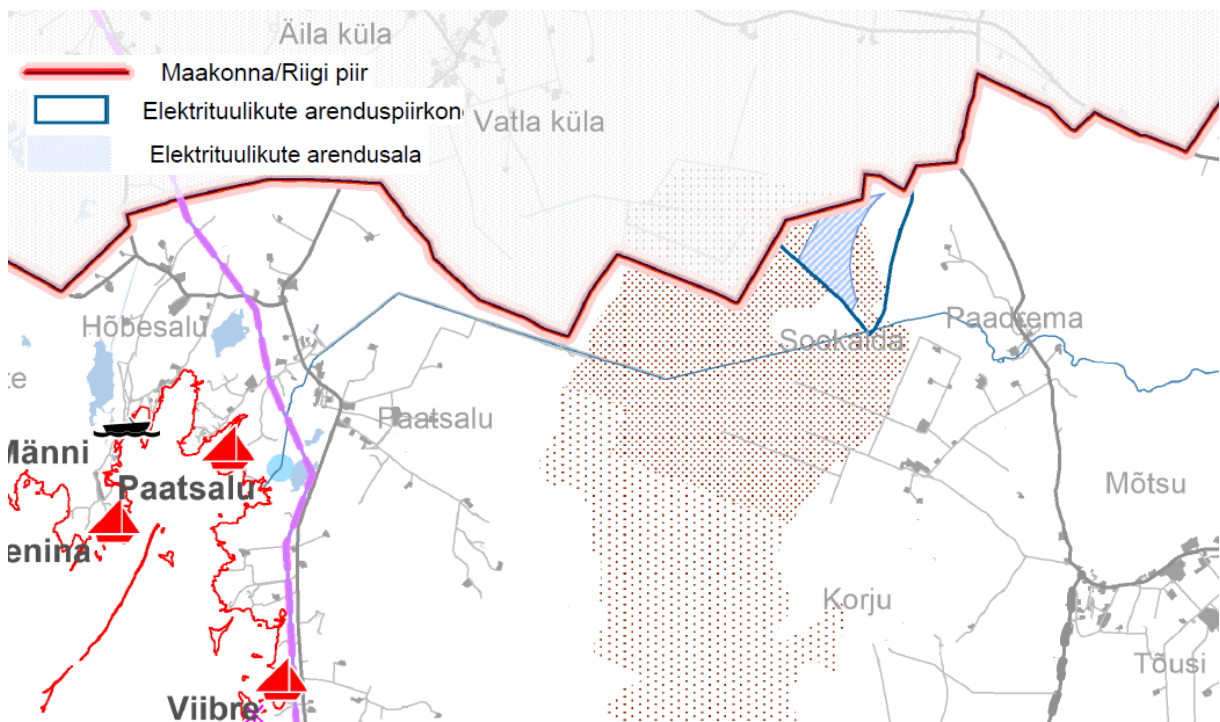
[Pärnu maakonnaplaneeringu](#) kohaselt on maakonna arengueeldusteks väheneva ja vananeva rahvastiku oludes tugev keskus Pärnu koos oma lähitagamaaga; kaugemate piirkondade elujõuliste

¹¹ Kliimaministri 14.12.2024 käskkirjaga nr 1-2/24/507 „Volitus Eesti Geoloogiateenistusele maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks loa andmiseks ja planeeringute kooskõlastamiseks“ on Eesti Geoloogiateenistusele antud volitus kooskõlastada planeeringuid, kui planeeritav maa-ala asub maavarade registris oleval maardlal või selle osal.

keskuste terviklik süsteem (Vändra, Kilingi-Nõmme, Häädemeeste, Pärnu-Jaagupi, Tõstamaa); Pärnu ja Pärnumaa kui Eesti olulisemaid turismisihtkohti; paiknemine rahvusvahelistel ühendusteedel ja kiired tulevikuühendused (Via Baltica ja Rail Baltic); väljapääs merele; tugevate energiaühenduste olemasolu ja taastuvenergeetika laiem kasutuselevõtmine; mitmekülgsed loodusolud ja ökoloogilise mõtteviisi väärtustamine. Maakonnaplaneering toob välja, et taastuvenergeetika valdkonnas on perspektiivne edasi arendada kohalikel ressurssidel (puidul, biomassil, tuule- ja päikseenergial) baseeruvat energiatootmist.

Ka [Lääne maakonnaplaneeringu 2030+](#) kohaselt on oluline kahaneva ja vananeva rahvastikuga arvestav ruumiline planeerimine ning elukeskkonna kvaliteedi hoidmine ja tõstmine. Tugeva keskusena nähakse Haapsalu linnastut (Haapsalu linn + Paralepa + Uuemõisa alevik) koos toimiva keskuste võrgustikuga (sh Lihula, Taebla, Risti, Virtsu, Kullamaa jt). Maakonna arengueelduseks loetakse rannikuäärset asendit ja rohket loodus- ja kultuuripärandit. Samuti tihedat seotust Tallinna ja Pärnu toimepiirkondadega ning vajadust ühendusi tugevdada.

Nii Pärnu- kui Läänemaal on määratud „Tuuleenergeetika teemaplaneeringuga“ tuuleparkide arenduspiirkonnad ja -alad (Joonis 3.1). Käsitlevatele eelvaliku aladele jääb Pärnu maakonna piires elektrituulikute arenduspiirkond P1. Samas jääb nimetatud ala välja planeeringualast. Lääne maakonnaplaneeringuga ei ole käesolevatele eelvaliku aladele ühtegi tuulepargi arenduspiirkonda ega -ala määratud. Ülejäänud eelvaliku alade territoorium nii Pärnu kui Lääne maakonna piires st ka planeeringuala asub teemaplaneeringuga määratud täiendavat tähelepanu vajaval alal, kus arendamisel on vaja täiendavalt tähelepanu pöörata rohelisele võrgustikule, väärtuslikele maastikele, kaitsestaatuseta loodusväärtuslikele objektidele ja kaitstavate objektide puhvertsoonidele, kultuurimälestistele ja pärandkultuuri objektidele ning keskkonnaregistrisse kantud maardlatele.

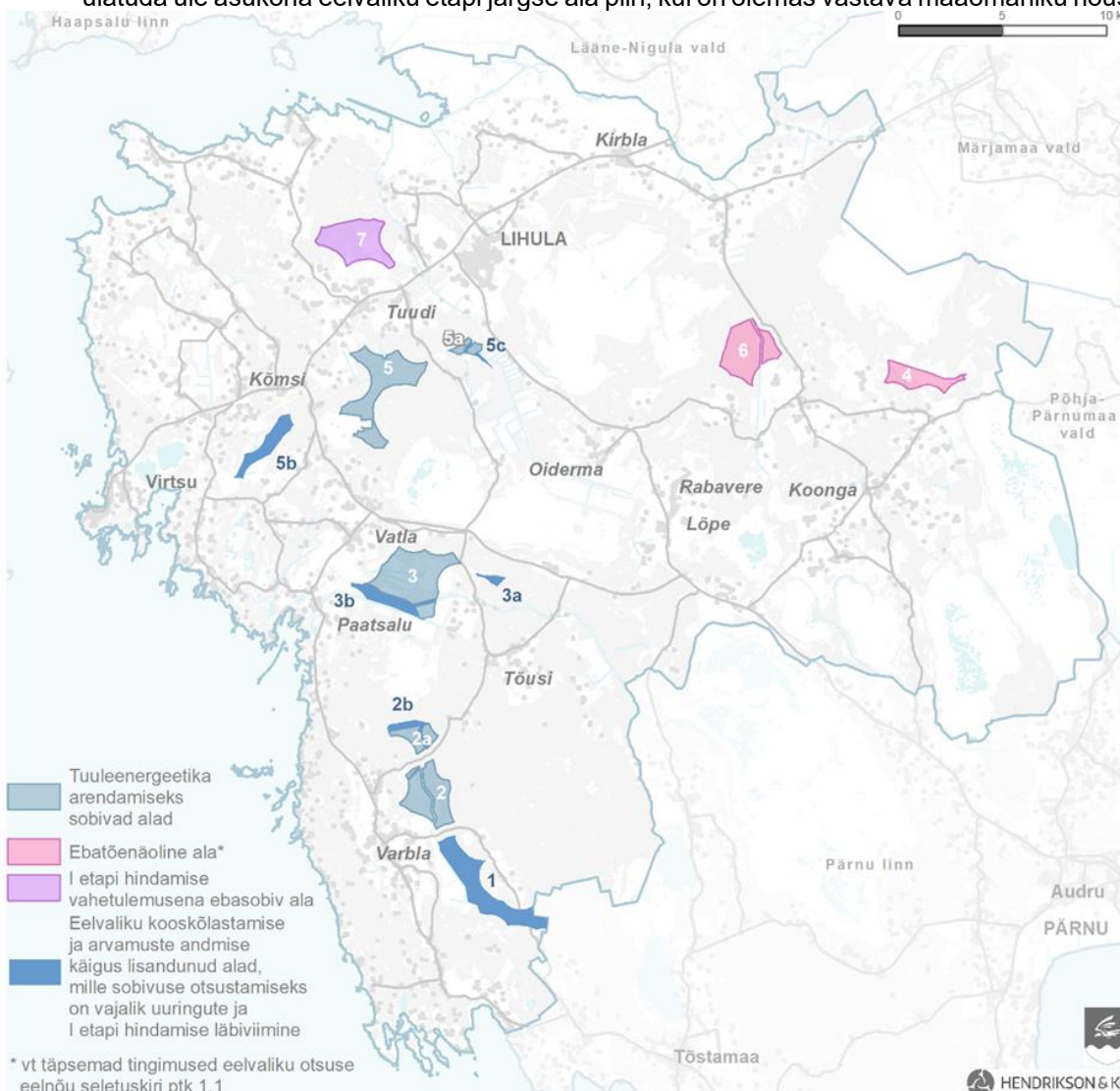
Joonis 3.1. Väljavõte Pärnu maakonna planeeringu tehnilise taristu joonisest

3.2 Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvalik ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapp

Eriplaneeringu detailse etapi koostamisel kuulub eelkõige arvestamisele **eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne**, sest need on kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailse lahenduse väljatöötamise aluseks.

Otsusega nr 106 võeti vastu eriplaneeringu I etapis välja valitud tuulepargi rajamiseks võimalikud sobivad alad (vt *Joonis 3.2*) ja määrati edasiseks järgmised põhimõtted:

- alade piirid võivad täpsustuda detailse lahenduse koostamisel, mh läbiviidavate linnustiku uuringute tulemuste alusel;
- asukoha eelvaliku etapi järgse ala piiridesse peab jääma elektrituuliku vundament;
- detailse lahenduse koostamise ja KSH või projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetluse, sealhulgas keskkonnauuringute tulemusena võivad kavandatavate elektrituulikute rootorilabad ulatuda üle asukoha eelvaliku etapi järgse ala piiri, kui on olemas vastava maaomaniku nõusolek.

Joonis 3.2. Väljavõte eriplaneeringu I etapi aruande tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade joonisest

Vastavalt eriplaneeringu I etapi seletuskirjale vajab ala nr 3 puhul suurt tähelepanu mõju linnustikule (vt I etapi seletuskirja ptk 2.4.2). Senise teabe põhjal võib seal leiduda mitmete kaitsealuste linnuliikide elupaiku, mistõttu võib alal nr 3 tuuleenergeetika edasine arendamine osutuda keeruliseks.

Otsuste eelnõude, asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande kooskõlastamise ja arvamuse avaldamise ringil tehti mitmeid ettepanekuid tuulikuparkide alade laiendamiseks ja lisamiseks, muuhulgas pakuti välja ala nr 3b. Ettepanekute esitamise lähtekohaks oli asjaolu, et Keskkonnaameti poolt esitatud erinevate loodusobjektide ja tuuleparkide arendusalade vaheliste puhveralade ulatused on soovituslikud ja ei tohiks tingida arendusalade välistamise eriplaneeringu I etapis. Välja pakutud arendusalade kattumine Keskkonnaameti esitatud puhveraladega on siiski indikaator teadaolevatest võimalikest olulise keskkonnamõjuga riskikohtadest. Seetõttu otsustati, et väljapakutud aladele tuleb, sealhulgas olemasolevate alade laiendustele, täiendavalt läbi viia eriplaneeringu I etapi keskkonnamõju strateegiline hindamine ning alade sobivus otsustatakse peale uuringute läbiviimist ja I etapi aruande koostamist. Eriplaneeringu I etapi keskkonnamõju strateegiline hindamine viidi ala nr 3b osas läbi perioodil november 2023–veebruar 2024 ning eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne ala nr 3b osas võeti vastu 10.10.2024 otsusega nr 199.

Sobivatele aladele määrati I etapis nii üldised kõikidele aladele rakenduvad tingimused kui alapõhised tingimused, millest edasisel planeerimisel ja projekteerimisel tuleb lähtuda.

Eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisel on esitatud tingimuste ja soovitustega võimaluste piires arvestatud ja vastavus on välja toodud käesoleva seletuskirja ptk 4 asjakohases alapeatükis.

Vastavalt asukoha eelvaliku etapi aruandele tehti eriplaneeringuga ettepanek muuta kehtivat Lääne maakonnaplaneeringut 2030 + ning Pärnu maakonnaplaneeringut, kuna kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku käigus välja valitud alad nr 3 ja 3b paiknevad väljaspool Lääne maakonnaplaneeringu 2030+ lisas 5 („Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Tuuleenergeetika”) ning Pärnu maakonnaplaneeringu lisas 6 („Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneering”) määratletud elektrituulikute arenduspiirkondi ja -alad¹². Pärnu ja Lääne maakondade tuuleenergeetika teemaplaneeringud kehtestati 2013. a ning teemaplaneeringute lahendused viidi üle maakonnaplaneeringutesse.

3.3 Maakonnaplaneeringu muutmise ettepanek

Lähtuvalt käesoleva kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapi järeldustele tehakse ka detailse lahendusega ettepanek muuta Pärnu ja Lääne maakonnaplaneeringut¹³, kuna kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku käigus välja valitud alad nr 3 ja 3b ning nende sees kujunenud planeeringuala paiknevad väljaspool maakonnaplaneeringuga määratletud elektrituulikute arenduspiirkondi ja -alad, välja arvatud Pärnu maakonnaplaneeringu kohasest elektrituulikute arendusalast P1. Antud arendusala kattub idaservast eelvalikualaga nr 3, jäädes valdavalt Paadrema soo territooriumile. Elektrituulikute arendusala P1 ei asu käesoleval planeeringualal. Siiani detailplaneeringu algatamise taotlust arendusala P1 osas kohalikule omavalitsusele esitatud ei ole. Käesolevas detailses lahenduses on Paadrema soo territooriumi kui looduskaitsealast tingimustest lähtuvalt hinnatud elektrituulikute arendamisel ebasobivaks alaks (vt ka ptk 2.3.1, 4.11.1).

Samuti määrati kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis tuulepargi rajamiseks sobivatele aladele rakenduvad tingimused. Maakonnaplaneeringu sisendiks olnud tuuleenergeetika teemaplaneering, millega määrati tuuleenergeetika arenduspiirkonnad ja -alad ning tuuleenergeetika ruumilise arendamise põhimõtted, on nüüdseks üle 10 aasta vana. Võrreldes teemaplaneeringu lahenduse väljatöötamise ajaga on oluliselt muutunud reaalne olukord füüsilises keskkonnas ja täienenud teadmised tuuleenergeetika vajaduse ja mõjude osas, samuti arenenud tehnoloogia. Seetõttu teeb käesolev planeering ettepaneku lisada Pärnu ja Lääne maakonnaplaneeringusse eelvalikualadel 3 ja 3b määratud planeeringuala. Samuti tehakse ettepanek maakonnaplaneeringust eemaldada elektrituulikute arendusala P1, kuna see ei sobi looduskaitsealaste tingimuste tõttu tuulikute rajamiseks.

¹² teemaplaneeringute seletuskirjade ptk 3.3.2 on välja toodud, et tuuleparkide planeerimist väljaspool teemaplaneeringuga määratud tuuleenergeetika arendusalad ja arenduspiirkondi käsitletakse teemaplaneeringu muutmisenä

¹³ PlanS § 95 lg 8¹: kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga võib teha ettepaneku maakonnaplaneeringu muutmiseks

Eesti pikaajaline siht on tasakaalustada kasvuhoonegaaside heide ja sidumine hiljemalt 2050. aastaks ehk vähendada selleks ajaks kasvuhoonegaaside netoheide nullini¹⁴, mis tähendab järk-järgult eesmärgipäraselt majandus- ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks. Eesmärgiks on teha otsustavaid samme, et tõsta taastuvenergia osakaalu ja kiirendada sellega seonduvat asjaajamist.

Eestis on taastuvelektri eesmärgi saavutamiseks prioriteet tuuleenergial. Tuuleenergia on suurima kasvupotentsiaaliga ja tuuleparkide rajamine kulutõhus viis toota Eestis taastuvelektrit¹⁵.

Riigi pikaajaline arengustrateegia *Eesti 2035*¹⁶ seab eesmärgiks kujundada Eestist aastaks 2050 kliimaneutraalne riik ning rõhutab vajadust minna üle kliimaneutraalsele energiatootmisele, tagades samaaegselt energiapuuduse ja varustuskindluse. Strateegia kohaselt tuleb taastuvenergia osakaalu suurendamisel leida lahendused, mis arvestavad nii julgeoleku, keskkonnakaitse kui ka elanike huvidega. Samuti rõhutatakse kvaliteetse ruumiloo põhimõtete järgimist ning loodus- ja elukeskkonna väärtuste arvestamist ruumiotsuste tegemisel. Kavandatav tuulepark panustab taastuvelektri tootmisvõimsuste suurendamisse ja riiklike kliima- ning energiapoliitika eesmärkide saavutamisse.

*Energiamajanduse arengukava aastani 2035 (ENMAK 2035)*¹⁷ eesmärk on tagada Eesti energiapuuduse, kasvatada riigi konkurentsivõimet ning toetada üleminekut puhta energiaga majandusele. Arengukavas rõhutatakse taastuvelektri tootmise suurendamise vajadust ning nähakse olulist rolli maismaa- ja meretuuleparkidel, elektrivõrkude tugevdamisel ja energiasüsteemi paindlikkuse suurendamisel. Arengukavas rõhutatakse, et taastuvelektri tootmise suurendamisel on oluline roll maismaa- ja meretuuleparkidel ning päikeseenergia kasutuselevõtul.

*Energiamajanduse korralduse seaduse kohaselt*¹⁸ on Eesti eesmärk suurendada taastuvenergia osakaalu ning toota pikaajaliselt elektrit üha suuremas mahus taastuvatest energiaallikatest.

Arvestades eeltoodut on maakonnaplaneeringute muutmise täiendava tuuleenergeetika ala lisamise näol põhjendatud, vajalik ja otstarbekas. Samuti tehakse ettepanek maakonnaplaneeringust eemaldada elektrituulikute arendusala P1, kuna see ei sobi looduskaitse tingimuste tõttu tuulikute rajamiseks.

3.4 Üldplaneeringud

Valla ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused määratletakse üldplaneeringus. Eelvalikualadel nr 3 ja 3b kehtivad Hanila Vallavolikogu 17.12.2003 määrusega nr 32 kehtestatud **Hanila valla üldplaneering** ning Varbla Vallavolikogu 11.11.1999 määrusega nr 1 kehtestatud **Varbla valla üldplaneering**. Lääneranna Vallavolikogu 15.02.2018 otsuse nr 41 *Varbla, Lihula, Hanila ja Koonga valla üldplaneeringute ülevaatamine* lisa kohaselt on kehtivad Hanila valla ja Varbla valla üldplaneeringud vananenud ning endise Hanila ja Varbla valla territooriumi osas tuleb koostada uus üldplaneering. Lääneranna Vallavolikogu algatas 23.08.2018 otsusega nr 90 **Lääneranna valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise** koostamise ning käesoleval hetkel on üldplaneering läbinud vastuvõtmise järgse avalikustamise. Avalikustamise tulemusena üldplaneeringu põhilahendus ei muutunud.

Uue üldplaneeringu koostamisel on arvestatud käesoleva tuuleparkide eriplaneeringuga ja Lääneranna valla üldplaneeringut ning tuuleparkide eriplaneeringut koostatakse paralleelselt, kuid teineteisest sõltumatult. Koostatavat tuuleparkide eriplaneeringut ei loeta üldplaneeringu põhilahenduse muudatuseks.

¹⁴ Riigikogu 05.04.2017 otsus „Kliimapolitiika põhilused aastani 2050“

¹⁵ <https://kliimaministerium.ee/energeetika-maavarad/taastuvenergia/tuuleenergia>, vaadatud 13.06.2024

¹⁶ https://www.valitsus.ee/strateegia-est-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia?view_instance=0&current_page=1

¹⁷ Kätesaadav: https://kliimaministerium.ee/energiamajanduse_arengukava

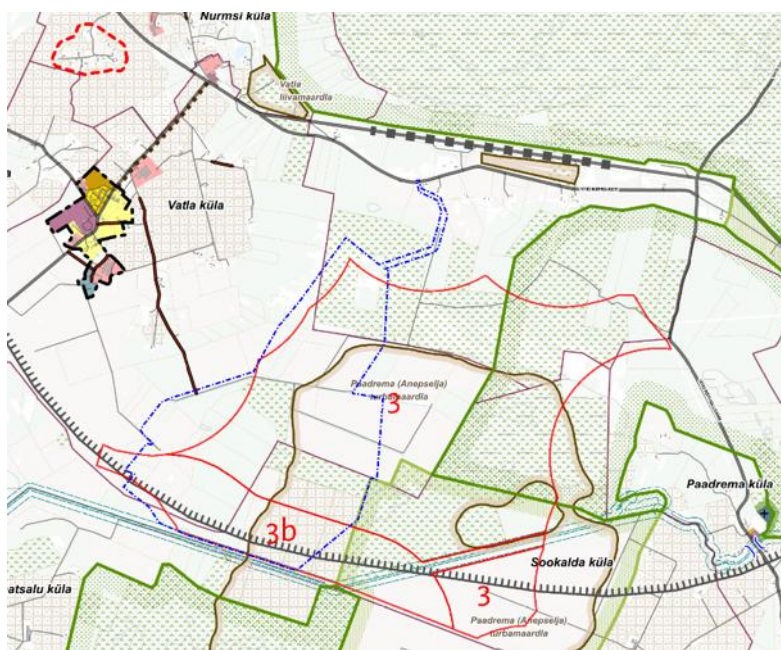
¹⁸ Kätesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/118052022002?leiaKehtiv>

[Lääneranna valla üldplaneeringu](#) kohaselt¹⁹ asub planeeringuala Vatta reservlennuvälja lähiümbruse maa-alal ning ala lõunaosas asuvad väärtuslikud põllumajandusmaad, vt *Joonis 3.3*.

Vatta lennuvälja puhul on tegemist on Karuse - Kalli riigiteel nr 16180 asuva reservlennurajaga (teelaiendus) eriolukordadeks. Vatta lennuväljal lennuliiklust ei toimu ning üldplaneeringuga lennuliiklust ei kavandata.

Üldplaneeringus töötati välja väärtuslike põllumajandusmaade kaitse- ja kasutustingimused, millistest käesoleva planeeringu puhul on asjakohane järgnev:

1. Väärtuslikule põllumajandusmaale võib ehitada järgmistel juhtudel: tuuliku või tuulepargi tingimusel, et mõjude hindamisel (KMH, KSH, eelhinnangu vm asjakohases protsessis) on hinnatud mõju väärtusliku põllumajandusmaa massiivi toimimisele, olulist negatiivset mõju ei ole tuvastatud ja/või on rakendatud asjakohased leevendusmeetmed ning tuulikute ja nendega seotud taristu vahelised maa-alad säilitatakse võimalikult suures ulatuses võimalikult terviklikuna väärtusliku põllumajandusmaana ning on tagatud väärtusliku põllumajandusmaa ja sellega seotud rajatiste sh maaparandussüsteemide, toimimine.
2. Väärtuslikul põllumajandusmaal on keelatud huumuskihi koorimine müügi või muu sarnase tegevuse eesmärgil. Juhul, kui huumuskihi koorimine on vajalik taristu rajamiseks või karjäärade avamiseks või maardlate kasutusele võtmiseks, tuleb väärtuslik huumuskiht koorida ja ladustada muust pinnasest eraldi ning kasutada seda sihtotstarbeliselt näiteks sama maa-ala haljastamisel.

LEPPEMÄRGID

ÜLDPLANEERINGUGA MÄÄRATUD MAAKASUTUSE JUHTOTSTARBED

- Kompaktse iseloomuga küla keskus
- Rohelise võrgustiku tugiala
- Rohelise võrgustiku koridor
- Väärtuslik põllumajandusmaa
- Vatta reservlennuvälja lähiümbruse maa-ala

Joonis 3.3. Väljavõte Lääneranna valla üldplaneeringu maakasutuse joonisest (väljatrükk 01.10.25), kus eelvaliku alad on tähistatud punase joonega ja planeeringuala sinise punktiirjoonega.

Koostatava üldplaneeringu järgi jääb planeeringuala rohevõrgustikust täielikult välja.

KOV EP-ga kavandatud ehitise asukoht kantakse varem kehtestatud üldplaneeringusse 30 päeva jooksul KOV EP kehtestamisest arvates. Seega KOV EP lahendus jõuab kehtivasse üldplaneeringusse ja üldplaneeringu muutmine uute tuuleenergeetika alade osas ei ole vajalik. Oluline on siinjuures asjaolu, et KOV EP kaotab kehtivuse, kui seda ei ole asutud ellu viima viie aasta möödumisel. Muudatuste sissekandmisel tuleb üldplaneeringu juures viidata ka KOV EP nõ kehtivusajale.

¹⁹ Avalikul väljapanekul esitatud lahendus

4 PLANEERIMISETTEPANEK

4.1 Planeeringuala ja selle mõjuala analüüsil põhinevad järeldused ning ruumilise arengu eesmärgid

Käsitlevate alade ruumilise arengu eesmärgid tuginevad peatükkides 2 ja 3 toodud kirjeldusele ja analüüsile.

Arvestades olemasolevast keskkonnast ning asukohast tulenevaid asjaolusid, on planeeringuala ruumilise arengu eesmärgiks töötada ehitatud ja looduskeskkonda tasakaalustatult arvestades välja tuulepargi rajamiseks sobivatel eelvaliku aladel tuulikute, juurdepääsuteede ja vajalike tehnorajatiste detailne lahendus.

Tuuleparkide arendamise vajadus tuleneb Eesti kliima- ja energiapoliitika eesmärkidest, mis on seatud *Eesti riiklikus energia- ja kliimakavas aastani 2030*²⁰. Seejuures peetakse tähtsaks, et taastuvenergia arendamisel „*panustatakse lahendustele, mis kasutavad maksimaalselt ära Eesti geograafilistest ning looduslikest tingimustest tulenevaid võimalusi*“. Eestis, kui tuulele avatud mereriigis, on tuul üks peamisi taastuvenergiaressursse, millel nähakse olulist rolli nii kliimaeesmärkide saavutamisel kui ka energiajulgeoleku tugevdamisel. Sellest tulenevalt on tuuleparkide arendamine üks peamistest meetmetest kliima- ja energiapoliitikas seatud eesmärkide saavutamisel.

Lääneranna vald omab oma ruumilise struktuuri, tuuleolude ning suhteliselt hõreda asustuse tõttu eeldusi taastuvenergia tootmise arendamiseks. Eesti energiapoliitika eesmärkide kohaselt on vajalik suurendada taastuvelektri tootmisvõimsusi ja vähendada sõltuvust fossiilkütustest, mistõttu nähakse maismaa tuuleenergia olulist rolli riigi energiajulgeoleku ja kliimaneutraalsuse eesmärkide saavutamisel. Planeeritud ruumilahendus soodustab Eesti riigil suuremas mahus taastuvenergia kasutamist.

4.2 Planeeringulahenduse kujunemine ja valiku põhjendused

Eriplaneeringu detailne lahendus kujunes arvestades:

- eriplaneeringu I etapis välja valitud sobivatele aladele esitatud põhimõtteid, tingimusi ja soovitusi;
- eriplaneeringu detailse lahenduse KSH-s (sh loodusuuringutes) esitatud tulemusi, soovitusi, järeldusi, ettepanekuid ja leevendavaid meetmeid;
- asutustega tehtud koostöö tulemusi;
- tuulikute ja neid teenindava taristu kavandamise tehnilisi põhimõtteid;
- maa omandivormi;
- kehtivaid õigusakte.

Esmalt kujunes planeeringulahendus, mis võimaldanuks eelvaliku aladele 3 ja 3b kokku kavandada kuni 20 elektrituulikut koos neid teenindavate teede, platside ja tehnovõrkudega. Edasises planeeringu menetluses selgus, et vahepealsel perioodil lisandunud uue info tõttu ei ole lahendus sellisel kujul looduskaitsealadel põhjustel aktsepteeritav. Tekkis kahtlus, et planeeringulahendusega sellisel kujul jätkates, ei ole välistatud Tuhu-Kesu linnualal kaitse-eesmärgiks olevale kaljukotkale ebasoodsa mõju teke. Edasise lahenduse väljatöötamiseks teostati täiendavaid röövlindude punktvaatlusi ja koostati kolm²¹ erinevat sarnasele tulemusele jõudvat kaljukotka ekspertarvamust. Ekspertarvamuste

²⁰ <https://kliimaministeerium.ee/energeetika-maavarad/energiapoliitika/energia-ja-kliimakava>

²¹ 1. Pensa, M. (2025) Lääneranna valla tuuleenergia eriplaneeringu alale nr 3 kavandatava tuulepargi mõju kaljukotkale.

2. Ülands, D., Millers, K. (2026) Report on Evecon OÜ proposed wind farm area regarding Golden eagle *Aquila chrysaetos*

3. Raudonikis, L. (2026) Certificate of the existing information on the planned development – wind energy planning, and Golden eagle habitat in the area

tulemusena kujunes lahendus, kus esialgses lahenduses idapoolsele alale kavandatud tuulikud WTG2, WTG5 ja WTG6 jäeti ära ning töötati välja täiendavad vajalikud leevendavad meetmed. See aga ei osutunud siiski piisavaks ning kaljukotka teemaga tegeleti edasi²² ning arvamuse kujundamisel võeti aluseks kaljukotka kaitse-tegevuskava uuendamise raames laekunud seni avaldamata info liigi elupaigakasutuse kohta (GPS andmestik). Selle tulemusena loeti kaljukotkast tulevast piirangust tingitult ka eelvalikuala 3 ja 3b idaosa tuulearenduseks sobimatuks ning tuulikud koondati kompaktselt eelvalikualade lääneossa praegusele planeeringualale.

Käesoleva lahendusega on planeeringualale määratud hoonestusala, mille ulatuses võib planeeritud elektrituulikud paigutada. Hoonestusalale peavad jääma elektrituulikute rootorilabad. Hoonestusalale on lubatud ehitada kokku kuni 14 elektrituulikut. Illustreerivalt on märgitud elektrituulikute ja neid teenindava taristu võimalikud asukohad (põhimõttelised asukohad), mida võib projekteerimisel muuta/täpsustada arvestades planeeringus esitatud tingimustega. Kavandatud ehitiste põhimõtteliste asukohtadega arvestati ka eriplaneeringu detailse lahenduse KSH-s.

Tuulikute põhimõtteliste juurdepääsuteede asukoha kavandamisel järgiti võimalikult maksimaalselt olemasolevate teede ja kraavide trajektoore. Põhimõttelised tehnovõrguliinid kavandati maakaabelliinidena valdavalt ühtses koridoris olemasolevate liinidega ja/või juurdepääsutee ääres.

4.3 Kruntideks jaotamine

Planeeringualale on kavandatud üks krunt, krunt nr 1, vt *Tabel 4-1*. Krunt on käesolevas töös planeeringuline termin ja krundist katastriüksuse moodustamine ei ole kohustuslik. Planeeringulahendus on võimalik ellu viia ka servituutide ja/või piiratud asjaõiguste seadmise läbi. Samuti on lubatud planeeringu elluviimisel elektrituuliku täpse asukoha selgumisel moodustada planeeringujärgsest krundist erinev tuulikualune katastriüksus elektrienergia tootmise ja jaotamise ehitise maa kasutamise sihtotstarbega. Planeeringujärgsest krundist erinevat katastriüksust on võimalik moodustada vaid juhul, kui ehitusõigus ei muutu.

Tabel 4-1. Kruntideks jaotamine

Krundi nr	Krundiile kavandatud tuuliku nr	Krundi planeeringujärgne suurus	Krundi kasutamise sihtotstarve ²³	Kinnisasja/katastriüksuse nimetus, millest krunt moodustatakse (ehk millele ulatub elektrituuliku hoonestusala)
1	WTG1, WTG3, WTG4, WTG7, WTG8, WTG9, WTG10, WTG12, WTG13, WTG14, WTG16, WTG18, WTG 20, WTG 21	3 734 767,5 m ² (373,48 ha)	metsamaa, põllumajandusmaa, elektrienergia tootmise ja jaotamise ehitise maa	Ristikheina, Truubi, Metsa, Küla, Tiidu, Kulla, Lääne, Uue-Lembra, Nõmme, Arumetsa, Liivandi, Kase, Vana-Jüri, Vatlapõllu, Lihula metskond 271, Kuuse, Lihula metskond 204, Uustalu, Piiri, Lepe, Puraviku, Varbla metskond 294, Lihula metskond 446, Põldaru, Kase (kt 86301:001:0094), Paju, Saare, Metsatirbi, Piruka, Purika

Käsitletava ala krundi lahendust illustreerib joonis nr 12.

4.4 Krundi hoonestusala, ehitusõigus, ehituslikud ja arhitektuursed tingimused

Krundi ehitusõigus on toodud *Tabel 4-2*.

Planeeringualale on lubatud ehitada tuulepargi kompleksi moodustavaid ehitisi. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määrusele nr 184 „Võrgueeskiri“ on tuulepark mitmest elektrituulikust ning

²² Keskkonnaameti edastas kirjaliku seisukoha kaljukotka osas 23.03.2026, mida täiendas 09.04.2026, Keskkonnaameti kirjaliku seisukoha koostamisse panustas teiste seas kaljukotkaekspert Gunnar Sein

²³ vastavalt juhendile *Ruumilise planeerimise leppemärgid 2013*

elektrituulikuid omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaam.

Tuuleelektrigeneraator ehk tuulik muudab tuule ehk voolava õhu liikumise kineetilise energia turbiini võlli pöörlemisenergiaks ehk mehaaniliseks energiaks. Tuulik koosneb lihtsustatult öeldes vundamendist, mastist ehk tornist ning generaatorist koos rootorlabadega ehk tiivikuga. Tuuliku vundament, torn ning generaator koos tiivikuga moodustavad lahutamatu ja funktsionaalselt seotud tervikliku ehitise²⁴.

Planeeringuga on määratud ehitusõigus kuni 14 tuuleelektrigeneraatori püstitamiseks.

Planeeringuga on määratud krundile nr 1 hoonestusala²⁵ ja hoonestusala sees tuuliku vundamendi ehitusala.

Krundi hoonestusala määramisel arvestati planeeritud tuuliku rootorilaba maksimaalse ulatusega ning osaliselt arvestati krundile ulatuvate kitsendustega, näit Paadrema jõe kalda ehituskeeluvööndiga, mis metsaalal ulatub piiranguvööndini. Siiski on illustreerival põhimõttelisel tuulikute asetuse lahendusel ühe tuuliku (WTG18) tiivik kavandatud Paadrema jõe piiranguvööndisse, mis nimetatud tuuliku asukohas on metsaalast lähtuvalt ka ehituskeeluvööndiks. Kuna kalda ehituskeeluvööndis on uute ehitiste ehitamine keelatud, on vajalik seal tuuliku tiiviku ulatuses kalda ehituskeeluvööndit vähendada (vt ptk 4.12.1).

Et planeeringut oleks lihtsam realiseerida, on planeeringukohane hoonestusala määratud terviklikuna ja ala läbiva Hõbesalu kraavi osas katkematuna. Samuti jääb planeeritud hoonestusalale teisi maaparandussüsteemi eesvoolusid. Seega tuleb hoonestusalal arvestada sinna ulatuvate kitsenduste ja tingimustega, näiteks Hõbesalu kraavi kaldal asuvate vee-, ehituskeelu-, piirangu- ja kaitsevööndiga ning ka teiste eesvoolukraavide säilimisel tuleb nende kaldaalal kohalduvate piirangutega (vt ka ptk 2.2.3) arvestada vastavalt kehtivatele õigusaktidele²⁶. Krundile ulatuvad kitsendused on vaadeldavad planeeringujoonistel.

Käesoleva planeeringuga on hoonestusala kavandatud ja ehitusõigus määratud tuulikutele. Alajaamade tarbeks hoonestusalasid planeeritud ei ole, kuna nende asukohad võivad projekteerimisel muutuda. Teisi planeeritud rajatise (alajaam, plats, tee jmt) on lubatud püstitada nii hoonestusalale kui väljapoole seda. Ehitusõiguses toodule lisaks on lubatud alajaama (-de) kavandamine, st alajaama ehitisealune pind ja jaamade arv krundi ehitusõiguses ei kajastu.

Elektrituulik peab kõikide oma osadega, sh tiivikuga asuma planeeritud hoonestusalal. Planeeringus on hoonestusala määratud suurem kui rajatiste suurim lubatud ehitisealune pind, mis jätab võimaluse projekteerimisel rajatise hoonestusala ulatuses nihutada. Nihutamisel tuleb järgida kehtivaid kitsendusi ja planeeringus määratud tingimusi.

Samal eesmärgil on ka tuuliku vundamendi ehitusala määratud suurem kui eeldatav vundamentide ulatus. Samas on vundamendi ehitusala määramisel arvestatud looduskaitseliste väärtustega (kaitsealuste liikide levikualadega jmt) ja põhimõttega eelistada ehitusalaks territooriumi, kus on ehitusgeoloogiliselt sobivamad tingimused, mis ei eelda suuremahulist kuivendamist või pinnasetoid²⁷. Siiski tuleb vundamendi ehitusalal samuti arvestada seal kehtivate kitsenduste ja tingimustega vastavalt kehtivatele õigusaktidele, näiteks eesvoolukraavidele kohalduvatega nende säilimisel (vt ka ptk 2.2.3). Põhimõttelisel illustreerival lahendusel joonistel nr 3-10 on tuuliku vundament kujutatud raadiusega ca 17 m, pindalaga ca 928 m².

Vastavalt eriplaneeringu I etapi tulemustele peab tuulepargi asukoha eelvaliku etapi järgse ala piiridesse jääma elektrituuliku vundament. Detailse lahenduse koostamise ja KSH või projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetluse, sealhulgas keskkonnauuringute tulemusena, võivad kavandatavate elektrituulikute

²⁴ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 06.06.2022 kiri nr 1.15-5/2022/2988-2

²⁵ planeerimiseseaduse kohaselt on krundi hoonestusala planeeringus määratud krundi piiritletud osa, kuhu võib püstitada ehitusõigusega lubatud hooneid ja rajatise

²⁶ veeseadus, maaparandusseadus, maaeluministri 10.12.2018 määrus nr 64 Eesvoolu kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord, looduskaitseeseadus jmt

²⁷ Eriplaneeringu I etapi tingimus

rootorilabad ulatuda üle asukoha eelvaliku etapi järgse ala piiri, kui on olemas vastava maaomaniku nõusolek.

Eeltoodud tingimustega on planeeringulahenduses arvestatud ja tuulikute vundamentide ehitusala on kavandatud eelvaliku alade piiresse. Arvestades, et detailse lahenduse koostamisel ei ole veel täpselt teada tuulikute konkreetseid asukohad on vajalik maaomanike nõusolekud saada hiljemalt ehitusloa väljastamise ajaks.

Tuulikute paigutamise osas andis eriplaneeringu I etapp soovitusel paigutada võimalusel tuulikud korrapäraselt ja üksteist varjaval, et külades, kust avanevad avatud vaated tuuleparkide suunas, sh Vatra küla keskusest alale nr 3, hõlmaksid need avatud vaadetes võimalikult väikese nurga. Detailses lahenduses on põhimõttelisel illustreerival lahendusel olenevalt olemasolevatest tingimustest ja võimalustest soovitusel maksimaalsel võimalikul määral arvestatud. Projekteerimisel asendiplaani täpsustamisel arvestada eeltoodud soovitusel paigutada võimalusel tuulikud korrapäraselt ja üksteist varjaval.

Vastavalt kehtiva määruse²⁸ definitsioonile on ehitisealune pind hoonealune pind või rajatisealune pind. Rajatisealune pind on rajatise maapealse osa ja maa-aluse osa projektsioon horisontaaltasapinnal. Seega hõlmab ehitisealune pind muuhulgas tuuliku rootorilabade projektsiooni horisontaaltasapinnal.

Vastavalt eriplaneeringu I etapi tulemustele kavandati eelvalikualale tuulikud tipukõrgusega (tuuliku torn + rootori raadius ehk laba pikkus püstiasendis) kuni 285 m. Ehk tipukõrguse definitsioon ei sisalda võimalikku tuuliku vundamenti kõrgust. Seega on käesoleva lahendusega planeeritud tuulikule lisaks kuni 3 m kõrgune vundament ehk tuuliku lubatud maksimaalseks suhteliseks kõrguseks on kavandatud 288 m.

Eelvaliku alad asuvad Pärnu lennuvälja instrumentaalprotseduuridega kaetud alal, mistõttu on eelvaliku aladel ja seega ka planeeringualal kõrguspiirang 304 m arvestatuna keskmisest merepinnast. Kuna eriplaneeringuga on kavandatud tuulikute suurimaks kõrguseks 288 m arvestatuna maapinnast, tuleb jälgida, et maksimumkõrgusega tuulikuid ei rajataks kohtadesse, mille maapinna kõrgus ületab 16 m keskmisest merepinnast.

Tabel 4-2. Krundi ehitusõigus

Krundi nr	Krundile jääva rajatise - tuuliku nr	Krundi suurus	Krundi kasutamise sihtotstarve*	Rajatiste suurim lubatud ehitisealune pind (m ²)	Rajatiste lubatud maksimaalne suhteline kõrgus (m)	Rajatiste suurim lubatud arv
1	WTG1, WTG3, WTG4, WTG7, WTG8, WTG9, WTG10, WTG12, WTG13, WTG14, WTG16, WTG18, WTG 20	3 734 767,5 m ² (373,48 ha)	metsamaa, põllumajandusmaa, elektrienergia tootmise ja jaotamise ehitise maa	31 416*14= 439 824	288	14

* vastavalt juhendile *Ruumilise planeerimise leppemärgid 2013*

Vastavalt eriplaneeringu I etapi tulemustele tuleb tuulikute paigutamisel põllumajandusmaadele vältida põllumassiivide asjatut killustamist, et tagada põllumajandusmaade maksimaalne kasutatavus. Põhimõttelise elektrituulikute võimaliku asetuse kohaselt jäävad planeeritud tuulikutest põllu- või rohumaale üheksa tuulik: tuulikud nr WTG1, WTG4, WTG7, WTG8, WTG9, WTG12, WTG14, WTG16 ja WTG20. Põhimõtteliste tuulikute asukohtade kavandamisel arvestati I etapi soovitusel võimaluste piires lähtuvalt tuulikute paigutamise tehnilistest nõuetest jm.

Koostatava üldplaneeringu kohasele väärtuslikule põllumajandusmaale jäävad põhimõttelise elektrituulikute võimaliku asetuse kohaselt kolm tuulik: WTG12, WTG16 ja WTG20. Käesoleva planeeringu KSH protsessis hinnati mõju väärtusliku põllumajandusmaa massiivi toimimisele ning olulist negatiivset mõju ei tuvastatud. Koostatava üldplaneeringu kohasest väärtuslikust põllumajandusmaast

²⁸ majandus- ja taristuministri 05.06.2015.a määrus nr 57 *Ehitise tehniliste andmete loetelu ja arvestamise alused*

eelvalikualal hõlmatakse kavandatava tegevusega ca 5%. Tuulikute ja nendega seotud taristu vahelised maa-alad säilitatakse võimalikult suures ulatuses võimalikult terviklikuna väärtusliku põllumajandusmaana, tagatakse juurdepääs põllumajandusmaale ning on tagatud väärtusliku põllumajandusmaa ja sellega seotud rajatiste sh maaparandussüsteemide toimimine.

Vastavalt eriplaneeringu I etapi tulemustele tuleb detailsel planeerimisel eelistada võimalusel tuulikute ja kaasneva taristu asukoha valikul analüüsitava tel aladel paiknevaid mittemetsamaid, et tagada majandataval metsamaal võimalus jätkata metsa majandamist. Põhimõttelise elektrituulikute võimaliku asetuse kohaselt jäävad planeeritud tuulikute metsamaale viis tuulik: tuulikud nr WTG3, WTG10, WTG13, WTG18 ja WTG21. Planeeringualal säilival majandataval metsamaal on võimalus jätkata metsa majandamist.

Elektrituuliku näol on tegemist tuulikutootja poolt välja töötatud ja valmistatud tervikliku lahendusega, mis on läbinud kõik vajalikud Euroopas nõutud sertifitseerimismenetlused ja ehitusekspertiisid. Kuna Eesti on ühinenud Euroopa vastava seadusandliku raamistikuga, siis eraldi ehitusekspertiise Euroopas müügiluba omavatele tuulikutele ei nõuta. Eelnevast lähtudes ei ole võimalik ega vajalik määrata kavandatud tuulikutele arhitektuurseid tingimusi. Konkreetsed nõuded tuulikute valgustusele tuleb anda projekteerimisel koostöös asjaomaste asutustega.

Tuulikutootjatel on olemas standardsed vundamendi lahendused, mis on samuti läbinud ehitusekspertiisi. Lõplik vundamendi lahendus tuleb välja selgitada pärast tuulikutootja väljavalimist ning ehitusgeoloogia tegemist vastavalt väljavalitud tuulikutootja nõuetele. Tuulikute asukohtades tehtavate geoloogiliste uuringute tulemused tuleb võtta aluseks tuulikute vundamentide arvutuses koos konkreetse piirkonna tuule ja muude normkoormustega ning tuulikutootjapoolsete nõuetega. Soovitav on eelistada tuulikute paigutamisel alasid, kus on ehitusgeoloogiliselt sobivamad tingimused, mis ei eelda suuremahulist kuivendamist või pinnasetõid²⁹.

Ehitiste rajamisel alale, kus asuvad drenid või kollektorid, tuleb tagada maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu toimima jäämine.

Ehitustegevuse ajaks, ohutuse eesmärgil, tuleb kinnisajaja omanikuga kokku leppida ajutised piirangud teatud alade kasutamisel (põllumaa kasutamine, alal viibimine jmt).

4.5 Avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha määramine ning liikluskorralduse põhimõtted

Planeeringualast põhjasuunda jäävad avalikult kasutatavad riigiteed 16182 Nurmsi – Risti ning 16180 Karuse – Kalli tee, kaugemale läänesuunda riigitee nr 19101 Audru-Tõstamaa-Nurmsi tee.

Lähim avalikult kasutatav kohalik tee asub planeeringualast loodes – 1950035 Koru tee.

Vastavalt eriplaneeringu I etapi tulemustele on eriplaneeringu detailse lahenduse koostamise ülesandeks määrata avalike juurdepääsuteede ja liikluskorralduse põhimõtted ning tuulikute kaugus avalikult kasutatavatest teedest sõltumata nende funktsioonist. On märgitud, et tuleb arvestada, et elektrituulik ei tohi avalikult kasutatavatele teedele, sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest, paikneda lähemal kui $1,5x(H+D)$ (sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori e. tiiviku diameeter). Väikese kasutusega (alla 100 auto/ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringu elektrituulikuid teele lähemale, kuid mitte lähemale kui tuuliku kogukõrgus ($H + 0,5D$)³⁰.

Detailses lahenduses arvestati kehtiva määrusega nr 71³¹, mis eriplaneeringu I etapi koostamisel ei olnud veel jõustunud. Leiti, et ei ole põhjendatud normist kõrgemate nõuete rakendamine.

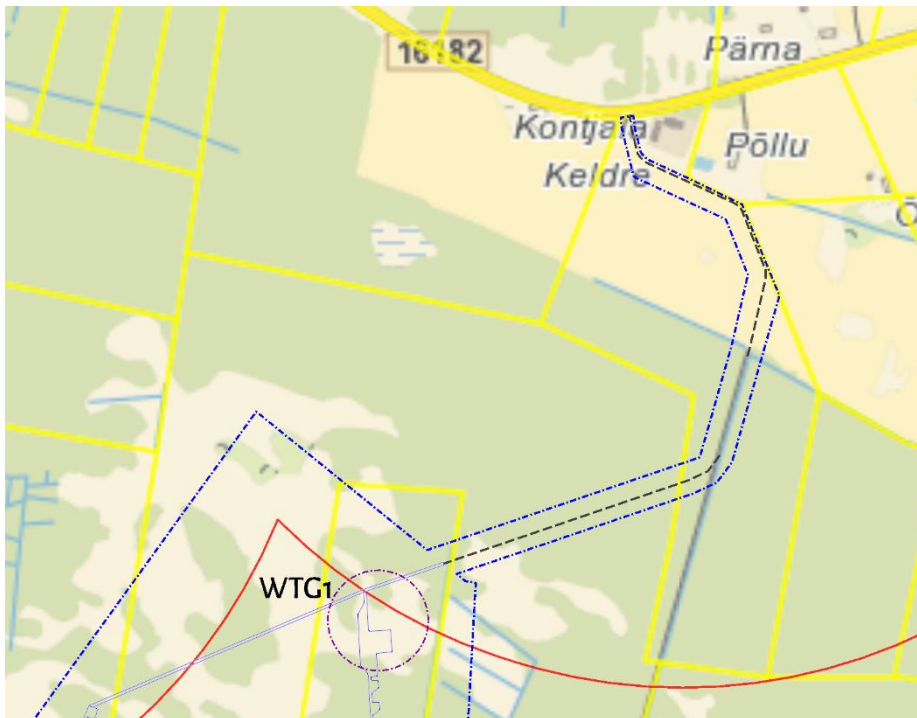
²⁹ Eriplaneeringu I etapi tingimus

³⁰ Transpordiameti esitatud tingimus eriplaneeringu I etapi koostamisel

³¹ kliimaministri 17.11.2023 määrus nr 71 Tee projekteerimise normid

Planeeringulahenduse kohaselt elektrituulikuid vahetult avalikult kasutatavate teede lähedusse ei ole planeeritud ning määratud hoonestusala ei võimalda seda ka projekteerimisel tuulikute konkreetsete asukohtade täpsustamisel.

Planeeringualale on juurdepääs kavandatud avalikult kasutatavalt riigiteelt 16182 Nurmsi – Risti, milleni on osaliselt vajalik Keldre kinnisasjal asuvat olemasolevat teed rekonstrueerida ja kuni selle teeni ning riigiteeni 16182 ehitada uus tee³², vt *Joonis 4.1*.

Joonis 4.1 Väljavõte joonisest nr 11 kavandatud põhimõttelise juurdepääsutee mahasõidu asukohaga riigiteele 16182 Nurmsi – Risti

Alternatiivne juurdepääsuteekoridor planeeringualani on kavandatud läbi Vatla küla algusega riigiteelt nr 19101 Audru-Tõstamaa-Nurmsi tee mööda avalikult kasutatavat kohalikku teed 1950035 Koru tee ja sealt edasi mööda olemasoleva tee trassi.

Lähimaks eriveoteeks planeeringuala lähikonnas on avalikult kasutatav riigitee 16180 Karuse – Kalli tee.

Põhimõttelisel lahendusel on tuulepargisisesed teed võimalusel kavandatud, kas olemasoleva tee trajektoorige või olemasoleva kraavi äärde. Sama põhimõtet on soovitatav kasutada projekteerimisel lahenduse täpsustamisel, et vähendada raadamisvajadust metsamaal, mõju pinnasele ja ressursikulu³³.

Tabel 4-3. Andmed kinnisasjade kohta, millele on planeeritud tuulepargisisesene põhimõtteline juurdepääsutee.

Katastriüksuse tunnus	Kinnisasja/katastriüksuse nimetus
19502:002:0032	Küla
19502:002:0033	Tiidu
19502:002:0037	Lääne
19502:002:0063	<i>Puudub</i>
19502:002:0175	Uue-Lembra

³² Transpordiamet on väljastanud Kiska küla Keldre kinnistu ristumiskoha ehitamise nõuded kirjaga 06.08.2025 nr 7.1-1/25/11289-3

³³ Eriplaneeringu I etapi tingimus

Katastriüksuse tunnus	Kinnisasja/katastriüksuse nimetus
19502:002:0247	Kase
19502:002:0274	Vatlapõllu
19502:002:0333	Lihula metskond 204
19502:002:0473	Piiri
19502:002:0860	Lepe
43001:001:0163	Varbla metskond 294
43001:001:0234	Lihula metskond 446
86301:001:0012	Põldaru
86301:001:0094	Kase
86301:001:0096	Paju
86301:001:0163	Saare
86301:001:0229	Metsatirbi
86301:001:0314	Piruka

Tuulikute ehitamiseks ja hilisemaks hoolduseks on vaja suure kandevõimega ja igal ajal ligipääsetavaid juurdepääsuteid. Planeeritud tuulikute juurdepääsuteed on põhimõttelises lahenduses kavandatud 5–6 m laiustena (väljakeeramise kohad kohati laiemad). Ka kasutatavaid olemasolevaid teid tuleb laiendada ja tugevdada (teostada ehitamine), et tee kannaks tuulikuid monteerivaid ja kohale toovaid sõidukeid. Samuti on igale tuulikule kavandatud põhimõtteline montaažiplats, mida kasutatakse ehitustehnika ja vajadusel tuuliku detailide hoiustamiseks. Reeglina rajatakse montaažiplats vahetult tuuliku vundamendi kõrvale, et võimaldada kraanal tuuliku komponente paika tõsta. Teede ja platside ehitamisel põllumajandusmaale tuleb põllumajandusmaalt eemaldatav huumuskihti/muld võimalikult kiiresti ajada laiali samas asuvale põllumajandusmaale³⁴. Peale tuuliku püstitamist kasutatakse platsi ja teid vajadusel hooldustöödeks (sh teid maaparandussüsteemide hooldustöödeks).

Planeeritud teed ei ole kavandatud avalike teedena. Parkimisvajadus tuulikute juures puudub, seega parkimiskohti kavandatud ei ole. Hooldustööde ajal on võimalik parkida montaažiplatsil.

Teede ja platside konkreetne asukoht ja gabariidid tuleb täpsustada projekteerimisel. Nii teede kui montaažiplatside lõplikud projektlahendused sõltuvad tuulikutootja nõuetest ja ette antavatest parameetritest. Ligipääsuteede projektide koostamisse tuleb kaasata Päästeamet.

Juurdepääsuteed ja montaažiplatsid tuleb projekteerimisel täpsustamisel kavandada väljapoole veekogu kalda ehituskeeluvööndit. Erandiks on Hõbesalu kraavi äärde kavandatud tee ristumiskoht Hõbesalu kraaviga, kus on vajalik kalda ehituskeeluvööndi vähendamine (vt ptk 4.12).

Tuulikute osad, sh tuulikute labad, tuuakse eeldatavalt Paldiski sadamast mööda suuremaid maanteid (eriveoteid) planeeringualale. Transpordiameti andmetel ei kulge olemasolevad eriveoteed planeeringualani ja täpne juurdepääsuteede lahendus eriveoteedelt tuleb määrata projekteerimisel, arvestades sealjuures tuulikute osi transportivate või paigaldatavate sõidukite mõõtmetega ning erinevate tuulikuosade (mis kohale on vajalik transportida) parameetritega (sh pöörderaadiused, ristmike laiendused jmt). Projekteerimisel tuleb arvestada samuti looduskaitselistest jm kitsendustega, mis lähtuvad tee äärde jäävatest objektidest.

Tuulikute teenindamiseks vajalike mahasõitude kavandamisel riigiteelt tuleb nõuded ristumiskoha projekti koostamiseks taotleda Transpordiametilt. Tulenevalt Transpordiameti nõuetest võib riigitee ristmike asukoht ja geomeetria võrreldes planeeringus toodud lahendusega muutuda.

Tuulikutootja lähteandmete alusel on projekteerimisel soovitatav määrata riigitee(de) lõikes konkreetsed trassikoridorid (tuua välja riigitee(de) nr-d ja km ulatus); loetleda olemasolevad riigitee(de) ristmikud (km

³⁴ Eriplaneeringu I etapi tingimus

asukohad) ning projektiga kavandavad riigitee ristmikud (km asukohad), mida kasutatakse või mille rajamine on vajalik planeeringu realiseerimiseks; kirjeldada vajadust olemasolevate riigitee(de) ristmike (ajutiseks) ümberehitamiseks ja/või laiendamiseks; määrata riigitee(de) lõigud, mida on planeeringu realiseerimiseks vaja õgvendada ja/või laiendada; hinnata vajadust ehitusaegsete ajutiste möödasõidukohtade rajamiseks; kirjeldada kavandataval juurdepääsumarsruudil asuvate riigitee(de) katendite kandevõimet, vajadusel määratleda lõigud, kus on vajalik riigitee(de) kandevõime suurendamine.

Arvestada tuleb, et planeering on järgnevate ehitusprojektide koostamise alus ning selle koostamise käigus ja kehtestamise järgselt peab arendajal (ning puudutatud isikutel, mh Transpordiametil) olema ülevaade, mida tähendab planeeringuga kavandatud tegevuse realiseerimine (aja- ja rahakulu). Projekteerimisel määrata riigitee(de) ajutise liikluskorralduse vajadus seoses eri- ja ehitusaegsete veostega. Ning arvestada, et Transpordiamet riigiteede omanikuna ei võta tuuleparkide arendustegevusest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust, kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt selleks vajadus puudub.

Põhimõtteline juurdepääsuteede ja platside lahendus on kajastatud planeeringu põhijoonistel ja joonisel nr 11. Andmed kinnisasjade kohta planeeringualal, millele on planeeritud põhimõtteline juurdepääsutee, asuvad Tabel 4-3.

Tuulikute puhul on ühe võimaliku riskifaktorina käsitletav tiivikute jäätumine ja tiiviku suurel kiirusel lahti murduvate jäätükkide oht. Eesti asub alal, kus on mõningane oht jäätumisest ja see oht peab olema välistatud avalikult kasutataval teel liikujale. Jäätumisest tingitud ohutegurite minimeerimiseks peab tuulikusse olema integreeritud seiresüsteem, mis tuvastab jäätumist, labade soojussüsteem vms või:

- projekteerimisel tuleb määrata elektrituulikute lähialale ohutsoon ning koostada juhised seal tegutsemiseks;
- konkreetse elektrituuliku või lähestikku paiknevate elektrituulikute ohutsoonis tuleb teel tähistada ohutsoon koos selgitusega ohu olemuse kohta;
- kui tee läbib ohutsooni, tuleb eelneval ristmikul paigaldada vastav tähistus, et teekasutaja saaks enne otsustada, kas soovib teed kasutada.

4.6 Haljastus, piirdeaiad

Planeeringualal asuvad kavandatud põhimõttelised tuulikud nii metsamaal kui avatud alal – põllu- ja rohumaal. Kuigi põhimõtteliste tuulikute juurdepääsuteede asukoha kavandamisel on lahenduses järgitud olemasolevate teede ja kraavide trajektoore, tuleb olemasolevaid teid laiendada, ehitada uusi teid ning tuulikute montaažiplatse, mille ümber tuleb jätta vaba ala. Nimetatud tegevuste tõttu tuleb osaliselt olemasolevat metsa raadada ja raiuda. Illustreerival lahendusel ei ole perspektiivselt likvideeritavat metsaala märgitud likvideeritava objektina, kuna täpne lahendus tuleb anda projekteerimisel.

Olulist maapinna kõrguste muutmist ega istutatavat haljastust planeeringulahendus ette ei näe. Territoorium planeeritud tuulikute ümbruses jääb kasutusele maatulundusmaana.

Vastavalt koostatavale üldplaneeringule on väärtuslikul põllumajandusmaal keelatud huumuskihi koorimine müügi või muu sarnase tegevuse eesmärgil. Juhul, kui huumuskihi koorimine on vajalik taristu rajamiseks, tuleb väärtuslik huumuskiht koorida ja ladustada muust pinnasest eraldi ning kasutada seda sihtotstarbeliselt näiteks sama maa-ala haljastamisel. Või ajada põllumajandusmaalt eemaldatav huumuskihti/muldvõimalikult kiiresti laiali samas asuvale põllumajandusmaale³⁵.

Kavandatud tuulikute ümber piirdeaedu planeeritud ei ole, kuid lubatud on montaaživäljakute tee poolne osa tõkestada tõkestega ning paigaldada juurdepääsuteele lukustatav tõkkepuu; samuti on lubatud tuulikupargi kavandatav (-ad) alajaam (-ad) piirdeaiaga ümbritseda.

³⁵ Eriplaneeringu I etapi tingimus

4.7 Tehnovõrgud ja -rajatised

Vastavalt eriplaneeringu I etapi tulemustele tuleb detailse lahenduse faasis kontrollida tuulikute asukohtade määramisel sidemastide asukohti ning tagada, et tuulik(ud) ei asuks mobiilsidemastile lähemal kui 500 m.

Eeltoodud tingimusega on planeeringulahenduses arvestatud ja planeeritud tuulikud jäävad mobiilsidemastidest kaugemale kui 500 m. Lähim sidemast paikneb Valli kinnisasjal (kt 19501:001:0453) Vatla külas ning jääb lähimast põhimõttelisest tuuliku asukohast ligikaudu 1700 m kaugusele.

Selleks, et elektrituulikute poolt toodetav elekter jõuaks elektrivõrku, on nii planeeringualale kui sellest väljapoole planeeritud põhimõttelised elektri maakaabelliinide asukohad. Vastavalt eriplaneeringu I etapi tulemustele on põhivõrguga liitumiseks vajalikke ehitisi lubatud rajada kogu kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu planeeringualale (st ka väljapoole tuuleparkide rajamiseks sobivaks tunnistatud alasid).

Maakaabelliini ruumivajadus ja kaitsevöönd on oluliselt väiksem kui õhuliinil, põhjustades seetõttu väiksemas ulatuses kitsendusi ning reeglina ei häiri olemasolevat maakasutust. Maakaabelliinil eraldiseisva rajatisena puudub oluline ruumiline mõju PlanS § 6 p 13 tähenduses. Üldjuhul puudub maakaabliil ka oluline keskkonnamõju või on see lihtsamini leevendatav (ümber suunamine, läbi puurimine). Seetõttu võib maakaabelliini kavandamisel kohaliku omavalitsuse eriplaneeringus lahenduse anda üldisemas täpsusastmes ja ühendus ei pea jääma terviklikult eriplaneeringu alale. Tuulepargi ühendused on planeeritud maakaabelliinidega ja planeeringus on näidatud liinide põhimõttelised illustreerivad asukohad. Kuna EHS kohaselt ei saa projekteerimistingimustega kohaliku omavalitsuse eriplaneeringut täpsustada, tuleb täpne liinide lahendus anda projektiga.

Planeerimisel arvestati ja projekteerimisel tuleb arvestada, et uued kaabelliinid järgiks võimalusel maksimaalselt olemasolevaid tehnilise taristu koridore või nende vahetut lähedust. Eesmärgiks on vältida täiendava tehisobjekti poolt põhjustatavat sekkumist looduslikku keskkonda ja vähendada maa koormamist erinevate kaitsevöönditega. Võimalusel vältida kaitsealuste objektide läbimist, kuid kui see on siiski vajalik või otstarbekas, siis tuleb lähtuda konkreetse ala kaitse-eeskirjas toodud tingimustest; samuti vältida elu- ja puhkehoonete vahetut lähedust ja kultuurimälestisi. Välistada tuleb ebasoodsad mõjud Natura 2000 alade kaitse-eesmärkidele³⁶.

Põhimõtteline tuulepargi alajaama asukoht on kavandatud tuulikute WTG4 ja WTG8 vahelisele alale. Projekteerimise etapis on lubatud alajaamu juurde kavandada nii planeeringualale kui väljaspoole planeeringuala ja planeeringuga kavandatud alajaama põhimõttelist asukohta täpsustada/muuta. Tuulikud on planeeritud ühendada nimetatud alajaamaga elektri maakaabelliinidega, mis on valdavalt kavandatud tuulikute juurdepääsuteede äärde.

Tuulepark on kavandatud ühendada elektri põhivõrguga planeeringualale kavandatud alajaamast Lihula põhivõrgu alajaama kulgevate maakaablitega³⁷ (planeeringus on Riisa oja lähialal esitatud kaks võimalikku trassilõigu koridori: idapoolne ja läänepoolne). Lihula 110 kV alajaam (Lihula linn, Uus-Pärnu mnt 1, kt 41201:007:0035) jääb planeeritud tuulepargi alajaamast ca 2 km kaugusele. Liitumispunkti asukohad tuleb täpsustada projekteerimisel ja eriplaneering ei välista teisi lahendusi (näit liitumist 110/330 kV liinile jmt).

Kavandatud võimalikul trajektooriga tuulepargi alajaamast Lihula alajaama läbib elektri maakaabelliin Tuhu looduskaitseala ja Tuhu hoiuala (sh Tuhu-Kesu linnuala ja Tuhu loodusala). Elektriliini trajektooriga on kavandatud 16178 Tuudi-Risti tee serva, mis peale võimalik elektriliinikoridor jätkub Tuhu looduskaitsealal ja Tuhu hoiuala põhjapoolisel lahustükil asuva 10 kV elektri õhuliini trassil. KSH koostamisel jõuti järeldusele, et elektri maakaabli rajamisel Tuhu looduskaitsealale ja Tuhu hoiuala põhjapoolsele lahustükile, tuleb rakendada sobivaid tehnilisi lahendusi, vt täpsemalt ptk 4.11.10, mis välistavad olulise ebasoodsa mõju tekke loodusala kaitse-eesmärkidele.

³⁶ Eriplaneeringu I etapi tingimus

³⁷ Vatla tuulepargi 110kV maakaabelliinile on Lääneranna Vallavalitsuse 26.03.2025 korraldusega nr 132 väljastatud projekteerimistingimused

Tuulikute sideühenduse tagamiseks tuleb vajadusel projekteerida side maakaabelliin, mis kavandada samasse trassi elektriikaabelliiniga. Elektripaigaldistel ja sideliinidel peab olema tagatud normide kohane kaitsevöönd.

Tabel 4-4. Andmed kinnisasjade kohta, millele on planeeritud tuulepargi alajaama ja Lihula alajaama vaheline põhimõtteline elektriliin Riisa oja lähialal läänepoolses trassilõigis.

Jrk nr	Aadress/nimetus	Katastritunnus	Jrk nr	Aadress/nimetus	Katastritunnus
1	16182 Nurmsi-Risti tee	19502:002:0007	28	Vääri	41101:004:0064
2	16180 Karuse-Kalli tee	19502:002:0070	29	Lihula metskond 414	41101:004:0065
3	Varese	19502:002:0108	30	Lihula metskond 416	41101:004:0068
4	Lihula metskond 204	19502:002:0333	31	Lihula metskond 310	41101:004:0069
5	Lihula metskond 3	19502:002:0452	32	Päikese	41101:004:0076
6	Liivaste	19502:002:1190	33	Hermaküla	41101:004:0078
7	Keldre	19502:002:1200	34	Karukoopa	41101:004:0107
8	16178 Tuudi-Risti tee	19502:002:1280	35	Jöekalda	41101:004:0140
9	Lihula metskond 235	41101:001:0417	36	Jõeäärse	41101:004:0153
10	Lihula metskond 282	41101:001:0545	37	Lihula metskond 417	41101:004:0167
11	Soovälja-Tuhu tee	41101:001:0661	38	Tõnise-Ado	41101:004:0172
12	Kunila tee	41101:001:0714	39	Lihula metskond 5	41101:004:0184
13	Valuste-Sipa tee	41101:001:0736	40	Lihula metskond 418	41101:004:0231
14	Tuudi-Raudtee tee	41101:001:0738	41	Tõnise-Jüri	41101:004:0237
15	Reinu-Liase tee	41101:001:0742	42		41101:004:0244
16	Reinu-Liase tee	41101:001:0743	43		41101:004:0251
17	Liasepõllu	41101:001:0848	44	Jaagu	41101:004:0253
18	Juure	41101:002:0064	45	Ohila	41101:004:0293
19	Tõlviku	41101:002:0070	46	Hinsu	41101:004:0296
20	Kapsta	41101:002:1090	47	Vanaveski	41101:004:0313
21	Tõnsu	41101:004:0003	48	Veskimäe	41101:004:0315
22		41101:004:0005	49	Risti	41101:004:0316
23		41101:004:0013	50	Kalda	41101:004:0510
24	16178 Tuudi-Risti tee	41101:004:0021	51	Koka	41101:004:0600
25	Lihula metskond 187	41101:004:0037	52	Keskaru	43001:001:0249
26	Lilleallika	41101:004:0044	53	Adra-Jaama	43001:001:1322
27	Oblika	41101:004:0046	54	60 Pärnu-Lihula tee L1	43001:001:1357

Läänepoolses trassilõigis kattuvad põhimõttelised kavandatud elektriliinid ja Enefit Green AS kavandatava Lihula päikeseelektrijaama kaablitrassid kinnisasjadel: Tõnsu (kt 41101:004:0003), Liasepõllu (kt 41101:001:0848) ning Tõlviku (kt 41101:002:0070). Lähtuvalt võimalikust trassi kattuvusest on vajalik kooskõlastada kaablitrasside ristumised ning sellega seonduvad tööd, mis on lähemal kui 1 m Enefit Green AS-i kasuks seatud isikliku kasutusõigusega koormatud ala ümbruses.

Riisa oja lähialal idapoolse trassilõigu puhul ei läbi kavandatud maakaabelliini koridor Keskaru, Veskimäe ja Vanaveski kinnisasja, vaid kulgeb Ubalehe (kt 41101:004:0071), Veskipõllu (kt 43001:001:1226), Liasepõllu (kt 41101:001:0909) ja Liase (kt 41101:001:0911) kinnisasjal.

Põhimõtteline elektriliinide ühenduse skeem on kajastatud joonisel nr 11 ja n-ö liinialused kinnisasjad nimetatud Tabel 4-4 ja sellele järgnevas tekstilõigis. Täpne elektri- ja sidevarustuse lahendus tuleb anda projektiga.

Tehnovõrkude rajamisel riigitee piirides tuleb EhS § 99 lg 3 alusel ehitusprojekt kooskõlastada Transpordiametiga.

4.8 Maaparandus

Planeeringualale kavandatud tuulikute põhimõttelised asukohad koos taristuga jäävad mitmele maaparandussüsteemi alale:

- WTG4, WTG8, WTG9 Koru III maaparandussüsteemile (kood 5111950020100/001);
- WTG 7 Koru III maaparandussüsteemile (kood 5111950020090/001);
- WTG 12 Paadremaa maaparandussüsteemile (kood 6111960020050/001);
- WTG16 Paadremaa maaparandussüsteemile (kood 6111960020080/001 ja 6111960020070/001);
- WTG20 Paadremaa maaparandussüsteemile (kood 6111960020060/001);
- WTG14, WTG21 Koru II maaparandussüsteemile (kood 5111950020060/001).

Maaparandussüsteemi eesvooludest asuvad kavandatud tuulikupositsioonide vahetus läheduses: Paadremaa jõgi (valgalaga üle 25 km², riigi poolt korras hoitav ühiseesvool), Hõbesalu kraav (valgalaga 10-25 km², riigi poolt riigi poolt korras hoitav ühiseesvool), Koru II eesvoolud (avatud eesvoolud valgalaga kuni 10 km²), Koru III eesvoolud (avatud eesvoolud valgalaga kuni 10 km²) ja Paadremaa eesvoolud (avatud eesvoolud valgalaga kuni 10 km²).

Kuigi tuulikute põhimõtteliste asukohtade kavandamisel püüti vältida rajatiste maaparandusehitistele kavandamist, on kohati maaparandusvõrk tihe ja ehitatavad rajatised on planeeritud olemasolevatele maaparandusehitistele. Illustreerival lahendusel ei ole perspektiivselt likvideeritavaid või truupidega asendatavaid kraave jmt märgitud likvideeritava objektina, kuna täpne maaparandusehitiste rekonstrueerimise lahendus tuleb anda projekteerimisel.

Planeeritud tuulikute ümbruses jätkub metsa majandamine, põlluharimine või karjatamine maatulundusmaal, kus maaparandus tagab viljelusväärtuse suurendamise või keskkonnakaitse. Vastavalt *maaparandusseadusele* peab maaparandussüsteemi reguleeriv võrk muuhulgas tagama maaviljeluseks sobiva mullaveerežiimi ja minimeerima hajukoormuse leviku ohu ning eesvool tagama liigvee äravoolu kuivendusvõrgust või vee juurdevoolu niisutusvõrku ning olema võimalikult suure isepuhastusvõimega.

Seega peab tuulikute valdaja tagama, et ümbruskonna olemasolev maaparandussüsteemi reguleeriv võrk jääb nõuetekohaselt toimima ka pärast planeeringualal muudatuste tegemist. Projekteerimisel tuleb leida selleks vastavad lahendused (vajadusel uute kollektorite rajamine ja olemasolevate drenide nendega ühendamine, läbilõigatud drenide otsakorkidega sulgemine, vajadusel uute kollektorite ja drenide rajamine ning nende sidumine olemasoleva võrguga jmt) vastavalt *maaparandusseadusele*.

Maaparandusehitiste rekonstrueerimisel tuleb projekteerimistingimuste taotlus, ehitusloa taotlus ja ehitusprojekt ning kasutusloa taotlus ja ehitusdokumendid esitada Maa- ja Ruumiametile.

Maaparandusehitistele kavandatud muu ehitise ehitusprojekti või ehitusteatisel alusel ehitise kavandamise või maaparandussüsteemi või selle eesvoolu kaitseõigu veetaseme reguleerimise kavatsuse kooskõlastab ehitus- või muu loa andja või ehitusteatisel menetleja Maa- ja Ruumiamet.

Projekteerimisel tuleb lähtuda *maaparandusseadusest*.

4.9 Tuleohutuse tagamine

Vastavalt eriplaneeringu I etapi tulemustele tuleb detailse planeerimise etapis lahendada päästemeeskonna juurdepääs tuulikutele ja päästetehnikaga manööverdamise võimalus ning tuulikuparkide välise kustutusvee tagamise lahendused koostöös päästeasutusega, kasutades selleks detailse lahenduse planeeringuetappi ja vertikaalplaneerimist. Samuti tuleb kaasata Päästeamet tuulikute lipipääsuteede projekti koostamisse.

Tuulikutele juurdepääsuks ja päästetehnikaga manööverdamiseks saab päästetransport kasutada tuulikute teenindusteid ja montaažiplatse. Vastavalt *tuleohutuse seadusele* peab ehitisel, millele on

kehtestatud tuleohutusnõuded, olema nõuetele vastav veevõtukoht. Määruse nr 10³⁸ kohaselt peab veevõtukoht üldjuhul paiknema ehitisest vähemalt 30 m kaugusel, et tagada päästetehnika ohutus ja paiknema hoone kaugeimast sissepääsust või rajatise kaugeimast ligipääsetavast punktist kuni 200 m kaugusel. Veevõtukohta kaugus ehitisest mõõdetakse mööda päästetehnikaga sõidetavaid teid.

Kustutamiseks vajalik veevooluhulk veevõtukohas tuleb määrata ehitusprojekti lähtudes suurima tuletõkkeseksiooni eripõlemiskoormusest.

Planeeringuala lähedal asuvad välised tuletõrjevõetukohad puuduvad.

Tuulepargi tuleohtlikkust tuleb täpsemalt käsitleda teede ja/või maaparandusprojekti koostamise raames. Olenevalt realiseeritavate tuulikute arvust ja lõplikust paiknemisest tuleb projekteerimisel kavandada veevõtukohtad.

Projekteerimisel ja planeeringu realiseerimisel tuleb arvestada kehtivate normide ja nõuetega.

Kui määruse, asjakohase tehnilise normi või standardi tuleohutusnõuetest soovitakse kalduda kõrvale, tuleb ehitise vastavust olulistele tuleohutusnõuetele tõendada analüütiliselt³⁹.

Päästeameti info kohaselt peab tuletõrje veevõtukoht asuma elektrituulikust kuni 3 km kaugusel. Projekteerimisel arvestada, et veevõtukohta vähim lubatud maht on 500 m³ ja, et see peab paiknema teenindustee ääres ja sellele peab olema vähemalt 15 m raadiusega mahasõit. Tuletõrje veevõtukoht peab olema varustatud kuivhüdrandiga. Kui tuletõrje veevõtukoht on elektrituulikule lähemal kui elektrituuliku kogukõrgus, siis peab vastava lähima elektrituuliku päästetöödeks kasutama järgmist lähimat veevõtukohta (kaugus mööda teed kuni 3 km).

Tuulikute siseselt saab tuleohutust tagada paigaldades rajatistele automaatse tulekahju tuvastamise süsteemi.

Tuulepargi valmimisel tuleb teha koostööd Päästeametiga ja koostada plaanid erinevate ohu- ja/või avariolukordade lahendamiseks.

4.10 Kuritegevuse riske vähendavad tingimused

Kuritegevuse riskide vähendamiseks tuleb planeeritud elektrituulikud varustada kaugjälgitava turvasignalisatsiooniga.

4.11 Keskkonnatingimused⁴⁰

Planeeringu koostamisega toimus paralleelselt KSH läbiviimine, mis teostati nii asukoha eelvaliku ehk eriplaneeringu I etapis kui ka detailse lahenduse ehk II etapis. KSH konkreetsemaks eesmärgiks on eelkõige hinnata kavandatava tegevuse elluviimisel kaasnevat olulist keskkonnamõju ning määrata ebasoodsa olulise keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks vajalikud meetmed. Keskkonnamõju peetakse oluliseks, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Arvestades, et nii asukoha eelvaliku etapi VTK-s kui ka KSH aruandes teostati mõjude esialgne kaardistamine ning oluliste mõjuvaldkondade selgitamine, siis planeeringu detailse lahenduse KSH aruandes ei käsitletud neid mõjuvaldkondi, mis asukoha eelvaliku etapi VTK ja I etapi KSH aruande koostamisel olid tuvastatud kui ebaolulised.

Hindamise alusena kasutati põhimõttelist võimalikku tuulepargi asendiplaani, mis kajastub planeeringujoonistel.

³⁸ siseministri 18.02.2021 määrus nr 10 *Veevõtukohta rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõuded, tingimused ning kord*

³⁹ siseministri 30.03.2017 määrus nr 17 *Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded*

⁴⁰ allikas: Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu detailse lahenduse keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne aladel 3 ja 3b seisuga juuni 2026

4.11.1 Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused

Esmane olulise mõju välistamine looduskaitseaduse (edaspidi ka LKS) alusel kaitstavatele loodusobjektidele (kaitsealad, hoiualad, püsielupaigad, kaitsealused liigid, kaitstavad looduse üksikobjektid, kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid) toimus juba sobivate alade valiku etapis, kus välditi üldiselt arendusalade kattumist kaitstavate loodusobjektidega.

Detailse lahenduse koostamise etapis selgus mitmeid täpsustavaid asjaolusid, millega varasemalt ei olnud võimalik arvestada. Sellest lähtuvalt viidi detailse lahenduse koostamisega paralleelselt koostatavas KSH-s läbi detailse lahenduse täpsustav mõju hindamine kaitstavatele loodusobjektidele ja muudele loodusväärtustele.

4.11.1.1 Natura 2000

Detailse lahenduse väljatöötamise käigus selgus, et tuuleparki teenindav maakaabel on kavandatud läbima Tuhu loodusala ja Tuhu-Kesu linnuala, täpsemalt Tuhu hoiuala ja looduskaitseala. Kuna seda tegevust polnud võimalik hõlmata eriplaneeringu I etapi Natura hindamisse, tuli kavandatud maakaabli tõttu Tuhu loodusala ja Tuhu-Kesu-linnuala osas alustada Natura hindamist algusest ehk eelhindamisest. Natura eelhindamine jõudis järeldusele, et tuulealade 3 ja 3b alajaamast Lihula alajaama planeeritud elektri maakaabli põhimõttelises asukohas ei saa välistada ebasoodsa mõju tekkimist Natura 2000 võrgustikku kuuluvale Tuhu loodusalale ja Tuhu-Kesu linnualale ning tuleb jätkata Natura asjakohase ehk täishindamisega.

Detailse lahenduse koostamise käigus viidi KSH aruandes läbi Natura asjakohane ehk täishindamine Tuhu-Kesu linnualale, Tuhu loodusalale ja Väinamere linnualale. Seejuures arvestati nii eelmise etapi Natura hindamiste tulemustega kui ka vahepeal lisandunud uue informatsiooniga. Kuivõrd läbi viidud Natura asjakohane hindamine ei saanud välistada ebasoodsate mõjude avaldumist Natura 2000 võrgustiku aladele ja nende kaitse-eesmärkidele, siis töötati välja vastavad leevendusmeetmed. Leevendusmeetmed, mis on asjakohased rakendada edasistes etappides (projekteerimine, ehitus jne), on lisatud ptk 4.11.10 meetmete koondnimekirja. Leevendavate meetmete rakendamisel on võimalik ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele ja nende kaitse-eesmärkidele välistada.

4.11.1.2 Linnustik

Tuulikutega kaasnevad mõjud linnustikule on maismaalinnustiku analüüsi ja linnustiku uuringu põhjal järgmised:

- häirimine (sunnib linde elupaika vahetama);
- linnud võivad hukkuda kokkupõrgetes tuulikutega;
- senised elupaigad kaovad või muutuvad ning ei ole lindudele enam sobivad;
- tuulepargid võivad olla takistus lennuteekonnal, nn barjääriefekt.

Linnustikule avalduva mõju vähendamisel on esmane ülesanne tuulepargi hoolikas asukohavalik ja alles seejärel leevendavate meetmete välja töötamine mõju vähendamiseks aktsepteeritavale tasemele. Tuulikute ja kaasneva taristu kavandamise suunamiseks koostati linnustiku uuringu raames linnukaitseline tsoneering kus määrati tuulikute rajamiseks sobivad, vähesobivad ja ebasobivad alad. Lisaks pöörati eraldi tähelepanu kaljukotka toitumisaladele ja lennukoridoridele. Tuulikutele ja kaasnevale taristule on ebasobivaks loetud Paadrema jõgi (tähtis veelindude liikumistee), valgeseelg-kirjurähni pesitsusterritooriumid, Paadrema soo (tedre mängupaik, kaljukotka toitumisala ja lennukoridori osa) ning eelvalikualade idaosa (kaljukotka lennukoridori Tuhu soostiku, Paadrema soo, Sookalda uudismaade ja poldri ning Soometsa soo vahel). Seega planeeringuala paiknemine kompaktset eelvalikualade lääneosas on tingitud suuresti erinevatest linnustiku piirangutest.

Täiendavalt seati leevendavad meetmed minimeerimaks hukkumisrisiki, vähendamaks elupaigamuutusi ja ehitismürast ning suurenenud inimeste liikumisest piirkonnas tekkivaid häiringuid. Samuti seati järeelseire läbi viimise kohustus.

Leevendusmeetmed, mis on asjakohased rakendada edasistes etappides (projekteerimine, ehitus jne), on lisatud ptk 4.11.10 meetmete koondnimekirja. Meetmete rakendamisel ei ole linnustikule ette näha olulist ebasoodsat mõju tuulealade 3 ja 3b arendamisel.

4.11.1.3 Nahkhiired

Tuuleparkide mõju käsitiivalistele saab jagada kaheks:

- elupaikade kadumine ja muutumine;
- nahkhiirte hukkumine (nii otsene kontakt liikuvate tuuliku labadega kui ka barotrauma tagajärjel).

Üldiselt peetakse potentsiaalseid mõjusid elupaikade muutumise läbi väiksemaks (sageli väikeseks) ning mõjusid hukkumise läbi, olenevalt asukohast, suureks kuni väga suureks. Seetõttu on soovituslik järgida põhimõtet, mis esmalt teeb kõik võimaliku hukkumise riski vältimiseks ning seejärel tegeleb vajadusel hukkumiskohaste leevendamisega. Käesolevas planeeringulahenduses on leevendusmeetmete peamiseks eesmärgiks hukkuvate nahkhiirte arvu minimeerimine, mistõttu rakendatakse planeeringuala põhjaosas kavandatavatele tuulikutele tööaja piiranguid. Samuti seati järeelseire kohustus. Kuna andmete kogumise perioodil esines tehnilisi tõrkeid just ala põhjaosas, siis on sealsed tööaja piirangud hetkel karmid (kogu nahkhiirte aktiivsuseperioodi vältel). Järeelseire ei ole ainult seire, vaid võimaldab meetmeid täpsustada (nii leevendada kui karmistada) ning täpsustab ka edasist järeelseire vajadust.

Leevendusmeetmed, mis on asjakohased rakendada edasistes etappides (projekteerimine, ehitus- ja kasutusetaapp), on lisatud ptk 4.11.10 meetmete koondnimekirja. Meetmete rakendamisel ei ole nahkhiirtele ette näha olulist ebasoodsat mõju tuulealade 3 ja 3b arendamisel.

4.11.1.4 Taimestik, vääriselupaigad ja Natura elupaigatüübid

Tuulepargi rajamisega kaasnev potentsiaalne mõju seisneb eeskätt otseses taimede ja kasvukohtade hävitamises või kahjustamises ning võib olla oluline eeskätt juhul, kui rajatava taristu (tuulikud, teed, kaablid jm) asukoht kattub kaitstavate taimede kasvukohtade või väärtuslike taimekooslustega. Lisaks võib tuulikute ning taristu rajamine tekitada servaeefekti. Viimane võib osutada eeskätt oluliseks kui metsamaastikes leiduvate väärtuslike koosluste (nt vääriselupaigad või metsaelupaigad) lähedale kavandatakse raadamisalasisid, mis muudavad kõrval paiknevate koosluste valgus- jm tingimusi. Nende ohutegurite mõjuala piirneb planeeringuala või selle vahetu ümbrusega. Servaepekt võib kirjanduse andmetel metsataimestiku puhul ulatuda 60 meetrini⁴¹. Viimasel ajal on olulist servaeefekti mõju ulatust metsaelupaigatüüpide puhul hinnatud 30 meetrini⁴².

KOV EP detailse lahenduse koostamise KSH etapis läbi viidud taimestiku uuringu tulemuste kohaselt eristatakse eelvalikualal 3 ja 3b kahte tsooni, mis seavad soovituslikud piirangud ehitustegevusele. Eelvalikualal paiknevad kaunis kuldkinga kasvukohad ning väärtuslikud veerežiimi muutuste suhtes tundlikud kooslused. Planeeringualal on seetõttu teatud piirkondades ette nähtud leevendavad meetmed veerežiimi säilitamiseks.

Planeeringualal tuulepargi taristuga kattuvad Natura elupaigatüübid jäävad enamasti taimestiku uuringus esile toodud olulistele aladele (tsoonidesse), mille kaitseks on ette nähtud leevendavad meetmed, mistõttu ei ole Natura elupaigatüüpidele eraldi leevendavaid meetmeid vaja määrata. Tuulepargitaristuga kattuv osas muidugi taimekooslused hävivad.

Planeeringuala kavandamisel võeti võimalusel arvesse kaitsealuste taimeliikide elupaiku, kavandades taristu nii, et see ei läbiks leiukohti üldse või läbiks neid minimaalses ulatuses:

⁴¹ Eestimaa Looduse Fond (K. Kohv). (2007). Harku valla rohevõrgustiku tuumalade ja koridoride uuring

⁴² Natura 2000 võrgustiku alade metsaelupaigatüüpide ja -liikide administratiivsete kaitsemeetmete rakendamise kava keskkonnamõju strateegiline hindamine. KSH programm. 2025. Skepast&Puhkim. Tellija Keskkonnaamet.

- Kavandatava tuuliku WTG10 ja selle raadamisala piir on planeeritud kaunis kuldkinga tuumalast (KLO9347389) ca 2 m kaugusel. Tuuliku WTG13 taristu jääb lähimast kaunis kuldkinga leiukohast (KLO9348357) minimaalselt 14 m kaugusele.
- Kohati läbib tuulepargitaristu (eelkõige WTG1 juures) ka III kategooria kaitsealuste taimeliikide leiukohti.
- Tuulikud WTG21 ja WTG14 ja osa ala lääneosa metsamaal paiknevast Hõbesalu kraaviga paralleelsest juurdepääsuteest jäävad taimestiku-uuringu alast välja. Kuigi alal ei ole inventeeritud väärtuslike elupaiku või kaitsealuseid taimeliike, ei saa viimaste leidumist alal siiski välistada.

Kaitsealuste liikide potentsiaalse kahjustamise vältimiseks on kohustuslik enne ehitustööde algust tuulepargi lääneosa metsamaale jäävate juurdepääsutee ning WTG14 ja WTG21 platside ja taristu alla ning olulise servaefekti mõjualale jääval alal läbi viia taimestiku uuring. Kui inventuuri käigus selgub, et alale jääb kaitsealuseid liike, peab taimestikuekspert kaaluma nende ümberasustamise võimalikkust ja vajadust ning vajadusel need enne tööde algust ümber istutama. Kaitsealuste liikide ümber istutamise vajadus võib ilmned ka kaunis kuldkinga (WTG10, WTG13) ja siberi võhumõõga (WTG1) kasvukohtades.

Eelpool välja toodud meetmed, mis on asjakohased rakendada edasistes etappides (projekteerimine, ehitusetapp), on lisatud ptk 4.11.10 meetmete koondnimekirja. Meetmete rakendamisel ei ole ette näha olulist ebasoodsat mõju taimestikule tuulealade 3 ja 3b arendamisel.

4.11.2 Muud kaitstavad loodusobjektid

Lisaks eespool kirjeldatud kaitsealuste liikide leiukohtadele on kaitstavatest loodusobjektidest oluline analüüsida kavandatud tegevuse mõju ka Tuhu looduskaitsealale ja Tuhu hoiualale ning kavandatavale kaitsealale, mida läbib kavandatav maakaabelliin. Samuti on vajalik analüüsida võimalikku mõju tuulealast lõunasse jääva Paadrema looduskaitseala kaitse-eesmärkidele.

Kaabelliin on kavandatud Tuudi-Risti tee serva Tuhu looduskaitseala piiranguvööndisse, mille eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine. Kaitse-eeskirja § 15 lg 2 p 3 kohaselt on piiranguvööndis kaitseala valitseja (Keskkonnaamet) nõusolekul ehitise püstitamine lubatud. Ehitamiseks nõusoleku andmise kaalumisel lähtub kaitseala valitseja alal asuvate loodusväärtuste paiknemisest, mille kaitseks on looduskaitseala moodustatud. Natura hindamises tehtud järelduste põhjal kavandatud tegevus ala eesmärgiks olevaid kooslusi ei mõjuta. Kaablitrassi asukohta ulatuv harilik porss on Tuhu looduskaitsealal (eriti selle siirdesoo osal) lausaliselt levinud. Pole välistatud, et üksikud porsapõõsad jäävad ka kavandatud töö alale, kuid nende kaablitrassi rajamise tagajärjel hävimise mõju liigi looduskaitsealal asuvale populatsioonile on marginaalne, mistõttu pole ka leevendavate meetmete rakendamine (nt taimede ümberistutamine) vajalik.

Põhimõtteline maakaablitrass kattub EELISE kohaselt **projekteeritava Metsaelupaikade looduskaitseala** sihtkaitsevööndiga. LKS § 8 lg 6 kohaselt on Keskkonnaametil õigus kuni loodusobjekti kaitse alla võtmise või võtmata jätmise otsuseni peatada haldusakti menetlus kuni 28 kuuks, kui kavandatud tegevusega võib potentsiaalselt kaasneda mõju loodusobjekti seisundile. Arvestades aga projekteeritava ala eesmärki ning asjaolu, et olemasoleval õhuliinitrassil, mida mööda maakaabel kulgeb, metsakooslusi ei asu, saab väita, et planeeritud tegevus projekteeritava ala eesmärki ei mõjuta, sellest lähtuvalt pole põhjendatud ka kaabli kavandamise ja rajamise menetluse peatamine.

Tuhu hoiuala kaitse-eesmärgid on ühtlasi ka alaga kattuvate Natura 2000 alade kaitse-eesmärgid. Mõju neile on käsitletud KSH aruande Natura hindamise peatükis, kus lihtsustatult öeldes on jõutud järeldusele, et teatud leevendusmeetmete rakendamisel on võimalik maakaabli rajamisega kaasneda võib mõju välistada. Seega saab öelda, et tegevus ei ole hoiuala kaitsekorruga vastuolus.

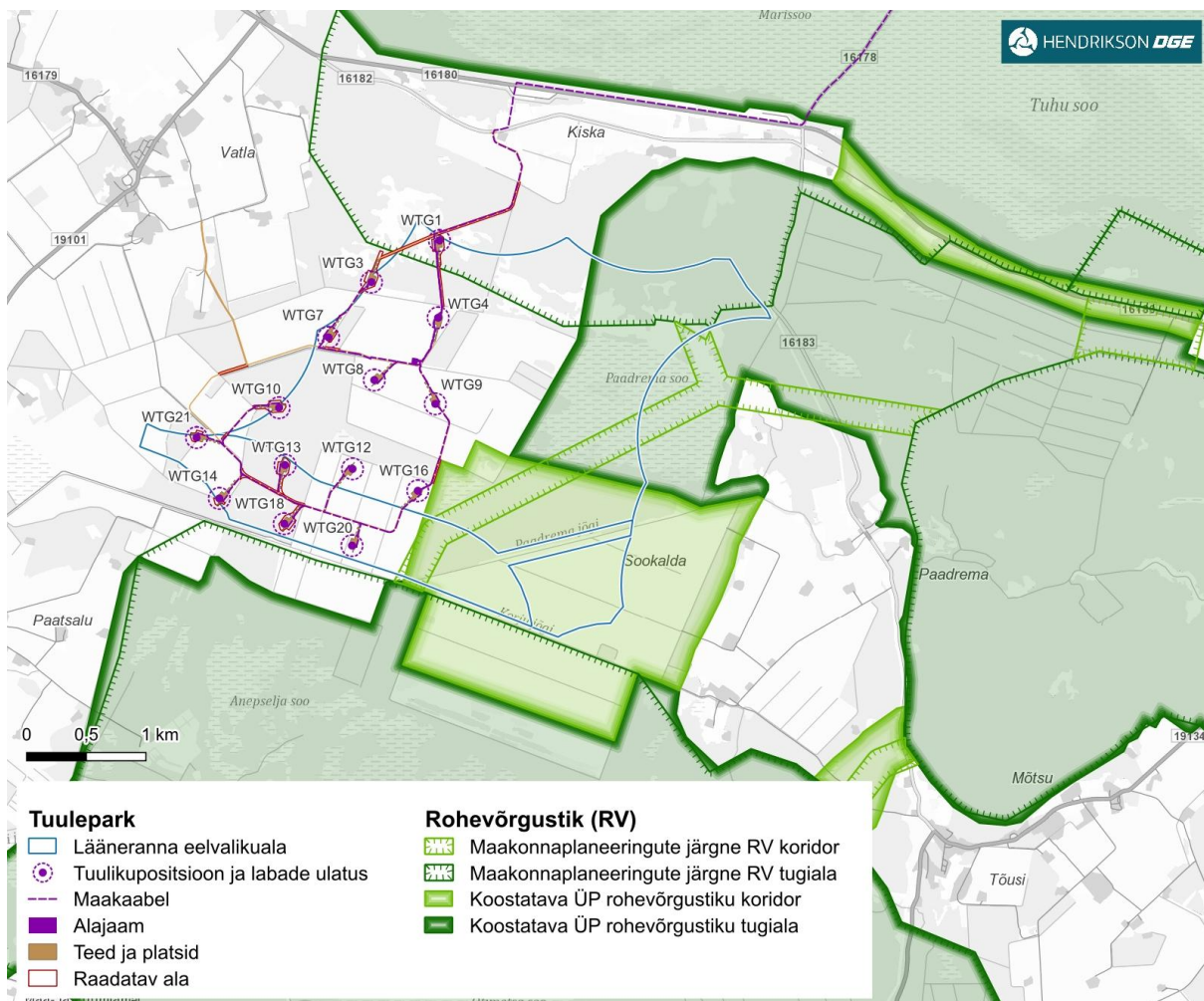
Paadrema looduskaitsealal kaitstavatele elupaigatüüpidele ja taimekooslustele tuulearenduse poolt olulise negatiivse mõju tekkimist ei ole ette näha, tuulepargi taristu ei läbi kaitseala ning kaitsealani ei ulatu ka kaudsed negatiivsed mõjud (nt veerežiimi muutused). Kaitsealal kaitstavale merikotkale ja kaljukotkale on tuulepargi rajamise mõju analüüsitud Natura hindamise ja linnustiku peatükkides. Kokkuvõtvalt nii Paadrema merikotkas ja kaljukotkas võivad kasutada toitumisaladena eelvalikuala 3, 3b uudismaid või Paadrema sood, mistõttu tuulepargi rajamine on lubatud ainult kompaktselt ala lääneosas ning hukkumisriski leevendamiseks on kohustuslikud leevendavad meetmed. Planeeringuala suuruse piiramisest tulenevalt on potentsiaalsete toitumisalade kadu vähendatud, säilivad esinduslikumad Sookalda uudismaad ja polder ning Paadrema soo ja lennukoridor suuremate soolaamade vahel. Seega saab öelda, et tuulepargi rajamisel pole olulist negatiivset mõju Paadrema looduskaitseala kaitse-eesmärkidele.

4.11.3 Rohevõrgustik

Planeeringuala põhjaosa kattub maakonnaplaneeringujärgse rohevõrgustiku (RV) tugialaga. Lääneranna ÜP koostamisel leiti, et maakonnaplaneeringutes määratud rohevõrgustiku piire on vaja täpsustada. Sellest tulenevalt ei jää koostamisel oleva ÜP järgi tuulikud ning tuulepargitaristu roheline võrgustiku alale. Tuulepargi rajamisel raadatakse või raiutakse maksimaalselt ca 15,8 ha metsa, millest ca 4,2 ha jääb maakonnaplaneeringu järgsele RV tugialale.

Tuulepargi paiknemist rohevõrgustikus (sh koostatavas Lääneranna valla ÜP-s) kujutab *Joonis 4.2*.

Joonis 4.2. Tuulepargi paiknemine rohevõrgustikus (seisuga 11.11.2025). Aluskaart Maa- ja Ruumiamet 2026.

Tuulepargi rajamisel ei ole piirkonna looduskaitsele väärtusele ja ökosüsteemide seisundile olulist mõju oodata. Kavandatud tuuletaristu on detailse lahenduse koostamisel paigutatud nii, et säiliks enamuse alal asuvad kõrge loodusväärtusega alad (nt Paadrema soo) ning rohevõrgustiku sidusus (tuulepargi taristut ei paigutatud rohevõrgustiku koridori). Kui lähtuda põhimõttest, et mida kõrgema ökoloogilise väärtusega on ala, siis seda vähem sobib see arendusteks, siis märkimisväärset konflikti kavandatava tuulepargi ja ökoloogilise seisundi ning ökosüsteemide vahelise sidususe vahel ei ole. Väljatöötatud planeeringulahenduses on Pärnu ja Lääne maakonnaplaneeringutes seatud rohevõrgustiku kasutustingimused täidetud (tingimustele vastavus on toodud KSH aruandes). Koostatava ÜP rohevõrgustikuga planeeringualal kattuvus puudub ja seega puudub tuulepargi rajamisel otsene mõju rohevõrgustiku terviklikkusele ja sidususele, mistõttu täiendav koostatava ÜP RV kasutustingimuste analüüs ei ole vajalik. Siiski võib eeldada, et töötava tuulepargiga kaasnevate häiringute mõju võib teatud juhtudel ulatuda ka koostatava ÜP rohevõrgustikuni. KSH aruandes analüüsiti kaudse mõju olulisust rohevõrgustiku koridori toimimisele ja leiti, et ka see on ebaoluline – tuulepargi rajamisel säilivad rohevõrgule kavandatud funktsioonid (eesmärgid), senine terviklikkus ja sidusus. Täiendavate leevendavate meetmete rakendamine ei ole vajalik.

4.11.4 Pinna- ja põhjavesi

Planeeringuala vahetus läheduses asub Paadrema jõgi, mis on määruse nr 73 alusel kogu ulatuses kantud lõheliste kudemis- ja elupaikade nimistusse. Looduskaitseaduse (LKS) § 51 lg 1 kohaselt on keelatud selliste veekogude loodusliku sängi ja hüdroloogilise režiimi muutmine. Planeeringualale

jäävad veel maaparandussüsteemi eesvoolud: Hõbesalu kraav ja mitu Koru II, Koru III ning Paadremaa eesvoolukraavi.

Paadrema jõe on LKS § 38 lg 1 p 4 alusel kehtestatud 50 m laiune ehituskeeluvöönd ja Hõbesalu kraavile LKS § 38 lg 1 p 6 alusel 25 m laiune ehituskeeluvöönd. Ehituskeeld ei laiene LKS § 38 lg 4 p 4 kohaselt maaparandussüsteemile, välja arvatud poldrile, p 8 kohaselt maakaabellinile, LKS § 38 lg 5 p 8 kohaselt kehtestatud tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga kavandatud tehnovõrgule ja -rajatisele, p 9 kohaselt sillale ning p 12 kohaselt maaparandussüsteemi eesvoolu, mis ei kattu loodusliku veekoguga, kalda ehituskeeluvööndis rootorilabade alusele pinnale.

Tuulepargi toimimiseks on vajalik tagada tuulikutele ligipääs nii nende paigaldamise kui ka hilisema hoolduse eesmärgil. Planeeringulahendus on koostatud lähtudes muuhulgas LKS §-st 38 ning üldjuhul on välditud tuulikute vundamentide, montaažiplatside ja juurdepääsuteede kavandamist veekogu kalda ehituskeelu- või piiranguvööndisse, v a tuuliku WTG18 rootorilabade ulatus ja ühe kavandatava tee ületuskoht, mis jäävad veekogu ehituskeeluvööndisse, kus on tehtud ettepanek kalda ehituskeeluvööndi vähendamiseks.

Kavandatud tuulikute WTG7 (Hõbesalu kraavi ääres) ja WTG20 (Paadrema jõe ääres) põhimõttelises võimalikes asukohtades ulatuvad tuulikute rootorilabad veekogu piiranguvööndi kohale, kuid jäävad väljapoole kalda ehituskeeluvööndit. Ülejäänud tuulikute põhimõttelised asukohad on planeeritud kalda ehitus- ja piiranguvööndit omavatest veekogudest kaugemale.

Detailse lahenduse kohaselt kattuvad kavandatavate tuulikute, nende montaažiplatside ja juurdepääsuteede põhimõttelised võimalikud asukohad Koru II, Koru III ja Paadremaa maaparandussüsteemidega.

Tuulikute, juurdepääsuteede ja montaažiplatside kavandamine maaparandussüsteemide alale toob eeldatavalt kaasa vajaduse maaparandussüsteemide osaliseks rekonstrueerimiseks. Maaparandussüsteemide rekonstrueerimise projekteerimisel tuleb tagada, et kuivenduse mõjuala piirduks tuulikute, montaažiplatside ja juurdepääsuteede maa-alaga ning ei mõjutaks märgalade niiskusrežiimi. Maaparandussüsteemide rekonstrueerimiseks tuleb taotleda Maa- ja Ruumiametilt maaparandussüsteemi projekteerimistingimused, koostada ehitusprojekt ning saada ametilt vastav ehitusluba.

Juurdepääsuteede ja montaažiplatside projekteerimisel tuleb need kavandada väljapoole veekogu kalda ehituskeeluvööndit.

Planeeringulahendus ei täpsusta tuulikute vundamentitüüpe, keskkonnamõju osas võib gravitatsioonivundamentide puhul vundamentisüvendist pinnase- ja põhjavee väljapumpamisel kaasnedagi ajutine mõju põhjaveele. Vundamentitööd kestavad orienteeruvalt 5-6 nädalat vundamenti kohta. Pärast vundamenti tagasitaitetööde tegemist taastub esialgne olukord pinnasevees. Juhul, kui pinnasevee tase vundamentitööde tegemisel on madal, ei ole vee alandamine ega pumpamine vajalik ning sellisel juhul mõju põhjaveele ei kaasne.

4.11.5 Maavarad

Kehtivad õigusaktid ei välista taastuenergiaobjektide, sh tuuleparkide kavandamist või rajamist maardla alale, kui see ei takista oluliselt maavara kasutamist. Taastuenergeetika arendamist käsitletakse avalikes huvides oleva tegevusena ning see võib olla eelisarendatav teiste kasutusviiside ees, sh ka maardla suhtes, kui leitakse, et taastuenergia tootmisel on kõrgem kaalutusõiguslik väärtus. Maardlaga kattuvatele maa-aladele kavandatud tuulikute rajamiseks on vajalik eelnevalt saada vastav luba Eesti Geoloogiateenistusest.

Kavandatava tegevuse elluviimisel kasutatakse tuulepargi teede ja platside rajamisel maavarasid (kruus, liiv, killustik). Teede ja platside ehituseks vajaminev materjal hangitakse maardlatest, mille

avamise ja kasutamise keskkonnamõju on juba varasemalt eraldi hinnatud. Planeeringuga seoses uute karjäärade rajamise vajadus puudub.

4.11.6 Avariiolekorrad

Üheks võimalikuks avarii tagajärjeks võib olla reostuse oht. Ohustatavaks piirkonnaks on tuulikute lähiümbrus. Peamiseks riskiallikaks on elektrituuliku gondlis asuvates seadmetes kasutatav õli (kokku kuni mõnisada liitrit), mis gondli purunemisel võib sattuda pinnasesse ja halvimal juhul pinna- või põhjaveete. Eelvalikuala 3 jääb keskmiselt kaitstud ja nõrgalt kaitstud põhjaveega alale ning eelvalikuala 3b nõrgalt kaitstud põhjaveega alale.

Peamine abinõu on päästeteenistuse kiire reageerimine ja oskus olukord lahendada. Operatiivse info elektrituuliku seisundist tagab pidev digitaalne kontroll. Õlilekke võimalus esineb vaid tuuleturbiini kokku kukkumisel, tõenäosus õlireostuse tekkeks õli nõuetekohasel vahetamisel on minimaalne. Õlilekke võimalikuks riskikohaks on ka keskpingetraford tuulikutes. Riski minimeerimiseks on kõik trafod varustatud õlikogumisvannidega. Avarii tulemusel tekkinud jäätmed (sh vanaõli, kasutuskõlbmatud seadmed, sh ohtlike ühenditega saastunud seadmed) tuleb üle anda vastavat keskkonnakaitseluba omavale isikule ning selle käitlemisel kinni pidada jäätmeliigi käitlusele seatud nõuetest, seejuures eelistades jäätmete suunamist ringlusesse (*jäätmeseadus*, § 65⁴³).

Tuulikute puhul on ühe võimaliku riskifaktorina käsitletav ka tiivikute jäätumine ja tiiviku suurel kiirusel lahti murduvate jääkamakate oht. Arvestades, et jäätumisest tingitud ohutegurite minimeerimiseks integreeritakse tuulikusse erinevaid seiresüsteeme, mis tuvastavad jäätumist, labade soojussüsteemid jms, mille abil on suuresti võimalik jäätumisega seotud ohutegureid vältida, aga ka seda, et jäätumise vältimine on tuuliku omaniku huvides, siis ei ole tegemist arvestatava ohuga.

Üheks ohuteguriks võib olla ka tuuliku süttimine tehnilise rikke tagajärjel. Tuleõnnetuste vältimiseks peab tuulikupargi valdaja tagama pideva tuuleturbiinide korrasoleku seire ning hoolduste toimimise vastavalt tehnilistele tingimustele. Viimastel aastatel on üha enam hakatud tuuleparkides kasutusele võtma tulekahju signalisatsiooni, mis aitab võimalikust tulekahjust võimalikult vara teavitada. Tuulikutele on võimalik paigaldada ka automaatsed tule tuvastus- ja kustutusüsteemid suurema kahju ärahoidmiseks. Tulenevalt tuuliku kõrgusest on maa pealt väga keeruline süttinud gondlit kustutada. Tulekahju tekkimise korral piirab Päästeamet põlenguala, kuna redelauto ja veejuga tuuliku gondlini ei ulatu. Seega tulekahju tekkimisel suudetakse piirata tule levikut piirkonnast kaugemale, kuid tuulikut ennast päästa pole võimalik.

4.11.7 Jäätmete ja ringmajandus

Tuulepargi ehitusetapis on jäätmete käitlemise korraldamine võrreldav tavapärase ehitustegevusega selles osas, et keskkonnamõju vähendamiseks tuleb jäätmeteket minimeerida ja võimalusel jäätmeid taaskasutada.

Mello et al. (2022) tuuleparkide eluringi analüüsi andmetel avaldab kõige suuremat keskkonnamõju just tuulikute tootmine ja paigaldus⁴⁴. Eelkõige paigalduse mõju vähendamiseks on vajalik taaskasutada (või taaskasutusse suunata) maksimaalne kogus jäätmeid. Teede ja platside, sh ajutiste platside rajamisel kasutada võimalusel mineraalseid jäätmeid, kuna see väldib ajutises lahenduses loodusressursside ebamõistlikku kasutamist.

Käitamise faasis tekib vähesel määral kulunud ja väljavahetamist vajavaid osi ning muud liikuva seadme hooldusega seotud määrdeaineid ja kemikaale. Arvestada tuleb ka avariide tulemusel (tulekahju, deformeerumine vmt) tekkivate mõningate jäätmetega, sh väljavahetamist vajavate tuulikulabadega.

⁴³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/114062013006?leiaKehtiv>

⁴⁴ Mello, G., Dias, M.F., Robaina, M. (2022). Evaluation of the environmental impacts related to the wind farms end-of-life. Energy Reports. 8(3):35-40.

Tänapäevaste tuulikute eluiga on keskmiselt 30–40 aastat. Tuulikute eluea lõpufaasis on võimalik tuulikud suunata järelturule või utiliseerida. Järelturult hangitud tuulikud püstitatakse nt arengumaadesse, kus need vajadusel renoveeritakse ja remonditakse. Kui valitakse tuulikute utiliseerimise variant, siis suuremas mahus tekib jäätmeid tuulepargi lammutamisfaasis: tehnoseadmed - elektroonikajäätmed, tuulikulabad (fiiberplast) ja tuuliku mast ning vundament – betoon ja metall. Taaskasutusvõimaluste suurendamiseks on oluline tuulikute demonteerimisel eraldada liigiti maksimaalne võimalik kogus jäätmed, sh metall, betoon, plast jm komposiitmaterjal, elektroonikaseadmed, ohtlikud jäätmed. Kaasaegsed tuulikud on valdavalt lihtsalt demonteeritavad ning Mello et al. (2022) andmetel on tuulikute komponendid (metall, betoon, plast, elektroonika) 85–90% ulatuses taas- või korduvkasutatavad, sealjuures ületab mitmete materjalide hind demonteerimise kulud. Samuti on termilise töötusega võimalik käidelda tekkivad ohtlikud jäätmed (hooldusel tekkivad määrde, õlid jmt). Kõige suuremat probleemi valmistab tuuliku labade käitlemine. Jensen & Skelton (2018) poolt kirjutatud teadusartiklis tuuakse välja tuulikulabade taaskasutuse kitsaskohad. Tuulikulabad koosnevad mitmetest erinevatest komposiitmaterjalidest, mis muudab taaskasutamise keeruliseks ning kulukaks. Seetõttu on levinumaks utiliseerimise meetodiks seni olnud labade põletamine/tuhastamine ning saadud tuhajäätmete kasutamine näiteks ehitustööstuses täitematerjalina. Alternatiivseteks utiliseerimise meetoditeks on labade prügimäele ladestamine või uue otstarve leidmine, näiteks linnamööblina või mänguväljakutel.

Tuulikulabade eluea pikendamise, jätkusuutlikumate materjalide tootmistehnoloogia väljatöötamise ja labade ümbertöötlemiseks tehtava teadus- ja arendustöö ning seniste katsetamiste näitel võib oodata taaskasutusmäära suurenemist ning seeläbi demonteerimisega kaasnevate jäätmete käitlusega kaasneva keskkonnamõju vähenemist. Laiatarbelise meetodika välja töötamisega tegeldakse aktiivselt ning katsetatakse peamiselt kolme sorti tehnoloogiaga – keemiline, termiline ja mehaaniline taaskasutus⁴⁵. Mehaaniline taaskasutamine tähendab, et tuulikulabad purustatakse sobivasse suurusesse ning eraldatakse klaaskiud ning peen fraktsioon. Sh võimaldab protsess kasutada uuesti nt eraldatud klaaskiudusid pelletina tsemendi tootmises, komposiitpaneelidena ehituses. Lisaks on võetud eesmärgiks tiivikulabade taaskasutamise asemel panustada selliste materjalide arendamisse, mis lihtsustavad pärast eluea lõppu taaskasutust.

Jäätmete nõuetekohaseks käitluseks ja keskkonnakasutuse vähendamiseks on soovituslik rakendada ptk-s 4.11.10 toodud meetmeid.

4.11.8 Mürä ja vibratsioon

Tuulepargist kui tööstusobjektist lähtuv kasutusaegne müra võib tuulikupargi lähikümbruses olla olulise ebasoodsa mõjuga, mistõttu tuleb tähelepanu pöörata müra normtasemete tagamisele ning vajadusel ette näha müra teket vähendavad meetmed.

Mürasituatsiooni hindamisel lähtutakse *atmosfääriõhu kaitse seadusest* ja keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 *Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid* nõuetest. Kavandatavast tuulepargist lähtuva müra hindamisel on soovitatav aluseks võtta kõige rangem elamualade müraalane nõue ehk tööstusmüra sihtväärus (öösel 40 dB)⁴⁶.

Detailse lahenduse KSH aruandes teostati müra leviku modelleerimine kahe erineva tuuliku mudeli kohta, sh ühte võimalikku suurimat tuulikumudelit (Vestas V172) silmas pidades, kuid käesoleva planeeringu raames ei fikseerita ühte kindlat tuulikutüüpi. Nt on võimalik valida väiksemate parameetritega ning müratasemega mudel, samuti võib ka käsitletud mudeli (V172) puhul tuulikutootja poolt esitatav täpsustatud garanteeritud müratase jääda väiksemaks kui KSH aruande raames teostatud müra leviku arvutuste lähteandmed (konservatiivsed andmed, mis sisaldavad ka võimalikku määramatust +2 dB).

⁴⁵ Tuulikulabade jäätmete ja laskemoona kasutamisest tekkinud jäätmete käitlus Eestis. Toom, A. Magistritöö. Tallinna Tehnikaülikool, 2023.

⁴⁶ Eriplaneeringu I etapi tingimus

Müra modelleerimise tulemusena selgus, et tuulikumudelite V162-6,2 MW ja V172-7,2 MW puhul (ning kavandatava tuulikute arvu ja asetuse korral) ei jää ükski eluhoone 45 dB-st ehk öisest müra piirväärtusest kõrgema müratasemega alale. Siiski võib mitmete lähedalasuvate eluhoonete juures esineda öise müra sihtväärtuse (40 dB) ületamist, kusjuures võimsama ehk V172-7,2 MW tuulikumodeli puhul esineb mõjutatud majapidamisi oluliselt rohkem.

Seetõttu analüüsiti käesolevas planeeringus ka müra vähendavate meetmete rakendamise võimalusi tagamaks lähimate eluhoonete juures 40 dB müratasemest väiksem müratase. Võimalikeks meetmeteks on näiteks müra normide mõistes kõige kriitilisemal ajaperioodil (öine aeg vahemikus 23.00–7.00) kavandatavas tuulikupargis teatud tuulikute töörežiimi piiramine (normtaseme ületamist põhjustavate tuulesuundade korral) ning vaiksemale töörežiimile ümberlülitamine (kaasaegsed tuulikud on üldjuhul varustatud vastava automaatse reguleerimissüsteemiga).

Tuuliku Vestas V162-6,2 MW kasutamise korral võivad öise sihtväärtuse ehk 40 dB ületamist põhjustada eelkõige tuulikud nr WTG10 ja WTG21 (teatud määral ka tuulik nr WTG7) ning sihtväärtuse tagamiseks piisab korraga kahe tuuliku puhul töörežiimi piirangute rakendamisest. Tuuliku Vestas V172-7,2 MW kasutamise korral võivad öise sihtväärtuse ehk 40 dB ületamist põhjustada tuulikud nr WTG1, WTG3, WTG7, WTG8, WTG10, WTG13, WTG14 ja WTG21, mille puhul esineb vastavalt ka vajadus rakendada müra vähendavat öist töörežiimi.

Ühtlasi ei ole välistatud tuulikute arvu muutused, nt mõne tuuliku kavandamisest loobumine (küll ei ole lubatud tuulikute arvu planeeringu kehtestamise järgselt suurendada). Seega on tuulikute lõpliku arvu ja paigutuse fikseerimisel, samuti lõplikul tuulikutüübi väljavalimisel tõenäoliselt vajalik teostada täpsem müra modelleerimine, mis arvestaks juba konkreetse tuuliku andmeid (tuuliku mudel, mõõdud ja müraandmed) ning täpset paigutust. Samuti tuleb täpsemalt üle vaadata tuulikute öise töörežiimi ja/või tööaja piirangute küsimus.

Lõpliku tuuliku mudeli välja valimisel (nt ehitusloa menetluse raames) tuleb välja töötada detailsed meetmed ja tingimused (nt teatud ajal kavandatavate tuulikute väljalülitamine ja/või vaiksemale töörežiimile ümberlülitamine), mis tagavad öiste müra normtasemete nõuete täitmise lähimates elamupiirkondades.

Tuulepargi rajamise järgselt (nt eksploatatsiooniperioodi alguses) on soovitatav teostada müra kontrollmõõtmised, sh hindamaks, kas käesolevas planeeringus ja KSH-s toodud tuulikute töörežiimi piirangud (ning täpsemad piirangud, mis tuleb konkreetsest tuuliku mudelist lähtuvalt välja töötada ehitusloa menetluse raames) müra normtasemete tagamiseks ning öise täiendava müra mõju minimeerimiseks on asjakohased.

Tuuleturbiinide töötamisega kaasneb teatud määral vibratsiooni teket labades, rootoris ning sealt edasi kandudes tuuliku tornis. Tagamaks tuuleturbiini püsivus ja vastupidavus, peab tuuliku konstruktsioon olema vibratsiooni teket minimeeriv, vibratsiooni summutav ja vibratsiooni edasikandumist takistav. Oluliseks osaks vibratsiooni vältimisel ja summutamisel on tuuliku vundament, mis peab olema konkreetse tuuliku ja asukoha ehitusgeoloogilisi tingimusi arvestades projekteeritud piisavalt tugev. Konkreetne vundamenti lahendus töötatakse välja projekteerimise etapil.

Lähtudes eelnevast võib öelda, et tuulikute tekitatava vibratsiooni mõju ümbruskonnale on väike (eluhoonete paiknemist arvestades sisuliselt olematu). Antud juhul tuleb arvestada ka lähimate tundlike aladega tagatud minimaalse vahemaa suurust (eluhoonetega minimaalselt 1 km), mis on piisav vältimaks ülenormatiivse (ühtlasi ka inimeste poolt tajutava vibratsiooni) maapinna kaudu leviva vibratsioon levikut tundlike objektideni. Antud vahemaa puhul suudavad vaid vastavad tundlikud mõõteseadmed tuvastata vibratsiooni olemasolu, kuid mõju jääb inimese tajupiiridest oluliselt väiksemaks.

4.11.9 Varjutamine

Detailse lahenduse KSH aruandes teostati varjutamise kestuse modelleerimine. Modelleerimisel aluseks olnud parameetritega tuulikute (sh maksimaalne variant ehk tuuliku kogukõrgus kuni 288 m,

rootori diameeter 190 m, torni kõrgus 193 m) ning kavandatava tuulikute arvu ja paigutuse korral on tuulepargi ümbruses mitmetes elumupiirkondades selgelt ületatud nii soovituslik teoreetilise maksimaalse varjutamise ajalise kestuse väärtus (30 tundi aastas) kui ka realistlikele oludele vastav soovituslik väärtus (8 tundi aastas). See tähendab, et kavandatava planeeringulahenduse korral tuleb mitmete tuulikute puhul teatud ajahetkedel rakendada töörežiimi piiravaid meetmeid vältimaks planeeringus eesmärgiks seatud piirmäärade ülese varjutamise esinemist lähimatel elamualadel.

Kuna varjutamise kui häiringu hindamisel on võimalik väga täpselt välja tuua varjutamise tekkimise kellaajad ja kuupäevad, siis on ebasoovitava varjutamise ilmnemisel (vastav vajadus esineb ainult päikesepaistelisel päeval) võimalik konkreetsed tuulikud lühiajaliselt välja lülitada (kavandavad tuulikud peavad olema varustatud vastava automaatsüsteemi seadistamise võimalusega) ning ebasoovitava mõju ilmnemist on võimalik vältida. Seetõttu ei käsitleta antud juhul varjutamise soovituslike maksimaaltasemetega ületamist teatud tuulikute rajamist üheselt takistava ning välistava tegurina.

Kindla tuulikutüübi väljavalimisel (nt ehitusloa menetluse raames) tuleb teostada täpsem varjutamise modelleerimine ning kõigi tuulikute puhul detailselt käsitleda varjutamise põhjustamise võimalikke kellaegude ja kuupäevi, mis saavad olla aluseks liigse varjutamise tekkimise kellaajal varjutamist tekitava tuuliku ajutiseks seiskamiseks (küll ainult päikesepaistelisel päeval) ning välja tuleb töötada vastav tuulikute töötamise (seiskamise) täpne ajagraafik.

4.11.10 Leevendavad meetmed

Detailse lahenduse koostamisel arvestati KSH-st tulenevate meetmete, soovituste ja lahenduste muudatustega. Alljärgnevalt on esitatud KSH-st tulenevad leevendavad meetmed ja tingimused, mis on vajalikud ebasoodsa keskkonnamõju leevendamiseks ja olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks.

Maakasutus

1. Vältida võimalusel väärtusliku põllumajandusmaa killustamist ning tagada kõikidele heina- ja põllumaade maaharijatele juurdepääsud tuulikuid teenindavalt taristult (st vajadusel rajada põllu- ja heinamaadele maha- ja pealesõidud tuulikuid teenindavatelt teedelt).

Müra

2. Tuulepargi ehitustööde läbiviimisel tuleb kõige mürarikkamad tööd võimalusel öisele ajale mitte kavandada.
3. Kavandatavate tuulikute töötamisega kaasneva müra hindamisel on soovitatav aluseks võtta kõige rangem elamualade müraalane nõue ehk tööstusmüra sihtväärtus (öisel ajal vastavalt 40 dB). Maaomanikuga kokkuleppel võib olemasolevatel elamumaadel lähtuda ka öise piirväärtuse nõuetest (45 dB). Päevasel ajal on kehtiva seadusandluse kohaselt tööstusmüra sihtväärtus eluhoonete juures 50 dB, kuid käesoleva planeeringulahenduse kohaselt on päevasel ajal tagatud ka Kliimaministeeriumi 2025. a juhendi kohane soovituslik päevane tase uute tuuleparkide planeerimisel ehk 45 dB.
4. Lõpliku tuuliku mudeli välja valimisel (nt ehitusloa menetluse raames) tuleb välja töötada detailsed meetmed ja tingimused (nt teatud ajal kavandatavate tuulikute väljalülitamine ja/või vaiksemale töörežiimile ümberlülitamine), mis tagavad öiste müra normtasemetega nõuete täitmise lähimates elumupiirkondades.

Varjutamine

5. Kavandatava planeeringulahenduse korral tuleb mitmete tuulikute puhul teatud ajahetkedel rakendada töörežiimi piiravaid meetmeid (ebasoovitava varjutamise ilmnemise ajal automaatset

välja lülitamist) vältimaks planeeringus eesmärgiks seatud piirmäärade ülese varjutamise esinemist lähimatel elamualadel.

6. Kindla tuulikutüübi väljavalimisel (nt ehitusloa menetluse raames) tuleb teostada täpsem varjutamise modelleerimine ning kõigi tuulikute puhul detailselt käsitleda varjutamise põhjustamise võimalikke kellaage ja kuupäevi, mis võiks olla aluseks liigse varjutamise tekkimise kellaajal varjutamist tekitava tuuliku ajutiseks seiskamiseks (küll ainult päikesepaistelisel päeval) ning välja tuleb töötada vastav tuulikute töötamise (seiskamise) täpne ajagraafik.

Kultuurimälestised, pärandkultuuriobjektid ja väärtuslikud maastikud

7. Kavandatav juurdepääsutee (olemasolev) kattub arheoloogiamälestise asulakoht nr 9910 kaitsevööndiga. Juhul, kui antud teekoridor on vaja ümber ehitada (nt laiemaks ehitada, tugevdada), tuleb edasiste tööde kavandamisel teha koostööd Muinsuskaitseametiga (vastavalt muinsuskaitseaduse § 58).
8. Tuhu soo ilusast vaatekohast avanevad vaated muutuvad oluliselt, mistõttu soovitab KSH konflikti säilimise vältimiseks täpsustada koostatavas Lääneranna üldplaneeringus kauni vaate olemust ja eesmärki arvestades ka kavandatavat tuuleparki.
9. Pinnasetööl arheoloogiliste leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsikstulekul on leidja Muinsuskaitseadusest tulenevalt (§ 31 lg 1, § 60) kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teatama sellest Muinsuskaitseametile.

Natura 2000

10. Kõigile tuulikutele peab paigaldama linnukaamerad ja peatamissüsteemid kaljukotka ja merikotka kokkupõrkeriski minimeerimiseks. Süsteeme tuleb hooldada ja tagada töökindlus terve tuulepargi eluea vältel.
11. Kaljukotka pesitsusedukuse mõjutamise vältimiseks on vajalik rakendada linnualal maakaabli paigaldamisega kaasneva tegevuse puhul üldistest linnustiku tingimustest rangemat (pikemat) kaljukotka pesitsusfenoloogiaga arvestavat pesitsusrahu perioodil 15.02-31.08.
12. Vältida loomsete jäätmete jätmist tuulepargi alale ja lähikonda vältimaks kotkaste ligi meelitamist (vajab kokkuleppeid jahimeestega).
13. Kohustuslik on rakendada täiendavaid leevendavaid meetmeid muutmaks tetrede mängupaikadele (Paadrema soo, planeeringuala idaosa rohumaad) lähimate tuulikute postid (WTG1, 4, 8, 9, 12, 16, 20) maastikul paremini märgatavamaks.
14. Tuhu loodusala kaitstavate elupaigatüüpide aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ning liigirikkad madalsood (7230) kaitseks rakendada leevendavaid meetmeid valides kaabli paigaldamiseks sobiv tehniline lahendus (murukamara mätastena eemaldamine ja pärast kraavi rajamist tagasi asetamine või kinnine paigaldusmeetod) ning vältida kaabli rajamist Tuhu hoiuala põhjapoolse lahustüki lõunaosas asuvale madalsole. Tagamaks, et määrjad kooslused oleksid peale ehitustöid võimelised samaväärselt taastuma, tuleb vältida ulatuslikke pinnasekahjustusi. Ehitusmasinate mõju saab vähendada kasutades nt pinnasmatte (väheneb erisurve maapinnale), väiksemaid ekskavaatoreid ning teostada töid talvisel perioodil, mil maa on läbi külmunud.
15. Tuhu loodusala elupaigatüübid siirde- ja õötsiksood (7140) ja rabad (7110*) kaitseks paigaldada kaablitross kinnisel meetodil läbi soo tee kõrvalt. Seejuures ehitustöödega kaasnevat pinnasekahjustusi ennetada nt kummist pinnasemattide ja väiksemate ekskavaatorite kasutamisega, ajastades tööd talvisele perioodile, lisaks liikuda ala kõrval oleva kruusatee peal ning teelt maha minna vaid äärmisel vajadusel. Ka ajutiselt eemaldatud pinnast ja/või täitematerjali hoiustada tee peal minimeerimaks mõju kaitstavatele kooslustele.

Linnustik

16. Vältida veerežiimi muutmist jm mõjusid, mis ei ole arenduse seisukohast hädavajalikud, et hoida ära või leevendada elupaigamuutustest tingitud ohte linnustikule.
17. Säilitada alal leiduvad rohumaad majandatavate püsirohumaadena. Leevendab elupaigamuutustest tingitud ohte linnustikule.
18. Tuulikute ja kaasnevate ehitiste rajamiseks vajalikud raadamised ja suuremad pinnasetööd ning mürarikkam ehitustegevus ajastada 1.08–14.02, vältides tekkinud haohunnikute teisaldamist punaselg-õgija kaitseks kuni 10.08. Mainitud tööde läbiviimisel pesitsusajal hukkuksid tööpiirkonnas nii kaitsealuste kui ka tavaliste linnuliikide pesad ja pojad, samuti on tõenäoline osade linnupesade hülgamine lähikonnas tööga kaasneva müra jms häiringu tõttu.
19. Tuulepargi rajamisel on kohustuslik paigaldada kõigile tuulikutele kotkaste tuvastamiseks ja tuulikute peatamiseks tõhusad kaamerasüsteemid.
20. Vältida loomsete jäätmete jätmist tuulepargi alale ja lähikonda. Meede on tõhus, aga raskesti kontrollitav ning vajab kokkuleppeid kohalike jahimeestega. Sama meede on välja toodud ka Natura hindamises vältimaks merikotkaste suurenenud koondumist tuulealale, kuid tegu on ka üleüldise röövlindude suremusrisiki vähendava meetmega.
21. Ettevaatusprintsibiist tulenevalt kasutada rohunepi potentsiaalsetesse elupaikadesse jäävate tuulikute puhul leevendavaid meetmeid, et hukkimisrisiki kokkupõrkel tuulikuga (postidega) täielikult minimeerida. Leevendusmeetmeks sobib tuulikute masti alumise osa värvimine kontrastseks. Meedet rakendada tuulikutele WTG12, 16, 20.
22. Soovitatav on suurendada rootorite visuaalset kontrasti rootori ühe laba või kõigi labade osaliselt mustaks värvimise kaudu. Seda, ehitusfaasi odavat meetodit on hakatud järjest rohkem väärtustama lindude rootorites hukkimise vähendamise efektiivse meetmena.

Nahkhiired

23. Tuulikute WTG1 ja WTG3 puhul tuleb rakendada leevendusmeetmeid kogu nahkhiirte aktiivsusperioodi vältel, st perioodil 15. mai–15. september. Pargi käivitamise järel peavad tuulikud metsa kohal olema peatatud päikeseloojangust -tõusuni, tuulekiirustel alla 5 m/s, sademeteta ilmade puhul. Külmadel öödel nahkhiirte aktiivsusperioodi alguses ja lõpus, mil temperatuur on alla 5 kraadi, leevendusmeetmeid rakendada ei pea. Ette nähtud leevendusmeetmete vajalikkust hinnatakse järelseire käigus uuesti ning täpsustatakse meetmete rakendamise perioodi. Ülejäänud tuulikute puhul ei ole koheselt vajalik leevendusmeetmete rakendamine. Leevendusmeetmete vajadus ja ulatus selgub järelseire käigus.

Taimestik

24. Tuuliku WTG10 ja WTG13 rajamisel kaunis kuldkinga kasvukoha vahetusse lähedusse on vajalik:
  - a) võimalusel teekraave mitte rajada, kui see on vältimatu, siis teekraave rajada minimaalses vajalikus mahus;
  - b) kraavide rajamisel kasutada tehnilisi lahendusi, mis minimeeriks mõju veerežiimile (nt spetsiaalsed geotekstiilid vms);
  - c) trassikoridoris ja 60 m raadiuses (kui taimestiku ekspert ei määratle põhjendatult servaeefekti olulise mõju ulatust teisiti) viia enne raadamist läbi taimestiku inventuur ning tuvastada trassikoridorilt ja selle negatiivse mõju ulatusest ümber istutamist vajavate kaunis kuldkinga isendite olemasolu või puudumine;
  - d) seejärel vajaduse ilmnemisel koostöös taimestiku eksperdiga kaitsealused liigid sobivasse asukohta ümber istutada. II kaitsekategooria aluse taimeliigi ümber asustamiseks on vajalik Keskkonnaameti luba.

25. Tuuliku WTG1 taristu kattub III kaitsekategooria taimeliigi siberi võhumõõk leiukohaga. Registreeritud siberi võhumõõga leiukoht (KLO9347355) hõlmab väiksemat (ca 2 ha) niisket niidulaiku, kust on leitud üksikud siberi võhumõõga isendid (2021, PlutoF), taimestiku uuringu raames registreeriti sealsel alal üks liigipunkt. Trassi alla jäävad siberi võhumõõga isendid tuleb vajadusel enne pinnasetöödega alustamist ümber asustada. Kuna tegu on veerežiimi muutuste suhtes tundliku liigiga, on vajalik taimestiku eksperdi kaasamine ümberasustamise protsessi.
26. Üks tuulik ja osa tuulepargi taristust paikneb taimestiku uuringu vähem rangemas ehk teises tsoonis, kus on vajalik ümbritsevate alade veerežiimi säilitamine vältimaks tundlike sookoosluste ja niiskuslembete taimede elupaikade kahjustamist. Neil aladel võimalusel vältida kuivenduskraavide rajamist. Kui see ei ole võimalik, siis on kohustuslik rakendada tehnilisi lahendusi, mis minimeerivad teekraavide mõju ümbritsevatele veerežiimile. Tingimus kehtib WTG16 juurest põhja suunduv juurdepääsuteele ja maakaablitrassile (paikneb teise tsooni piiril) ja tuulikule WTG1 koos taristuga. Seejuures ka tuulealalt väljuv juurdepääsutee ja maakaablitrass kulgevad mööda teise tsooni servaala.
27. Kuna taimestiku-uuringut WTG14, WTG21 ja Hõbesalu kraaviga paralleelse juurdepääsutee alla jäävatel raadatavatel aladel läbi ei ole viidud, siis on kaitsealuste liikide potentsiaalse kahjustamise vältimiseks kohustuslik enne ehitustööde algust platside ja taristu alla jääval ning olulise servaefekti mõjualale jääval alal läbi viia taimestiku uuring. Kui inventuuri käigus selgub, et alale jääb kaitsealuseid liike, peab taimestikuekspert kaaluma nende ümberasustamise võimalikkust ja vajadust ning vajadusel need enne tööde algust ümber istutama.
28. Soovitav on juurdepääsuteede projekteerimisel võimalusel kasutada olemasolevaid sihte ja teid.

Pinnas, pinna- ja põhjavesi

29. Tuulepargi toimimiseks vajalike tuulikualuste platside, montaažiplatside, juurdepääsuteede, trasside ning alajaama ehitamisel tuleb tähelepanu pöörata veekaitsemeetmetele. Ehitusplatsidega seotud võimalikest kütuseleketest tuleneva ohu minimeerimiseks tuleb ajutised kütuse ja õlide hoidmisplatsid, masinate parkimisalad jms planeerida platsid võimalikult kaugemale veekogudest ja kraavidest. Ehitustegevus peab olema korraldatud selliselt, et oleks välistatud saasteainete sattumine pinna- ja põhjavette, eriti tugevatel sajuperioodidel.
30. VeeS § 119 alusel on veekaitsevööndis keelatud puu- ja põõsarinde raie Keskkonnaameti nõusolekuta, välja arvatud maaparandussüsteemi ehitamiseks ja hoiuks.
31. Maaparandussüsteemide rekonstrueerimiseks tuleb taotleda Maa- ja Ruumiametilt maaparandussüsteemi projekteerimistingimused, koostada ehitusprojekt ning saada ametilt vastav ehitusluba. Maaparandussüsteemide rekonstrueerimise projekteerimisel tuleb tagada, et kuivenduse mõjuala piirduks tuulikute, montaažiplatside ja juurdepääsuteede maa-alaga ning ei mõjutaks märgalade niiskusrežiimi.
32. Planeeringulahenduse realiseerimiseks on tuginedes LKS § 40 lg 4 p 4 vajalik Keskkonnaametilt taotleda ehituskeeluvööndi vähendamist Hõbesalu kraavi ületuskohale viiva tee rajamiseks ning seoses tuulikuga WTG 18, mille tuuliku rootorilabad ulatuvad metsamaal Paadrema jõe piiranguvööndisse, mis seetõttu on ka ehituskeeluvööndiks (LKS § 38 lg 2).

Jäätmete ja ringmajandus

33. Kogu tuulepargi eluea jooksul (rajamisest likvideerimiseni) tuleb jäätmekäitlus korraldada vastavalt jäätmekäitlust reguleerivatele õigusaktidele (arvestada jäätmeseadusest, keskkonnaministri 21.04.2004 määrusest nr 21 „Teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeola omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded“ ning Lääneranna valla jäätmehoolduseeskirjast tulenevate nõuetega).
34. Ohtlikud jäätmed (ka ehitustööde käigus juhuslikult leitavad) tuleb koguda muudest jäätmetest eraldi, ladustada nõuetekohaselt (eelkõige lekkekindlalt) ning üle anda vastavat keskkonnakaitset luba omavatele ettevõtetele. Jäätmed, mida tulenevalt nende iseloomust

konteinerisse ei ladustata (nt teede rajamisel teekatend ja -muldkeha, muu mineraalne materjal), tuleb ladustada selleks spetsiaalselt määratud ajutisse ladustamiskohta.

35. Taaskasutusvõimaluste suurendamiseks on oluline tuulikute demonteerimisel eraldada liigiti maksimaalne võimalik kogus jäätmed. Jäätmete käitlemisel eelistada nende kordus- ja taaskasutamist (sh jäätmekäitleja valikul).
36. Teede ja platside, sh ajutiste platside rajamisel kasutada võimalusel mineraalseid jäätmeid, kuna see väldib eelkõige ajutises lahenduses loodusressursside ebamõistlikku kasutamist.
37. Jäätmed, mida tulenevalt nende iseloomust konteinerisse ei ladustata (nt teede rajamisel teekatend ja -muldkeha, muu mineraalne materjal), tuleb ladustada selleks spetsiaalselt määratud ajutisse ladustamiskohta. Jäätmete ladustamine väljaspool selleks ettenähtud kohti on keelatud. Vältida tuleb kõikide jäätmete pikaajalist ladustamist tekkekohal.

4.11.11 Seire läbiviimise vajadus

Vastavalt KSH detailse lahenduse aruandele on ettepanekud seire osas teemavaldkondade kaupa järgnevad:

Müra

Tuulepargi rajamise järgselt (nt eksploatatsiooniperioodi alguses) on soovitatav teostada müra kontrollmõõtmised, sh hindamaks, kas käesolevas aruandes toodud tuulikute töörežiimi piirangud (ning täpsemad piirangud, mis tuleb konkreetsest tuuliku mudelist lähtuvalt välja töötada ehitusloa menetluse raames) müra normtasemete tagamiseks on asjakohased. Müra mõõtmised tellib tuulepargi omanik ning mõõtmised peab läbi viima akrediteeritud labor. Mõõtmispunktid lepatakse kokku kohaliku omavalitsusega ja mõõtmistulemused esitatakse kohalikule omavalitsusele.

Varjutamine

Tuulepargi rajamise järgselt (nt eksploatatsiooniperioodi alguses) tuleb teostada järelevalvet, sh hindamaks, kas käesolevas aruandes toodud tuulikute töörežiimi piirangud (ning täpsemad piirangud, mis tuleb konkreetsest tuuliku mudelist lähtuvalt välja töötada ehitusloa menetluse raames) varjutamise lubatud tasemete tagamiseks on asjakohased. Seega juhul, kui lõpliku tuuliku mudeli välja valimisel selgub, et tuulepargi töötamise ajal on vajalik rakendada töötaja piiranguid ka varjutamise nõuete tagamiseks (hetkel kavandatava maksimaalse lahenduse korral on piirangud vajalikud), peab tuulepargi omanik kohalikule omavalitsusele esitama andmed tuulepargi töötamise esimese aasta jooksul rakendatud meetmetest (sh tuulikute seiskamise kuupäevad ja kellaajad ning vastavalt esinenud varjutamise ajad lähimate eluhoonete puhul). Edaspidi tuleb andmed esitada vastavalt vajadusele (nt kaebuste ilmnemisel).

Linnustik

Tuulepargi püstitamisel on vajalik läbi viia kaitse korralduslikult olulise linnustiku järeelseire, mille tellib tuulepargi omanik. Järeelseirega peab alustama tuulepargi valmimise järgselt ja see peab kestma vähemalt 2 hooaega, s.t 2 aastast seireperioodi: 1. aasta pärast tuulepargi täielikku või olulises osas valmimist ning 2. aasta viis aastat pärast esimest inventuuri. Järeelseire meetodika tuleb kokku leppida ekspertide ja Keskkonnaameti vahel lähtuvalt antud ajahetkel teada olevatest parimatest praktikatest. Järeelseire käigus tuleb teostada nii inventuur kui ka hukkunud isendite otsingud. Seire tulemuste alusel määrab ekspert vajadusel täpsemad meetmed ning edasise järeelseire vajaduse. Läbiviidava seire tulemustest lähtudes peab olema võimalik käitisele antavaid tegevuslubasid muuta või neile lisatingimusi seada. Järeelseire aruanded tuleb esitada Keskkonnaametile.

Lisaks, tulenevalt Natura hindamisest on kohustuslik kaljukotkaste varustamine seireseadmetega juhul, kui kaljukotkas taasasustab Tuhu lõunaosa teadaoleva või mõne muu/uue samasse piirkonda rajatud pesapaiga. GPS-seire eesmärk on koguda täpsemaid kaljukotka liikumismustreid kirjeldavaid andmeid

tuulepargi vahetus läheduses, et mõista tulevikus paremini liigi käitumismehhanisme ja elupaigakasutust. Järeelseire aruanded tuleb esitada Keskkonnaametile.

Soovitav on selgitada teadusliku uuringuga, kas tuulepargi rajamisel lähikonda toimub Paadrema rohunepi mängu isendite elupaigakasutuses muutusi. Rohuneppi ei ole tuulepargi lähistel Eestis varasemalt uuritud ning seega oleks uuringuga võimalik selgitada kas tuulepargi rajamisega kaasneb muudatusi võimalikes juhuküllastustes tuulealale, isendite liikumistes mängude vahel jms. Uuring hõlmab saatjate paigaldamist 2-4 linnule. Uuring peaks katma ühe pesitsusperioodi enne tuulikute ja infrastruktuuri (nt teed) rajamist arendusala lõunaossa ning jätkuma vähemalt kahel aastal pärast tuulepargi lõunapoolse osa valmimist.

Nahkhiired

Tuulepargi püstitamisel on kindlasti vajalik tuulepargi järeelseire, selgitamaks hukkuvate loomade arvu ja potentsiaalset mõju asurkonnale. Järeelseirega peab alustama tuulepargi valmimise järgselt ning seire läbiviimise tellib tuulepargi omanik. Järeelseire metoodika tuleb kokku leppida ekspertide ja Keskkonnaameti vahel lähtuvalt antud ajahetkel teada olevatest parimatest praktikatest. Järeelseire käigus tuleb teostada nii inventuur kui ka hukkunud isendite otsingud. Järeelseire peab kestma vähemalt 2 aastat. Seire tulemuste alusel määrab ekspert vajadusel täpsemad meetmed ning edasise järeelseire vajaduse. Läbiviidava seire tulemustest lähtudes peab olema võimalik käitisele antavaid tegevuslubasid muuta või neile lisatingimusi seada.. Järeelseire aruanded tuleb esitada Keskkonnaametile (vt täpsemalt KSH aruande ptk 8).

Lisaks kohustuslikule järeelseirele on peale tuulikute püstitamist on võimalik teha uus nahkhiirte uuring tuulikute töökõrgusel, st tuuliku labade kõrgusel, hindamaks leevendusmeetmete vajalikkust iga tuuliku kaupa. Uuring võimaldab nahkhiirte olukorda tuuleala detailsemalt analüüsida ja leevendusmeetmeid täpsustada. Uuringu metoodika tuleb välja töötada koostöös nahkhiirte ekspertidega ning kooskõlastada Keskkonnaametiga. Uuring on soovitatav läbi viia enne tuulikute töö alustamist. Sellise uuringu tulemused annavad olulist uut infot nahkhiirte liikumisaktiivsusest tuuliku labade kõrgusel (planeeritakse varasemast kõrgemaid tuulikuid, mille tööraadiuses on nahkhiirte aktiivsuse kohta infot vähe) ning on seega heaks aluseks edaspidiste analoogse kõrgusega maismaa tuuleparkide planeerimisel ja tõhusate leevendusmeetmete välja töötamisel. Uuringu aruanne tuleb edastada Keskkonnaametile. Tuulikute töökõrgusel teostatud nahkhiirte uuring ei vabasta järeelseire kohustusest.

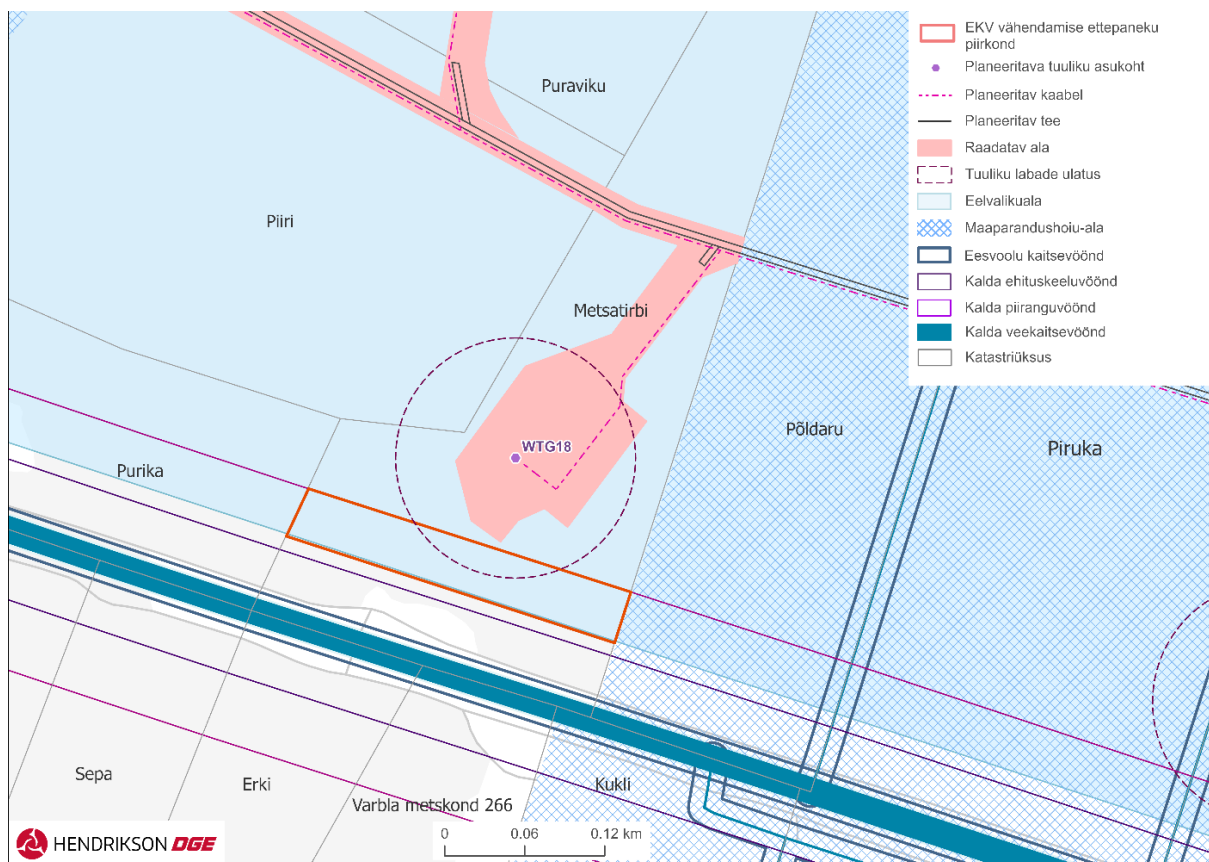
4.12 Kalda ehituskeeluvööndi vähendamine

4.12.1 Kalda ehituskeeluvööndi vähendamise vajadus

Planeeringuala lõunakülje vahetus läheduses jookseb Paadrema jõgi ja alale jääb Hõbesalu kraav, mille kallastel rakenduvad veekaitse-, ehituskeelu- ja piiranguvööndis tegevuse piirangud vastavalt *veeseadusele*, *LKS-le*, *maaparandusseadusele* ja määrusele *Eesvoolu kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord*.

Planeeringulahenduses on valdavalt lähtutud LKS §-s 38 sätestatud kalda ehituskeeluvööndi piirangutest ja krundi hoonestusala on valdavalt planeeritud väljaspoole Paadrema jõe kalda ehituskeeluvööndit. Erandiks on tuuliku WTG18 põhimõtteline asukoht Metsatirbi kinnisasjal (kt 86301:001:0229), mis lõpplahenduse kujunemisel nihkus metsamaale ja tuuliku rootorilabad ulatuvad Paadrema jõe kalda piiranguvööndisse, kus ehituskeeluvöönd ulatub kalda piiranguvööndi piirini. Võrreldes esialgse planeeringulahendusega vähenes planeerimisprotsessis planeeringuala rohkem kui poole võrra seoses võimalike mõjudega linnustikule, rohevõrgustikule jm-le, mistõttu tuulikute võimalikud asukohad nihkusid eelvalikualade lääneossa. Võimaldamaks rajada tuulepargiks sobivale alale võimalikult suure tootlusega tuulepark, on WTG18 osas vajalik taotleda kalda ehituskeeluvööndi vähendamist hoonestusala osas, mis jääb metsamaal Paadrema jõe kalda piiranguvööndi ja ehituskeeluvööndi piiri vahelisele alale, vt Joonis 4.3. Ettepanek ehituskeeluvööndi vähendamiseks on ajendatud planeeringulahendusest, kus vähendamine on vajalik vaid võimaliku

tuuliku rootorilabade maapealse projektsiooni tarvis, mis ei avalda olulist ebasoodsat mõju rootori alusel maapealsel territooriumil.

Joonis 4.3 Kalda ehituskeeluvööndi (EKV) vähendamise piirkond Metsatirbi kinnisasjal (kt 86301:001:0229). Aluskaart: Maa- ja Ruumiamet 2026.

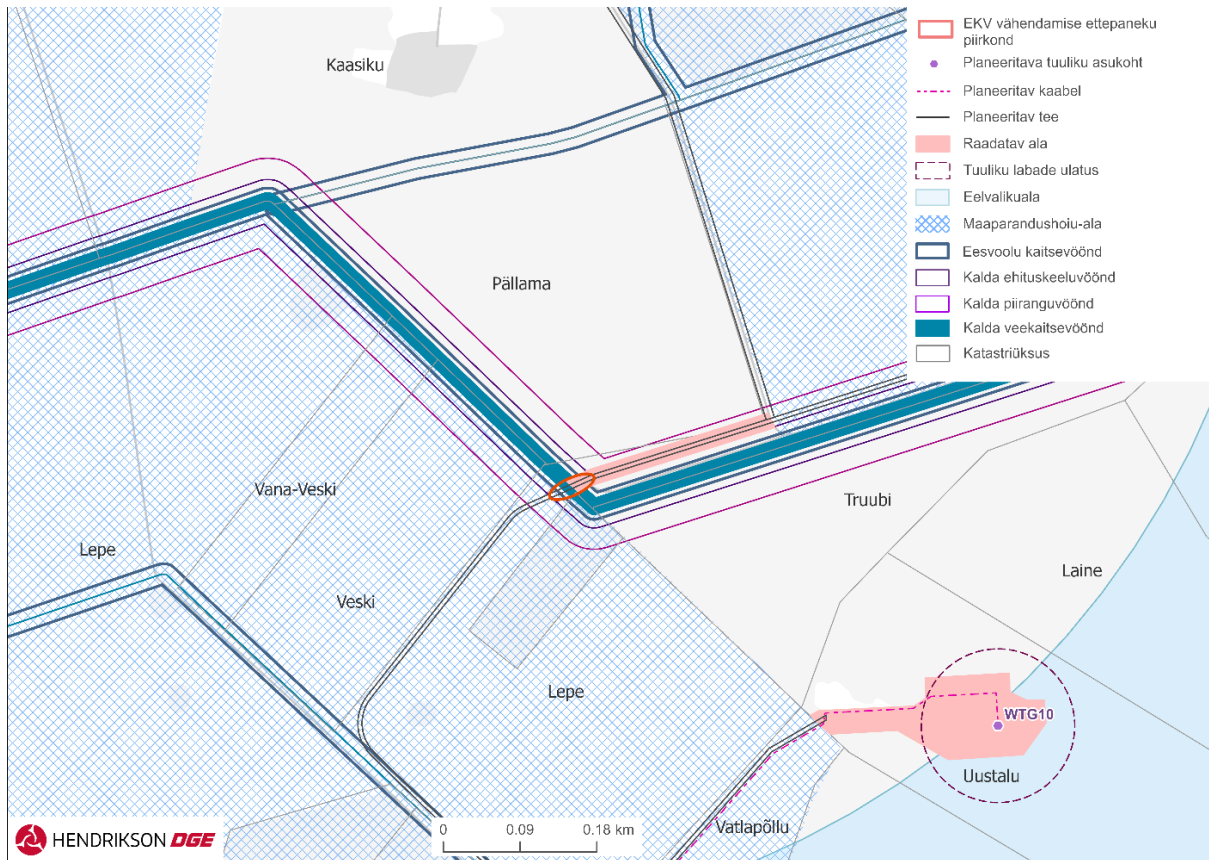
Planeeritud tuulikute ja nendega seonduva taristu põhimõttelisel võimalikul asetusel on valdavalt välditud tuulikute vundamentide, montaažiplatside ja juurdepääsuteede kavandamist veekogude veekaitse-, ehituskeelu- või piiranguvööndisse.

Tuulikute WTG7 ja WTG21 põhimõtteliste asukohtade vahelisele alale Hõbesalu kraavi äärde kavandatud tee ristumine Hõbesalu kraaviga on kavandatud Lepe kinnisasjale (kt 19502:002:0860) olemasoleva tee ületuskohale (koordinaadid X: 6489560; Y: 484641). Kavandatud tuulepark jääb Hõbesalu kraavist põhja- ja lõunasuunda – juurdepääsuteede võrgustiku kavandamisel on kraavi ületamine vältimatult vajalik. Lahenduse kujundamisel alternatiivset lahendust ei leitud, kuna nimetatud ületuskohas asub juba olemasolev tee ja otstarbekas on ka planeeritud teetrass kavandada samasse asukohta.

Hõbesalu kraavile on LKS § 38 lg 1 p 6 kehtestatud 25 m laiune ehituskeeluvöönd, mis LKS § 38 lg 5 p 9 kohaselt ei laiene kehtestatud tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga kavandatud sillale. Kavandatava tegevuse puhul ei laiene ehituskeeld seega ületuskoha rekonstrueerimisele. Küll aga on vajalik sillale viiva eratee (st avaliku tee hulka mitte kuuluva tee) rajamisel taotleda LKS § 40 lg 4 p 4 menetluses Keskkonnaametilt ehituskeeluvööndi vähendamist, vt Joonis 4.4.

Hõbesalu kraavi ääres paikneb olemasolev maaparandussüsteemi teenindustee, mis paraku asub veekaitsevööndis. Kuna veekaitsevööndis ei ole ehitustegevus, sh rekonstrueerimine lubatud, siis pole planeeringulahenduses võimalik olemasolevat teed juurdepääsu teena kasutada. Seepärast näeb

planeeringulahendus ette uue tee rajamist Hõbesalu kraavi äärde. Tee on kavandatud väljapoole Hõbesalu kraavi ehituskeeluvööndit.

Joonis 4.4. Kalda EKV vähendamise piirkond Lepe kinnisasjal (kt 19502:002:0860). Aluskaart: Maa- ja Ruumiamet 2026.

Planeeringus on kavandatud teede põhimõttelised asukohad, sh veekoguga ristumised, mida projekteerimisel on lubatud täpsustada. Lõplik projekt lahendus sõltub tuulikutootja nõuetest ja ette antavatest parameetritest.

4.12.2 Kalda kaitse eesmärkide analüüs metsamaal Paadrema jõe kalda piiranguvööndi ja ehituskeeluvööndi piiri vahelisel alal paikneva hoonestusala ehituskeeluvööndi vähendamisega hõlmatud ala osas

Ehituskeeluvööndi vähendamist taotletakse seoses tuulikuga WTG 18, mille tuuliku rootorilabad ulatuvad Metsatirbi kinnisasjal (kt 86301:001:0229) metsamaal Paadrema jõe piiranguvööndisse, mis seetõttu on ka ehituskeeluvööndiks (LKS § 38 lg 2). Ehituskeeluvööndi vähendamist taotletakse hoonestusala osas, mis jääb metsamaal Paadrema jõe piiranguvööndi ja ehituskeeluvööndi piiri vahelisele alale.

Kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine

Tuuliku WTG 18 rootorilabade ulatamine üle ehituskeeluvööndi ei mõjuta looduskoosluste säilimist, kuna rootori alune maapind ei nõua erihooldust (nt niitmine vms).

Ehituskeeluvööndi vähendamise vajadus tuleneb üksnes rootorilabade ulatumisest ehituskeeluvööndi kohale – maa-alal täiendavat ehitustegevust, rajatisi, juurdepääsuteid ega muid maapinna kasutuse muutusi ei kavandata.

Tuuliku rootori alune maa ei vaja kasutusperioodil regulaarset hooldust ega maakasutuse muutmist (nt niitmist, raadamist või muu hooldusrežiimi rakendamist). Seetõttu ei kaasne rootorilabade ulatumisega üle ehituskeeluvööndi täiendavat survet kaldaala looduskooslustele.

Arvestada tuleb ka asjaoluga, et kavandatav ala on varasema inimtegevuse poolt mõjutatud, sest 2018. a on alal teostatud lageraie, sealhulgas osaliselt ka Paadrema jõe piiranguvööndis. Seetõttu ei ole tegemist loodusliku või puutumatu metsakooslusega ning ehituskeeluvööndi vähendamine ei too kaasa täiendavat metsamaa raadamist ega looduskoosluste hävitamist.

Eeltoodust tulenevalt ei ole ette näha, et tuuliku WTG 18 rootorilabade ulatumine üle ehituskeeluvööndi mõjutaks Paadrema jõe kalda looduskoosluste säilimist või nende edasist arengut.

Kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Ehituskeeluvööndi vähendamine ei ole seotud uue hoonestuse rajamisega, taotlus tuleneb üksnes tuuliku WTG 18 rootorilabade geomeetrilisest ulatumisest üle ehituskeeluvööndi piiri, samas kui tuuliku mast, vundament ja muud rajatised paiknevad väljaspool ehituskeeluvööndit.

Kuna ehituskeeluvööndisse ei kavandata ehitisi, teid, tehnorajatisi ega püsivat inimkasutust, ei muuda kavandatav lahendus Paadrema jõe kaldaala asustusstruktuuri ega suuna uut hoonestust veekogu äärde. Samuti ei teki täiendavat survet kaldaala kasutamiseks või edasiseks hoonestamiseks.

Seetõttu ei ole ehituskeeluvööndi vähendamine vastuolus kalda eripära arvestava asustuse suunamise eesmärgiga.

Inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Kavandatava lahendusega ei kaasne ehituskeeluvööndis maapinna häirimist, pinnasetõid, raadamist, kuivendamist ega muid tegevusi, mis võiksid mõjutada Paadrema jõe seisundit või kaldaala toimimist. Samuti ei kavandata ehituskeeluvööndisse tegevusi, mis võiksid suurendada erosiooni, settekoormust või veekeskkonna reostusriski.

Arvestades, et ehituskeeluvööndisse ulatuvad üksnes tuuliku rootorilabad ning maapinnal tegevusi ei toimu, ei ole ette näha mõju Paadrema jõe veerežiimile, veekvaliteedile ega ökoloogilisele seisundile.

Seetõttu ei ole alust eeldada, et ehituskeeluvööndi vähendamine põhjustaks inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju suurenemist Paadrema jõe kaldaalal.

Vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine

Tuuliku WTG 18 rootorilabade ulatumine üle Paadrema jõe piiranguvööndi ei takista juurdepääsu veekogule ega piira vaba liikumist kaldaalal, kuna ehituskeeluvööndisse ei kavandata maapealseid rajatisi ega piirdeid.

Samas tuleb tuuliku kasutamise ajal arvestada võimaliku jäätekke ja talvisel perioodil tuuliku labadelt jää kukkumise ohuga. Sellest tulenevalt võib ebasoodsate ilmastikutingimuste korral olla vajalik ohutusmeetmete rakendamine, et vältida inimeste viibimist võimalikus ohualas. Tegemist on siiski väga ajutise piiranguga, mis ei muuda kaldaala üldist kasutatavust ega välista juurdepääsu veekogule.

Seetõttu ei ole ehituskeeluvööndi vähendamisel olulist mõju vaba liikumise ja juurdepääsu tagamisele.

Kokkuvõte

Ehituskeeluvööndi vähendamist taotletakse seoses tuuliku WTG 18 rootorilabade ulatumisega Paadrema jõe piiranguvööndisse, mis metsamaal on ühtlasi ehituskeeluvöönd. Ehituskeeluvööndi vähendamise vajadus ei tulene maapealse ehitustegevuse kavandamisest, vaid üksnes rootori tööulatusest.

Kavandatav lahendus ei too kaasa ehituskeeluvööndis täiendavat ehitustegevust, pinnase häirimist, raadamist ega maakasutuse muutust. Ala on varasemalt mõjutatud 2018. a teostatud lageraiega ning

ehituskeeluvööndi vähendamine ei põhjusta täiendavat mõju looduskooslustele. Samuti ei ole ette näha mõju Paadrema jõe seisundile, kaldaala kasutusele ega juurdepääsule veekogule.

Eeltoodust tulenevalt võib järeldada, et ehituskeeluvööndi vähendamine võimaliku tuuliku WTG 18 rootorilabade ulatumise osas ei ole vastuolus kalda kaitse eesmärkidega ning ehituskeeluvööndi vähendamine taastuenergiaprojekti jaoks on põhjendatud.

4.12.3 Kalda kaitse eesmärkide analüüs Hõbesalu kraavi kalda ehituskeeluvööndi vähendamisega hõlmatud ala osas

Ehituskeeluvööndi vähendamine on vajalik tuulepargi juurdepääsutee rajamisega seoses Lepe kinnisasjal (kt 19502:002:0860) paikneva olemasoleva ületuskoha rekonstrueerimisega. Ületuskoha rekonstrueerimisele kehtib LKS § 38 lg 5 p 9 erisus, mis ei laiene sillale viivale erateele. Seega on vajalik vähendada ehituskeeluvööndit ületuskohale viivate teede osas.

Kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine

Ehituskeeluvööndi vähendamisega hõlmatud ala paikneb Hõbesalu kraavi kallastel. Kraavi idakaldal on tegemist valdavalt metsamaaga, kus tee laiendamise ja rekonstrueerimise tõttu on vajalik piiratud ulatuses raadamine. Kraavi läänekaldal paikneb tee põllumajandusmaal. Metsaportaali andmetel on teealaga külgnevale metsaeraldisele 13.05.2024 seisuga kinnitatud metsateatis, mis võimaldab teostada harvendusraiet 0,74 hektari ulatuses. Alal ei ole registreeritud kaitsealuste liikide leiukohti.

Tee rajamisega kaasneb otsene ja püsiv mõju üksnes tee maa-alale jäävatele kooslustele. Teeäärsetele aladele avalduvad mõjud on valdavalt seotud ehitusperioodiga ning väljenduvad ajutise häiringuna. Arvestades kavandatava tegevuse piiratud ulatust ning asjaolu, et tegemist on olemasoleva ületuskoha kasutamise ja rekonstrueerimisega, ei ole ette näha olulist negatiivset mõju piirkonna looduskoosluste säilimisele. Tee maa-alast väljapoole jäävatel aladel on olemas eeldused koosluste taastumiseks pärast ehitustööde lõppemist.

Kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Kavandatav tegevus ei ole seotud uue hoonestuse rajamise ega asustuse laiendamisega veekogu kaldale, vaid olemasoleva ületuskoha kasutamise ja juurdepääsutee rekonstrueerimisega tuulepargi teenindamiseks.

Rekonstrueeritav tee paikneb väljaspool asustatud alasid ning selle kasutusotstarve on tehniline. Tee rajamine ei loo eeldusi uue asustuse tekkeks ega suurenda survet kaldaala hoonestamiseks. Vastupidi, olemasoleva ületuskoha kasutamine võimaldab vältida uute ületuskohtade rajamist mujale kraavile, aidates seeläbi piirata täiendavat killustumist ja häiringuid kaldaaladel.

Seetõttu ei ole kavandatav ehituskeeluvööndi vähendamine vastuolus kalda eripära arvestava asustuse suunamise eesmärgiga.

Inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Hõbesalu kraav kuulub riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude hulka ning tegemist on eelkõige maaparandussüsteemi toimimise tagamiseks rajatud ja hooldatava tehnilise veekoguga. Kraavi seisundit mõjutavad regulaarsed hooldustööd, sealhulgas sette eemaldamine ning taimestiku hooldus, mistõttu on tegemist inimtegevuse poolt kujundatud ja pidevalt hooldatava keskkonnaga.

Kavandatav tegevus seisneb olemasoleva ületuskoha rekonstrueerimises ja sellele viiva tee rajamises. Tööde läbiviimisel tuleb rakendada tavapäraseid ehitusaegseid keskkonnakaitsemeetmeid, et vältida pinnase ja setete sattumist veekogusse ning piirata ehitustöödest tulenevat ajutist häiringut. Pärast ehitustööde lõppemist ei kaasne tee kasutamisega olulisi täiendavaid mõjusid Hõbesalu kraavi veerežiimile, veekvaliteedile ega maaparanduse eesvoolu funktsioonile.

Arvestades, et tegemist on olemasoleva ületuskoha rekonstrueerimisega inimtegevusest mõjutatud veekogu ääres ning uusi olulisi veekeskonda mõjutavaid rajatisi ei kavandata, ei ole ette näha inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju olulist suurenemist.

Vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine

Kavandatav ehituskeeluvööndi vähendamine ei piira vaba liikumise võimalusi ega juurdepääsu Hõbesalu kraavile. Vastupidi, pärast tee rekonstrueerimist säilib olemasolev liikumisvõimalus ning tagatud on juurdepääs kraavi hooldamiseks ja maaparandussüsteemi toimimiseks.

Kraavi ääres paiknev maaparandussüsteemi teenindustee jääb alles ning selle kasutamise võimalused ei vähene. Kuna tegemist ei ole avaliku puhke- ega virgestusalaga ning tee rajamine ei too kaasa kaldaala sulgemist või tõkestamist, puudub kavandataval tegevusel oluline mõju avalikule juurdepääsule või liikumisvõimalustele.

Seetõttu on kalda kasutatavus ja juurdepääsetavus ka pärast ehituskeeluvööndi vähendamist tagatud.

Kokkuvõte

Kalda ehituskeeluvööndi vähendamine on vajalik tuulepargi juurdepääsutee rajamiseks olemasoleva Hõbesalu kraavi ületuskoha kaudu Lepe kinnistul (KÜ 19502:002:0860). Kuigi ületuskoha rekonstrueerimisele kohaldub looduskaitseaduse § 38 lg 5 p 9 erisus, ei laiene see ületuskohale viivale erateele, mistõttu on vajalik vähendada Hõbesalu kraavi ehituskeeluvööndit tee rajamiseks vajalikus ulatuses.

Planeeringulahenduses on eelistatud olemasoleva ületuskoha kasutamist, kuna see võimaldab vältida uute kraaviületuste rajamist ja nendega kaasnevat täiendavat keskkonnanahäiringut. Kavandatav tegevus mõjutab otseselt üksnes tee maa-alale jäävaid kooslusi, samas kui ehitusaegsed mõjud ümbritsevale alale on ajutised ja piiratud ulatusega. Alal puuduvad teadaolevad kaitsealuste liikide leiukohad ning tegemist ei ole kõrge loodusväärtusega loodusliku veekoguga, vaid maaparandussüsteemi osana toimiva ja regulaarselt hooldatava eesvooluga.

Kavandatav tegevus ei mõjuta asustuse kujunemist, ei takista juurdepääsu veekogule ega põhjusta eeldatavalt olulist negatiivset mõju Hõbesalu kraavi seisundile või selle kaldakooslustele. Eeltoodust tulenevalt on võimalik järeldada, et ehituskeeluvööndi vähendamine olemasoleva ületuskoha teenindamiseks vajaliku juurdepääsutee rajamisel ei ole vastuolus kalda kaitse eesmärkidega ning on kavandatud asukohas põhjendatud.

4.13 Piirangud

4.13.1 Tehnovõrkude ja -rajatiste kaitsevööndid

Tehnovõrkudel ja -rajatistel tuleb arvestada kehtivast seadusest tulenevate kaitsevööndite ulatuse ning vööndis kehtivate tingimustega. Kaitsevööndiks on ehitisealune ning seda ümbritsev maa-ala, mille ulatuses on kinnisasja omanikul kohustus taluda võõrast ehitist ning mille piires on kinnisasja kasutamine ja sellel tegutsemine piiratud ohutuse ning ehitise toimivuse tagamiseks.

4.13.2 Servituudi vajaduse määramine

Servituudid (sh isiklikud kasutusõigused) seatakse *asjaõigusseaduses* sätestatud korras. Isiklik kasutusõigus koormab kinnisasja selliselt, et isik, kelle kasuks see on seatud, on õigustatud kinnisasja teatud viisil kasutama või teostama kinnisasja suhtes teatud õigust, mis oma sisult vastab mõnele realservituudile.

Projekteeritavatele tehnovõrkudele tuleb seada isiklikud kasutusõigused kaitsevööndite ulatuses (võrgu-) valdajate kasuks.

Planeeringulahenduse kohaselt on moodustatud krundid, kuid krundist katastriüksuse moodustamine ei ole kohustuslik. Planeeringulahendus on võimalik ellu viia ka servituutide ja/või piiratud asjaõiguste seadmise läbi.

4.14 Planeeringu elluviimine

4.14.1 Planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste mõjude hindamine

Asjakohaste mõjude all käsitletakse kavandatud tegevusega kaasneda võivaid majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid ning mõju looduskeskkonnale.

Kavandatud tuulepargi planeeringualal ei asu ja selle vahetusse lähedusse ei jää kultuurimälestisi, pärandkultuuriobjekte, looduslikke pühapaiku ning puuduvad väärtustatud hooned ja miljööalad. Samuti ei asu ala maakonnaplaneeringutega määratud väärtuslikul maastikul. Seega ei ole põhjust eeldada olulist ega otsest või kaudset ebasoodsat mõju tuuleparki ümbritsevatele kultuuriväärtustele.

Planeeritud tuulepark asub lähimatest registreeritud eluhoonetest vähemalt 1 km kaugusel. Seetõttu võib järeldada, et otsest mõju külade asustatud osade maakasutusele ei ole. Tuulepargi mõju maakasutusele on lokaalne – muutused maakasutuses tulenevad ennekõike metsa raadamisest/raiumisest ja väärtusliku põllumajandusmaa osakaalu mõningasest vähenemisest.

Positiivne mõju piirkonna maakasutusele võib avalduda eelkõige kaudselt, näiteks infrastruktuuri parendamise või n-ö võrgutasuta otseliiniga tekkiva energiamahuka ettevõtluse arendamisvõimaluse kaudu. Nende rajamise võimalus on sõltuv kohalikust valla üldplaneeringust ja selle realiseerumine ei sõltu otseselt käesolevast planeeringust.

Tuulikute rajamine ei mõjuta eeldatavalt otseselt asustuse arengut antud piirkonnas. Mõjud on pigem kaudsed, ilmnedes näiteks elanike elukohaeelistuste kaudu, mida omakorda võivad mõjutada ka elukeskkonnas toimuvad muutused. Samas mõjutavad elanike elukohaeelistusi ka muud aspektid lisaks elukeskkonnale, eriti aga töökohtade ja teenuste paiknemine. Viimastele avaldab tuuleparkide rajamine kaudset mõju ja eelkõige ehitusetapis, kus võib suureneva vajadus kohalike teenuste järele. Vähesel määral võib kohalike inimeste ja/või ettevõtete teenuseid vaja minna ka näiteks kasutusetapis maatükkide hooldamiseks. Kuna tuuleparkide ehitamine ja hooldus nõuab spetsiifilisi oskusi, tuuakse enamasti töajõud pigem piirkonda sisse. Seetõttu ei saa eeldada, et projekt mõjutaks otseselt oluliselt kohalike elanike tööhõivet ning selle kaudu näiteks sisserändeotsuseid.

Tuuleparkidel võib olla kaudne mõju inimeste elukeskkonnale eelkõige sotsiaalse häiringu kaudu, mis võib avalduda visuaalse tajuna, mürana või varjutusena. Tuulikute püstitamisega kaasneb paratamatult maastikupildi muutumine, mis tekitab visuaalset mõju. Mõju tugevus sõltub konkreetsest vaatepunktist ja võib mõnes kohas olla domineeriv. Visuaalse mõju tunnetus on subjektiivne ja sõltub muu hulgas vaatleja tundlikkusest, vaatepunkti kultuurilisest väärtusest, maastiku visuaalsest kvaliteedist, muutuse ulatusest ning inimese varasematest kogemustest. Tuulikute nähtavus sõltub ühelt poolt vaatepunkti ümbritsevast keskkonnast, teiselt poolt ilmastikuoludest. Konkreetse vaatepunkti puhul määrab visuaalse mõju ulatuse eelkõige maastiku iseloom ja olemasolevad nähtavust takistavad elemendid – näiteks haljastus, metsatukad või maastiku reljeef.

Visuaalset mõju saab vähendada vaatevälja piiravate elementide – eriti vaatepunkti lähedusse paigutatud haljastuse – abil. Toetudes teaduskirjandusele võib hinnata, et kavandatud tuulepargi piirkonnas võivad vähesel määral kinnisvara hinnad langeda. Samas, kuna see mõju on eeldatavalt suurim tuuleparkidest mõne kilomeetri kaugusel, leevendab seda tuulikute läheduses paiknevatele kinnisasjadele pikaajaliselt makstav tasu (nõ „tulumistasu“), millel võib omakorda olla kinnisvara väärtusele ka soodne efekt. Planeeringu elluviimisega kaasnevad majanduslikud mõjud on seotud ptk-s 4.14.2 toodud elluviimise tingimustega.

Majanduslikult mõjutab planeeringu elluviimist huvitatud isiku finantsiline võimekus.

Vastavalt *keskkonnatasude seaduse* § 55³ toob tuulepargi ehitamine nii kohalikule omavalitsusele laiemalt kui kohalikele elanikele kitsamalt kaasa rahalisi hüvesid, mis on otsene positiivne mõju. Hüve maksimaalne suurus ühes aastas on üle 250 m tuulikute puhul kõigile elamu omanikele, kes on antud elamusse sisse kirjutatud ja asuvad kuni 3 km kaugusel, 6-kordne töötasu alammäär ehk nt 2026. a töötasu alammäära järgi oleks see 5676 (6 x 946) eurot. Elanikele makstakse hüveks pool kohalikule omavalitsusele makstud tuulepargi talumistasust, mis omakorda sõltub nii tuulikute võimsusest, tuuleenergia aasta toodangust, kui ka keskmisest elektri börsihinnast ning kohaliku valla volikogu poolt määratavast talumismäärast (0,7–1 %). Hinnatava tuulepargi puhul jääb aastane keskmine tuulepargist saadav talumistasu kvartali keskmise börsihinna 80 eurot MWh juures, umbkaudu 250 000 euro juurde (7,2 MW tuulikute puhul). Sellest pool jagatakse 288 m kõrguste tuulikute rajamisel kuni 3 km kaugusel paiknevate eluruumide omanikele.

Mõjud majandusele on positiivsed, luues uusi töökohti ja perspektiivne võimalus arendada piirkonnas energiamahukat ettevõtlust ning valda laekuva talumistasu kasutamine elavdab kohaliku omavalitsuse majanduskeskkonda. Seoses varustuskindluse ja energiajulgeoleku suurenemisega on planeeritud tegevusega kaasnev positiivne mõju pikaajaline.

Planeeringu KSH järeluste kohaselt kaasneb kavandatud tegevusega nii negatiivse kui ka positiivse mõjuga aspekte, kuid mõjud ei ole enamasti olulised. KSH-s hinnati kavandatud tegevuse elluviimisega kaasnevaid võimalikke olulisi keskkonnamõjusid ning määrati tõhusad leevendavad ja seiremeetmed olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks. KSH tulemuste kohaselt ei kaasne tegevusega sellist olulist negatiivset keskkonnamõju, mida tuleks vältida ehitusõiguse määramata jätmisega.

4.14.2 Planeeringu elluviimise tingimused

Kohaliku omavalitsuse eriplaneering on planeeritud ehitiste ehitusprojektide koostamise alus.

Koostatavad ehitusprojektid peavad olema koostatud vastavalt Eesti Vabariigis kehtivatele projekteerimismääradele, standarditele, heale projekteerimistavale ja *ehitusseadustikule*.

Planeeritud kruntidest katastriüksuste moodustamine ei ole kohustuslik. Planeeringulahendus on võimalik ellu viia ka servituutide ja/või piiratud asjaõiguste seadmise läbi. Samuti on lubatud planeeringu elluviimisel elektri tuuliku täpse asukoha selgumisel moodustada planeeringujärgsest krundist erinev katastriüksus. Planeeringujärgsest krundist erinevat katastriüksust on võimalik moodustada vaid juhul, kui ehitusõigus ei muutu.

Tuulepargi asukoha eelvaliku etapi järgse ala piiridesse peab jääma elektri tuuliku vundament. Detailse lahenduse koostamise ja KSH või projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetluse, sealhulgas keskkonnauuringute tulemusena, võivad kavandatavate elektri tuulikute rootorilabad ulatuda üle asukoha eelvaliku etapi järgse ala piiri, kui on olemas vastava maaomaniku nõusolek. Arvestades, et detailse lahenduse koostamisel ei ole veel täpselt teada tuulikute konkreetset asukohta on vajalik maaomanike nõusolekud saada hiljemalt ehitusloa väljastamise ajaks.

Eriplaneeringuga ei seata tingimusi tuulepargiga mitteseonduvate ehitiste ehitamiseks, kui see ei ole käesoleva planeeringuga otseselt vastuolus. See tähendab, et muude ehitiste ehitamine toimub vastavalt kehtivatele õigusaktidele, kuid muude ehitiste ehitamine ei või takistada eriplaneeringuga määratud tuulepargi elluviimist. Samuti tuleb kavandatud tuulepargi ümbruses määratud ehitiste kavandamisel arvestada tuulepargi poolt põhjustatavate müratasemetega.

Planeeringut on lubatud ellu viia ka etapiviisiliselt, näit läänepoolne tuulikute grupp eraldi etapina idapoolse tuulikugrupi etapist vmt.

Planeeringuga seatakse selle elluviimiseks järgmised tingimused (elluviimise etapid):

1. Planeeritud tuulikute asukohtades geoloogiliste uuringute teostamine.

2. Tuulikute teenindamiseks vajalike tehnovõrkude (sh maaparandussüsteemi alal truupide, kollektorite jmt) ning rajatiste (juurdepääsutee, sh riigitee ristumiskoht jmt) projekteerimine ja neile ehituslubade väljastamine.
3. Servituutide ja/või piiratud asjaõiguste seadmine.
4. Tuulikute projekteerimine ja neile ehituslubade väljastamine.
5. Ehitistele kasutuslubade väljastamine.
6. Seire, mis on planeeringus määratud ning seirest lähtuv vajalik tegevuste korrektuur tulevikus.

Elluviimise järgsed tingimused/nõuded on toodud käesolevas peatükis allpool.

Planeeringulahendusega on kavandatud tehnovõrguühendused maakaabelliinidega. Täpne elektri- ja sidevarustuse lahendus tuleb anda projektiga. Projekteerimisel tuleb arvestada planeeringus määratud tingimustega.

Planeeritud tehnovõrkude projekteerimine ja rajamine toimub arendaja ning tehnovõrkude valdaja koostöös. Tehnovõrkude valdajatelt tuleb tellida vajalikud tehnilised tingimused. Projekte võivad koostada vastavat litsentsi omavad firmad või isikud. Servituudi- ja/või piiratud asjaõiguste lepingud sõlmitakse vastavalt osapoolte kokkulepetele.

Läänepoolses kavandatud elektriliinide trassilõiguses kattuvad põhimõttelised elektriliinid ja Enefit Green AS kavandatava Lihula päikeseelektrijaama kaablitrassid kinnisasjadel: Tõnsu (kt 41101:004:0003), Liasepõllu (kt 41101:001:0848) ning Tõlviku (kt 41101:002:0070). Lähtuvalt võimalikust trassi kattuvusest on vajalik kooskõlastada kaablitrasside ristumised ning sellega seonduvad tööd, mis on lähemal kui 1 m Enefit Green AS-i kasuks seatud isikliku kasutusõigusega koormatud ala ümbruses.

Tehnovõrkude rajamisel riigitee piirides tuleb EhS § 99 lg 3 alusel ehitusprojekt kooskõlastada Transpordiametiga.

Planeeringu elluviimisega ei tohi kolmandatele osapooltele põhjustada kahjusid. Selleks tuleb tagada, et püstitatavad ehitised ei kahjustaks naaberkinnisasja kasutamise võimalusi ei ehitamise ega kasutamise käigus. Ehitamise või kasutamise käigus tekitatud kahjud hüvitab tuuliku igakordne valdaja, kelle poolt kahju põhjustanud tegevus lähtus.

Kõik riigitee kaitsevööndis kavandatud ehitusloa kohustusega tööde projektid tuleb esitada Transpordiametile nõusoleku saamiseks. Ristumiskoha puhul tuleb taotleda EhS § 99 lg 3 alusel Transpordiametilt nõuded ristumiskoha projekti koostamiseks.

Lennundusseaduse § 35 lg 61 alusel tuleb tuulikute ehitusprojektid kooskõlastada Transpordiameti lennundusteenistusega.

Maaparandusehitiste rekonstrueerimisel tuleb projekteerimistingimuste taotlus, ehitusloa taotlus ja ehitusprojekt ning kasutusloa taotlus ja ehitusdokumendid esitada Maa- ja Ruumiametile.

Maaparandusehitistele kavandatud muu ehitise ehitusprojekt või ehitusteatise alusel ehitise kavandamise või maaparandussüsteemi või selle eesvoolu kaitselõigu veetaseme reguleerimise kavatsus tuleb ehitus- või muu loa andjal või ehitusteatise menetlejal kooskõlastada Maa- ja Ruumiametiga.

Päästamet tuleb kaasata tuulikute ligipääsuteede projekti ja tuulikupargi välise kustutusvee tagamise lahenduse koostamisse.

Tuulikute, mis kavandatakse Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) halduses olevale riigimaale, toimub ehitusõiguse andmine Metsaseaduses ja Riigivaraseaduses sätestatud korras.

Kõik planeeringust lähtuvad ehitusprojektid (sh kuivendussüsteemi toimimise tagamiseks vajalikud maaparandussüsteemide ümberehituse projektid) tuleb kooskõlastada RMK halduses oleva riigimaa osas RMK-ga täiendavalt.

Ebasoodsa keskkonnamõju leevendamiseks ja olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks tuleb kasutusele võtta meetmed, mis on toodud ptk 4.11.10.

Kohustuslik on läbi viia seire, mis on toodud ptk-s 4.11.11.

Vastavalt eriplaneeringu I etapi tulemustele on soovitatav säilitada kõrghaljastus kõikides külakeskustes, mis paiknevad tuuleparkidest ca 3 km raadiuses. Samuti on soovitatav säilitada võimalusel mets kaitsehaljastusena asulate vahetus ümbruses, tuuleparkide poolsetes külgedes. Soovitused on kehtivad ka käesolevas planeerimisetapis.

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kehtestamisega peatub kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga hõlmatud planeeringualal varem kehtestatud kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja detailplaneering või nende osa. Peatunud kehtivusega planeeringutega hõlmatud alal asendab kohaliku omavalitsuse eriplaneering peatunud kehtivusega planeeringuid. Käesoleval planeeringualal varem kehtestatud kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja detailplaneering või nende osa puudub.

B – JOONISED

1. Situatsiooniskeem	M 1 : 75 000
2. Põhilahendus kontaktvööndiga	M 1 : 15 000
3. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG1, WTG4)	M 1 : 2 000
4. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG3, WTG7)	M 1 : 2 000
5. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG8)	M 1 : 2 000
6. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG9)	M 1 : 2 000
7. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG10, WTG21)	M 1 : 2 000
8. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG12, WTG13, WTG18)	M 1 : 2 000
9. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG16, WTG20)	M 1 : 2 000
10. Põhijoonis tehnovõrkudega (WTG14)	M 1 : 2 000
11. Juurdepääsuteed ja elektriliinid	M 1 : 75 000
12. Kruntimine	M 1 : 30 000

C – KOOSKÕLASTUSTE JA KOOSTÖÖ KOONDTABEL

Lisatakse pärast kooskõlastamise etappi